

Kuća za najmlađe i najstarije

Ilić, Luka

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

University of Split, Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy / Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:123:232798>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[FCEAG Repository - Repository of the Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy, University of Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE
I GEODEZIJE, SVEUČILIŠTE SPLIT
ak. god. 2021/2022

kuća za najmlađe i najstarije

diplomski rad

Student: Luka Ilić

Mentorica: doc.art. Ana Krstulović, dipl. ing. arh.

Konzultantica za konstrukciju: dr.sc. Mirela Galić

Tema odabranog područja:

**Istraživanje socijalnog povezivanja i suživota djece i starijih osoba
kroz prostornu organizaciju**

Komentorica: doc.dr.sc. Ana Šverko, dipl. ing. arh.

Sadržaj

1. Istraživanje socijalnog povezivanja i suživota djece i starijih osoba kroz prostornu organizaciju
...komentorski rad
2. Kuća za najmlađe i najstarije
...idejni projekt

*"Even the wisest mind has something yet to learn."
George Santayana*

1. Istraživanje socijalnog povezivanja i suživota djece i starijih osoba kroz prostornu organizaciju

komentorski rad

1. uvod...04
2. o djetetu...05
3. o starijima...07
4. Montessori metoda...09
5. suživot najmlađih i najstarijih...11
6. referentni primjeri...14
7. dječji vrtići i jaslice...23
8. domovi za starije osobe...25
9. o Puli...27
10. analiza lokacije
  - ...o kontekstu...31
  - ...o lokaciji...31
  - ...mapiranje sadržaja...32
  - ...iz GUP-a grada Pule...34
  - ...fotografije lokacije...35
  - ...fotografije okolne izgradnje...36
11. iz medija...37
12. zaključak...39
13. literatura i izvori...40

student: Luka Ilić
komentorica: doc.dr.sc. Ana Šverko

Uvod

Laura E. Bark nam u svojoj knjizi "Psihologija cjeloživotnog razvoja" govori kako ni jedno određeno razdoblje našeg životnog puta nema veći utjecaj na tijek života od onih ostalih. Svako od glavnih razdoblja razvoja sa sobom donosi određene događaje koji mogu na jednak način utjecati na definiranje čovjeka kao osobe. Svatko od nas će tijekom svog životnog puta doživjeti promjene u tri velika područja, a to su promjene na tjelesnom, kognitivnom i socijalnom području. Iako ove promjene svrstavamo u različite skupine, istina je da se one međusobno preklapaju i svakodnevno utječu jedna na drugu.

Prema jednom je istraživanju utvrđeno kako mala djeca promatraju i reagiraju na svijet na sličan način kako reagiraju i odrasle osobe. Razlika između zrelog i nezrelog bića jest u mogućnosti obrade veće količine podataka i u njihovoj složenosti. Primjerice, malo dijete ima sposobnost prepoznavati melodije i glazbu te uz nju vezati različita sjećanja i osjećaje. Jedino ograničenje na koje malo dijete nailazi jest to što dijete ovakav zadatak ne može izvoditi uz preciznost kao što mogu stariji. S druge strane, ustanovljeno je kako djeca raspolažu jedinstvenim načinom razmišljanja koji je različit od načina razmišljanja starijih osoba. Prije što se potpuno razviju u funkcionalne osobe, djeca prolaze kroz niz faza u kojima uče o različitim obilježjima života.

Ovim se objašnjenjem dugi niz godina definirao razvoj, no danas nam je poznato kako se čovjek razvija i uči od svog začeća pa sve do smrti. Branka Štarc sa suradnicima izdaje priručnik pod nazivom "Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi" u kojem govori o razvoju znanosti i grani psihologije koja proučava ponašanje čovjeka kroz različite faze života kako bi utvrdila uzroke i procese koji dovode do promjena u ponašanju. Period djetinjstva kao poseban period koji se ističe nad ostalim svojim karakteristikama proučava grana dječje psihologije uz koju se postepeno razvijala i psihologija starenja. Dugo se vremena na starost gledalo kao na razdoblje bolesti, poremećaja i općenito opadanja životnih funkcija. Nakon dužeg razdoblja razvoja znanosti i na razdoblje starosti se počelo gledati drugim očima te ga proučavati kao zasebnu cjelinu.

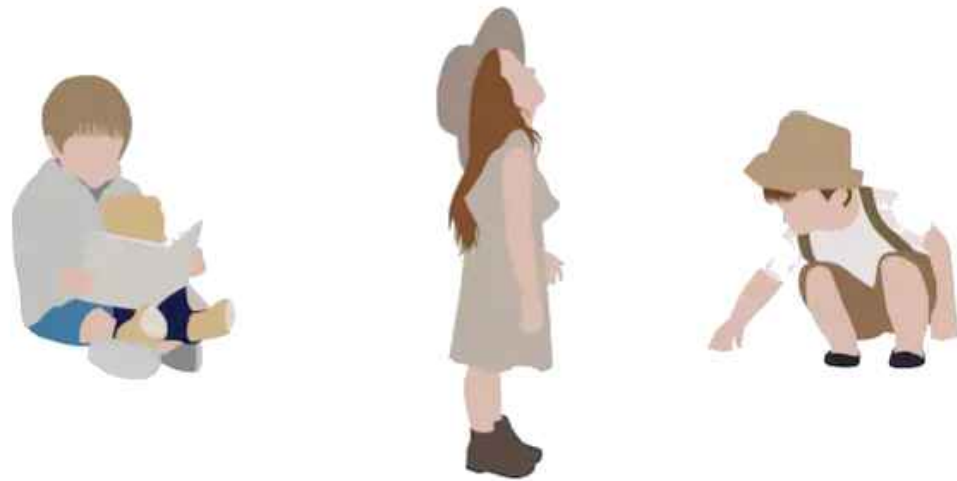
O djetetu

Obzirom na intenzivan razvoj od najranije dobi, teško je izolirano pratiti dijete u određenim segmentima razvoja. Svako je dijete jedinstveno, ima određene predispozicije, područja interesa, brzinu i sposobnost učenja. No ipak, većina djece će kroz pojedine faze razvoja proći u sličnom periodu života.

Jean Piaget bio je švicarski psiholog i filozof, i jedan je od najvažnijih istraživača kognitivnog razvoja djece. Glavna pretpostavka njegove teorije jest ta da djeca grade svoje znanje istražujući svoju okolinu, te ističe pojam adaptacije kao jedan od najvažnijih u svojem istraživanju. Kako je već rečeno, dijete na drugačiji način promatra svijet oko sebe, djeluje i naposljetku griješi. Te greške ne treba uzimati kao zlo i treba ih očekivati, a dijete će konstantnim istraživanjima i otkrivanjem te greške ispraviti.

Socijalni razvoj djeteta podrazumijeva socijalne, emocionalne i kognitivne vještine koje su djetetu potrebne kako bi bilo u interakciji s vršnjacima i odraslim osobama. Smatra se kako je rana socijalna interakcija majke i djeteta omogućena putem urođenih mehanizama koji djetetu osiguravaju preživljavanje. To je osnovna socijalna interakcija s kojom se dijete prvo susreće, a zatim svoje odnose gradi u okrilju ostatka obitelji. Obitelj je zajednica u kojoj će dijete dobiti uvid u odnose između pojedinih članova koji se razlikuju po spolu, dobi i ostalim karakteristikama. Najmanje dijete svoje odnose s okolinom izražava šaljući signale na koje će okolina reagirati i tako se stvaraju prve snažne veze koje su važne za cjelokupan razvoj djeteta. S vremenom će te interakcije postati složenije i različitije, dijete će stvoriti sliku o sebi, procjenjivati svoj odnos s okolinom te dalje razvijati svoju osobnost.

Djetetovo se ponašanje mijenja pod utjecajem okoline. Važno je da dijete na temelju reakcija iz svojeg okruženja uči razumijevati emocije i osjećaje i ostale važne socijalne vještine kao što su radoznalost, velikodušnost, empatija, odgovornost, ali i one manje pozitivne poput sukobljavanja, svadljivosti, škrtosti i ostalih. Na taj će se način dijete do svojih zrelijih godina razviti u pravog čovjeka, a mnoga su istraživanja potvrdila kako djeca koja su savladala osnovne socijalne vještine i koja mogu razumjeti emocionalno stanje ostalih, postižu bolje rezultate u školi, fizički su zdravija, imaju veće samopouzdanje i samopoštovanje, imaju manje problema u ponašanju i dr. Takva će djeca, zaključuje Andreja Brajša-Žganec u svojoj knjizi "Dijete i obitelj: emocionalni i socijalni razvoj", bolje upravljati svojim emocijama, razviti će jača prijateljstva i bolje će se nositi sa stresnim situacijama u životu. Poput svake druge vještine, ni socijalnim vještinama nije dovoljno jednom ovladati i pouzdati se u vječno poznavanje istih. Kako bi i u budućnosti dijete održalo kvalitetne socijalne interakcije s ostalima potrebno je kontinuirano promatrati okolinu i usklađivati svoje ponašanje s ponašanjem ostalih, ispitivati sličnosti i razlike i ponašati se u skladu sa svim do tad usvojenim vještinama.

Erik Homburger Erikson bio je danski psiholog koji je najpoznatiji po svojoj teoriji o psihološkom razvoju ljudskih bića. Prema njegovom viđenju, iskustvo koje dijete stekne u najranijem razdoblju života utjecati će na razvoj uvjerenja i očekivanja koja će odrediti osobnost djeteta u njegovu kasnijem životu. Za dijete su u početku najvažniji odnosi koje ono razvije sa svojom užom obitelji, a kasnije će tu ulogu preuzeti odnosi koje njeguje sa svojim vršnjacima. Važnu ulogu u socijalnom razvoju djeteta imaju i nastavnici koji dijete prate na njegovu putu obrazovanja. Djeca školske dobi će više vremena provoditi sa svojim nastavnicima nego s roditeljima kod kuće i pokazalo se kako su ona djeca koja su razvila kvalitetne odnose sa svojim nastavnicima, socijalno kompetentnija u odnosima s vršnjacima. Škola je idealno okruženje u kojem je djetetu omogućeno razvijanje socijalnih vještina sa sebi sličnima i ostalim odraslima, tu se sklapaju prijateljstva, grade odnosi, uče komunikacijske vještine, donose odluke i rješavaju problemi.

Kvalitetna sredina je važna za sretno odrastanje i iskorištavanje svih potencijala djeteta. Dijete uči iz onoga što vidi i što čuje. Ono ima potrebu za osjećajima, učenjem, komuniciranjem, igrom. Predškolsko obrazovanje usmjereno je na dijete i njegov razvoj i ono ga priprema za budući život. Odgajatelj kao vrlo važna figura utječe na svako dijete na drugačiji način. Dijete se s njim poistovjećuje, sluša ga, oponaša njegovo ponašanje, ponavlja njegove akcije, s njime se igra i boravi. Iz tog je razloga važno razviti kvalitetne odnose između roditelja i odgajatelja koji, osim što utječu na razvoj djeteta, utječu i međusobno jedni na druge. Uspješan razvoj djeteta rezultat je dobro uspostavljenih odnosa između odgoja kod kuće u okviru obitelji i u odgojnoj ustanovi.

Svaki dan proveden u odgojnoj ustanovi ima svoju svrhu. Dijete sa svojim odgajateljima i ostalom djecom dijeli i uređuje zajedničke prostore, upoznaje i rješava probleme i susreće se s različitim temama. Odgajatelji svakodnevno nastoje pronaći nove i zanimljive načine kojima će zaintrigirati i razumjeti dijete pristupajući svakome na individualan način, a sve sa svrhom poticanja djeteta na ispunjavanje svojih vlastitih potencijala. Okruženje koje promovira igru, komunikaciju i ravnopravnost, toleranciju, razumijevanje različitosti i međusobno uvažavanje potaknuti će u tim "malim ljudima" kvalitetne osobine koje će razvijati kroz sve one godine koje tek slijede na njihovom sretnom i dugotrajnom putovanju.

*"The best way to make children good is to make them happy."
Oscar Wilde*

O starijima

Starenje je prestalo biti stvar pojedinca ili pojedine zemlje otkako se u svijetu rapidno povećao udio starijeg stanovništva. Razlog ove pojave jest činjenica da se danas bolje živi. Provedena su različita istraživanja i otkrivene su mnoge stvari koje su ljudima osigurale dulji boravak na Zemlji. Mnogi znanstvenici predviđaju kako će se broj starijih osoba do 2030. godine udvostručiti u Europi i Sjevernoj Americi, dok u Africi, Kini i Indiji predviđaju učetverostručenje broja starije populacije. S time na umu možemo reći kako je pitanje o skrbi i njezi starijih osoba postalo jedno od najvažnijih pitanja današnjeg društva. U zemljama cijelog svijeta raste udio starije populacije i sve one nastoje dati različita rješenja kako bi osigurale što kvalitetniju skrb i brigu o najpotrebnijima.

Dugo se smatralo kako se pojedinac formira u djetinjstvu i adolescenciji, i da nakon tog perioda nema značajnijih promjena. Vid Pečjak u svojoj knjizi "Psihologija treće životne dobi" donosi zaključak kako je zanimanje za ljude to manje što su oni stariji. Kako u ostalim područjima, i u psihologiji postoje teme koje se više proučavaju od ostalih, koje su zanimljivije i praktičnije. Psiholozi se često bave potrebama djeteta i njegovim sposobnostima, izučavaju ga od njegova rođenja sve do razdoblja adolescencije i čini se kako znanost gubi interes za proučavanje potreba i razvoja starijih osoba. No ipak, možemo ustanoviti kako se zanimanje za probleme starosti širilo toliko da se javila potreba za okupljanjem rezultata u jednu disciplinu nazvanu gerontologija. Gerontologija je znanstvena disciplina koja proučava starenje u najširem smislu i pokušava naći odgovore na pitanja poput onog kako doživjeti starost ili što možemo učiniti da starost bude kvalitetan dio života svakog pojedinca.

Pojmove *starenje* i *starost* često smatramo sinonimima, no istina je da ih ne možemo objasniti na isti način. Autorice Marija Lovreković i Zdravka Leutar u svom znanstvenom članku "Kvaliteta života osoba u domovima za starije i nemoćne osobe u Zagrebu" definiraju starost kao posljednje razdoblje u životu čovjeka kojeg karakterizira propadanje organizma i čovjekovih sposobnosti. Starenje je, s druge strane, proces promjena i propadanja zrelog organizma. Starenje je prirodan životni proces koji kod različitih ljudi napreduje različitom brzinom i na različite ljude različito utječe.

Brojna su istraživanja utvrdila nesklad između stvarne životne dobi i osjećaja kojeg osoba postavlja za sebe. Često se mlađi ljudi osjećaju starije nego što jesu, a stariji se ljudi osjećaju puno mlađe. To je kriterij kojeg je svatko postavio sam za sebe, ali može se reći kako su najveće razlike između stvarne životne dobi i one koju osoba osjeća kod starijih osoba. S promjenom vremena mijenjaju se i prilike i ljudi. Stoljećima su u mnogim kulturama svijeta upravo najstarije osobe bile zadužene za prenošenje znanja, vrijednosti, kulture. Razvojem tiska i novih tehnologija stariji se ljudi više ne cijene kao nekada, a njihove priče gube na vrijednosti.

Iako ih često smatramo mudrima, punima znanja i vrlina, iako često tražimo savjete upravo od onih najstarijih za koje smatramo kako nam svojim iskustvom mogu pomoći s našim nedaćama, unatoč tome što smo svi svjesni da nitko od nas ovu fazu života ne može preskočiti, naše društvo još uvijek nije sigurno kako bi se trebali odnositi prema našim starijima, kakav stav zauzeti prema brizi o njima. Unatoč zabludi da se zemlje Istoka prema starijima odnose s više poštovanja od onih na Zapadu, u mnogim kulturama svijeta pronaći ćemo niz mitova o starijim osobama koji su često utemeljeni na ageizmu.

Dr. Robert Butler, američki psihijatar i gerontolog, 1968. godine skovao je izraz "ageizam" kako bi opisao diskriminaciju starijih osoba. Ageizam može biti usmjeren prema bilo kojoj dobnoj skupini, no najčešće ga vežemo uz predrasude upućene prema starijoj populaciji. Prihvaćen je u mnogim kulturama, a opaske su često suptilne i prikrivene prirode, na prvu se mogu činiti kao dobronamjerni komentari no istina je da negativno utječu na stvaranje slike o starenju i starijima. Ageizam je prisutan u svim sferama društva, poput seksizma i rasizma, no čini se kao da je od svih ipak najviše normaliziran. Nekoliko negativnih stereotipa koje vežemo uz starenje uključuje slabost, depresiju, gubljenje pamćenja, izoliranost, beskorisnost. Negativne aspekte ageizma znanost je dobro dokumentirala, ali u svakodnevnom ćemo životu često naići i na problem pozitivnog ageizma, na predrasude utemeljene na pozitivnim karakteristikama, poput mudrosti, pouzdanosti, sreći, toplini. Iako se ove pozitivne predrasude mogu činiti banalnima i dobronamjernima, one se često mogu negativno odraziti na stariju osobu koja može osjećati pritisak zbog ne ispunjavanja nametnutih očekivanja.

Ageizam utječe na cijeli život starije osobe. Briga o njima trebala bi biti odgovornost čitavog društva jer upravo briga o onim najslabijima predstavlja sliku jedne zajednice. Posljedice ageizma mogu postati dugoročne i vrlo teške. Starije osobe postaju usamljene, gube samopouzdanje, gube prijatelje i partnere, postaju depresivne i anksiozne, što onda ima utjecaj i na teže tegobe poput visokog tlaka, pada imuniteta, slabije prehrane itd. Starost je dio životnog puta kojeg nitko od nas ne može izbjeći i stoga bi svi trebali raditi na stvaranju društva koje će biti otvoreno za sve generacije. Trebali bi promovirati solidarnost među različitim generacijama i poticati starije osobe na aktivnost, na širenje socijalnih veza i ostvarivanje interesa. Starije osobe ne bi trebale biti na teret društvu, već bi trebale predstavljati ključan dio čije će znanje i iskustvo omogućiti napredak čitave zajednice.

*"We don't stop playing because we grow old; we grow old because we stop playing."
George Bernard Shaw*

Montessori metoda

Maria Montessori bila je talijanska pedagogica koja se zalagala za rani odgoj djeteta i poštovanje njegovih želja i izražavanja putem pažljivo osmišljenih aktivnosti koje će razviti dječju kreativnost, poticati njihovo istraživanje prostora koje ih okružuje, prilagođavanje promjenama i okolini. Vjerovala je kako će sposobnosti koje djeca savladaju u ranom djetinjstvu imati značajan utjecaj na razvoj djeteta kao osobe u budućnosti. Cilj ove metode je poticati zanimanje djeteta na različita područja, njegovati individualnost i kreativnost i učenje pretvoriti u igru. Smatrala je kako je uloga odgajatelja promatrati i proučavati dijete te mu omogućiti ostvarivanje kroz učenje i igru, što najbolje govori moto metode: "Pomozi mi da to napravim sam".

Razvoj ove metode možemo pratiti još od početka 20. stoljeća. 1907. godine Maria Montessori je otvorila centar za skrb o djeci čiji su roditelji odlazili na posao. Djeca su bila starosti od tri do sedam godina i živjela su u jednoj od siromašnijih četvrti Rima. Maria Montessori je već imala iskustva pri radu s djecom, te je poznavala metode kojim će djeci omogućiti postizanje najboljih rezultata. Sama je izrađivala igračke kojima su se djeca igrala, donosile im puzzle koje su poticale razvoj mentalnih sposobnosti, s njima pripremala obroke i poticala razvoj njihove slobode. Mnogi su se iznenadili rezultatima koje je Maria Montessori postigla radeći u vrlo oskudnim uvjetima. Kod djece je uočena povećana koncentracija, razvoj pažnje i samodiscipline. Montessori metoda je počela privlačiti pažnju odgajatelja, novinara i ostalih javnih osoba širom svijeta, te je u idućih nekoliko godina širom Europe otvoreno nekoliko odgojnih ustanova koje svoje odgojne metode baziraju na metodama Marije Montessori. Ona je osmislila i nekoliko kratkih i mudrih pravila koja pomažu odgojiti sretno dijete: djeca uče iz okoline - djetetu treba omogućiti slobodno izražavanje; ukoliko se dijete često kritizira ono će osuđivati druge; ukoliko dijete griješi treba ga poštovati, ono će tako naučiti ispraviti pogreške; ako je atmosfera u kojoj dijete živi prijateljski nastrojena ono će naučiti pronaći ljubav; ukoliko se djetetu da podrška ono će biti samouvjeren - dijete je potrebno poticati i promatrati znatiželju i njegovo istraživanje; djetetu treba pomoći kada mu pomoć treba, ali i znati stati sa strane ukoliko je pronašlo ono što mu treba te biti dobar primjer djetetu.

Pripremljena okolina za brigu o djetetu treba biti strukturirana u određenom redu. Dijete se vodi od jednostavnijih prema složenijim vježbama, od konkretnijih do apstraktnijih ideja. Odabrani materijali trebaju poticati razvoj djeteta u osobu. Odgajatelj djetetu treba omogućiti donošenje odluka, dopustiti mu da pronađe svoj ritam učenja. Učionica je organizirana tako da je prilagođena djeci veličinom i njihovoj snazi, a namještaj odabran i postavljen tako da djeca mogu samostalno uzimati potrebne materijale i predmete. Glavna zadaća Montessori učionice je usmjeriti djetetovu pažnju na obavljanje jednog zadatka u određenom vremenu.

U učionici ne bi trebalo biti predmeta koji proizvode glasnu buku, kao ni jakih ekrana koji odvlače pažnju svojim svjetlom. Učionica je tradicionalno podijeljena u pet područja učenja. To su redom: područje za učenje svakodnevnih vještina - ispunjavajući određene zadatke dijete razvija samopouzdanje, brine se o svojoj okolini, razvija znatiželju i interese; zatim područje za razvoj senzomotoričkih sposobnosti - ono uključuje slaganje i organiziranje različitih predmeta po veličini, boji, uključuje i otkrivanje raznih mirisa i poticanje taktilnih vještina; prostor za matematiku - djeca uče o osnovnim matematičkim pojmovima, brojevima i geometriji kroz didaktičke igre i predmete poput drvenih karata ili šarenih kocki; područje za razvoj jezika - uključuje igru raznim predmetima, slovima, knjigama; područje za kulturu - ovdje djeca uče o raznim područjima, poput geografije, prirode i društva, botanike, stranim jezicima i sličnim. Učionica bi trebala pružiti sigurno i poticajno okruženje za rad i igru. Sve bi trebalo biti podređeno djetetu i omogućiti mu osobni razvoj kroz različite aktivnosti. U učionici ne postoji klasičan radni stol, nego više manjih stolova koji su prilagođeni mjeri djeteta. Ponekad stolova uopće nema već djeca sjede na tepisima. Na zidovima se postavlja izložba dječjih radova ili edukativni plakati. Otvorene police su im stalno na raspolaganju, materijali su prirodni (drvo, tkanina) u prirodnim bojama.

No, osim brige za djecu, Montessori metodu je moguće primijeniti i na starije osobe. Cilj ovog pristupa je starijim osobama pružiti podršku i skrb kroz različite igre i aktivnosti koje će potaknuti razvoj umnih sposobnosti, spriječiti zaboravljanje i potaknuti međusobnu suradnju. Aktivnosti su pomno birane kako bi se poticale preostale vještine i sposobnosti stanovnika domova za starije. Ispunjavanje jednostavnijih zadataka probuditi će osjećaj uspjeha koji zauzvrat može izazvati jačanje vještina i poboljšavanje pamćenja. Ključni elementi za postizanje uspješnih rezultata uključuju ponavljanje, pozitivno ohrabrivanje i uključivanje svih osjetila u obavljanje aktivnosti. Neke od aktivnosti za postizanje rezultata mogu biti slaganje slagalica, materijali za čitanje pisani velikim fontovima, prepoznavanje blokova slova, otvaranje brave pričvršćene za drvenu kutiju ili primjerice slaganje predmeta po boji i teksturi.

I najmlađima i najstarijima je nužno osigurati poticajnu okolinu u kojoj će moći razvijati svoje vještine. Mlađa djeca rado uče od starijih, dok stariji utvrđuju znanje i povećavaju svoje vještine pomažući mlađima. Otkrivajući nove sadržaje, šireći znanje o poznatome u svakome se budi osjećaj zadovoljstva i radosti.

*"The child is both a hope and a promise for mankind."
Maria Montessori*

Suživot najmlađih i najstarijih

Problemi na koje starije osobe nailaze u svojem svakodnevnom životu, ali i problem brige o najmlađima i njihovom razvoju, prepoznati su još 1976. g. u Japanu. Shimada Masaharu pokrenuo je pokret koji nastoji promijeniti način na koji pristupamo brizi o najranjivijim skupinama u društvu. Ideja povezivanja dvaju različitih generacija pokazala se kao revolucionarna, a u idućih 20 godina u Japanu je osnovano još šesnaest novih intergeneracijskih centara. Masharu je prepoznao potencijal koji može nastati spajajući dvije različite generacije i pozitivan učinak kojim će jedni djelovati na druge. Ideja se ubrzo proširila i u druge krajeve svijeta; od SAD-a do Europe, Friendship Centra u New Jerseyu do Deventera u Nizozemskoj i ostalim zemljama. Danas smo svjedoci sve užurbanijeg razvoja, brojnim tehnološkim dostignućima, a prednosti koje nudi život u ovom vremenu su beskonačne. No ipak, razlike među ljudima nikad nisu bile veće. Ljudi su udaljeniji iako nikad nisu bili bliži.

U Velikoj se Britaniji 2010. g. javio pokret koji nastoji promijeniti praksu marginalizacije starijih građana i koji ih nastoji približiti ostatku društva. Stephen i Denise Burke imali su jaku želju smanjiti razinu usamljenosti u zemlji i otvoriti 500 intergeneracijskih centara u Velikoj Britaniji do 2023. godine, te je tako pokrenuta organizacija pod nazivom United for All Ages. To je projekt koji nastoji približiti najmlađe s najstarijima i tako stvoriti bolje društvo koje će mladima osigurati kvalitetnu i sigurnu budućnost, a starijima pomoći suočiti se s problemima poput usamljenosti, opadanja mentalnih sposobnosti i sličnim. Razlike između mladih i starijih nikada nisu bile veće, te se ovim projektom može potaknuti međusobno razumijevanje i uvažavanje razlika.

Koncept intergeneracijskog centra vrlo je jednostavan u svojoj biti. No potaknuti interakciju između članova već je problem. Kako bi se ostvario što bolji rezultat potrebno je dobro proučiti potrebe svih sudionika i planirati aktivnosti koje će doprinijeti svima. Neke od mogućih aktivnosti uključuju igranje društvenih igara, zajedničko čitanje, crtanje, sviranje instrumenata i pjevanje, pečenje kolača, vrtlarjenje. Mogućnosti su brojne, a sve što je potrebno je mašta i dobra volja, otvorenost prema novim iskustvima i drugim ljudima.

Može izgledati kako ove aktivnosti ne čine mnogo, no različita su istraživanja potvrdila kako interakcija među različitim generacijama može doprinijeti svima. Aktivnosti koje uključuju mlade i starije kod djece potiču razvoj prijateljstava od najranije dobi što pozitivno utječe na njihov daljnji razvoj. Djeca uče o poštovanju starijih osoba, razvijaju svoje socijalne i komunikacijske vještine, raste im pouzdanje. Kod starijih se smanjuje osjećaj usamljenosti, usporava opadanje mentalnih sposobnosti, smanjuje se krvni pritisak, na domove za starije se više ne gleda kao na negativno mjesto na koje ljudi dolaze umrijeti, već oni postaju mjesta života ispunjena dječjim smijehom i igrom.

Jedna od glavnih prednosti ranog obrazovanja djeteta jesu utjecaj koje takva institucija ima na kasniji uspjeh djeteta u školstvu, ali i tijekom njegova kasnijeg života. Mnogi su učitelji i nastavnici potvrdili kako su ona djeca koja su pohađala neki oblik predškolskog obrazovanja spremnija za školu i obaveze koje s tim periodom života dolaze. Boravak u intergeneracijskom centru djetetu će osigurati susret sa starijom osobom koja mu može poslužiti kao uzor, koja će mu pružiti podršku, pomoći mu naučiti čitati i brinuti se o njemu. To će zauzvrat smanjiti pritisak i opterećenje koje odgajatelj podnosi, a kod starijih će se potaknuti osjećaj vrijednosti.

Još jedna udruga koja se bavi sličnom tematikom jest OneGeneration. Kako bi potaknuli suživot mlađih i starijih i kako bi smanjili razlike između istih, udruga nastoji različitim aktivnostima informirati širu javnost o benefitima koje život u jednoj ovakvoj zajednici može donijeti. Oni posjećuju različite škole, sveučilišta, održavaju različita događanja kojima žele povećati razumijevanje starijih osoba i njihovih potreba i osjećaja. Kako bi objasnili svoje ideje često organiziraju jednodnevne posjete u domove za starije osobe u kojima zatim različitim aktivnostima žele potaknuti interakciju korisnika s posjetiteljima. Važno je da se pri ovakvim susretima svi osjećaju sigurno. Članovi domova mogu sudjelovati u programu prema vlastitim željama; netko će ispočetka promatrati skupinu u igri i kasnije im se pridružiti, netko će se za vrijeme posjete mlađih povući u svoju sobu, dok će se netko odmah uključiti. Također je važno informirati i roditelje djece koju se namjerava povesti u obilazak nekog doma i dati im na izbor žele li da njihova djeca prisustvuju takvim aktivnostima. Zanimljivo je da je većina roditelja u Engleskoj i SAD-u oduševljena ovakvim pristupom obrazovanju svoje djece te sami ističu prednosti koje ti susreti donose.

Primjer jednog ovakvog intergeneracijskog centra je Providence Mount St. Vincent u Seattlu. Taj dom za starije pet dana u tjednu ugošćuje najmlađe posjetitelje koji sa svojim odgajateljima dolaze obići starije i s njima provode svoje vrijeme. Njihovi su susreti uvijek drugačiji, bave se različitim aktivnostima koje traju od 20 minuta do sat vremena. Zbog toga što koriste prostor zajedno, dolazi i do spontanih susreta mlađih i starijih na hodnicima, u dvorištu ili na igralištu.

Apples and Honey Nightingale još je jedan intergeneracijski centar koji potiče suživot mlađih i starijih korisnika. Oni navode kako djeca u sklopu njihovog programa provode svoje vrijeme sa starijima pjevajući, slikajući, pekući kolače, u igri sa životinjama, vrtlarajući te u brojnim drugim. Sve aktivnosti osmišljavaju, provode i nadgledaju zaposlenici centra koji su obrazovani posebno za ovakav program. Navode kako stariji u djeci bude interes za čitanjem, pomažu im rješavati jednostavnije matematičke zadatke i tako im pomažu razviti svoje sposobnosti.

Little Wrens Nursery, dječji vrtić, otvoren je uz dom za starije Wren Hall Nursing Home 2018. godine u Wrenthorpeu i otad doprinosi društvenom životu zajednice. Posjeti najmlađih i najstarijih često su planirani i unaprijed organizirani, poput zajedničkog kuhanja i pripreme jednostavnijih obroka. S druge strane, djeca ili stariji često od svojih skrbnika traže dodatne susrete i priliku za susret i druženje. Odgajatelji svjedoče o razvoju pouzdanja kod djece, razvoju lijepog ponašanja prema starijima i poštovanju kojeg imaju prema njima. Kod starijih je vidljiv nov pogled na život, oni djeluju veselije i sretnije za vrijeme posjete najmlađih. Udruga United for All Ages navodi kako je njihov program u intergeneracijskom centru Friend In Deed u Norfolku naišao na odobravanje od strane roditelja koji su svjedoci pozitivnom utjecaju intergeneracijskih susreta na njihovu djecu. Oni također govore o razvoju pouzdanja djeteta te razvoju socijalnih vještina. Ponosni su i na razvoj jednog trogodišnjeg djeteta koje je bilo vrlo povučeno i koje se nije željelo igrati s drugom djecom bez prisustva svoje majke, sve dok nije došlo do susreta sa starijima kada je to isto dijete bez problema provelo čak dvadeset minuta u igri sa starijom osobom ne primjećujući da njegove majke nema. Drugi pozitivni utjecaji ovakvog centra uključuju i brigu i empatiju djece prema drugim osobama, ali i životinjama, razvoju njihovih prijateljstava u kasnijim fazama života, primjerice u školama, te pozitivnijem pogledu na starije osobe i proces starenja općenito. Djeca iz vrtića Sunflower Nursery u Cambridgeu tjedno putuju u Richard Newcombe Court, dom za starije osobe u Engleskoj, u kojem se druže sa starijim osobama i provode vrijeme učeći od njih i brinući se o njima. Odgajatelji govore kako su susreti kod djece potaknuli razvoj socijalnih vještina te im izgradili pouzdanje. Jedan od stanara doma rekao je kako su mu susreti s mladima osobito dragi zbog toga što njegovi unuci žive daleko od njega i rijetko ih viđa. Susreti s mladima, kaže, ponovno su unijeli život u tmuran dom.

Prostori za druženje i susret ljudi različitih karakteristika, uvjerenja, nacionalnosti, kultura vrlo su važni za promicanje kulture suživota, uvažavanja različitosti, učenja o novim i nepoznatim stvarima kako bi svatko od nas živio kvalitetnim i sretnim životom. Upoznajući nove ljude, šireći vidike, učeći o različitostima postajemo bolji ljudi. Međugeneracijski centri koji povezuju najmlađe s najstarijim osobama dio su rješenja velikih društvenih pitanja. Kako je već ranije u tekstu pokazano, razvoj djeteta od najranije dobi ključan je za kvalitetnu budućnost djeteta. Baveći se djecom od najranije dobi, promičući ideje uvažavanja, poštovanja, učenja, empatije postavljaju se temelji za rješavanje problema poput siromaštva, zdravlja, usamljenosti, ageizma, razlika. Osiguravanjem mogućnosti za susrete različitih ljudi u sigurnom i kvalitetnom, poticajnom prostoru stvoriti će se preduvjeti za učenje i prihvaćanje različitosti, uvažavanje i poštivanje onih razlika koje svih čine jedinstvenima i posebnima.

U nastavku je dan pregled ostvarenih projekata koji se bave spomenutim idejama.

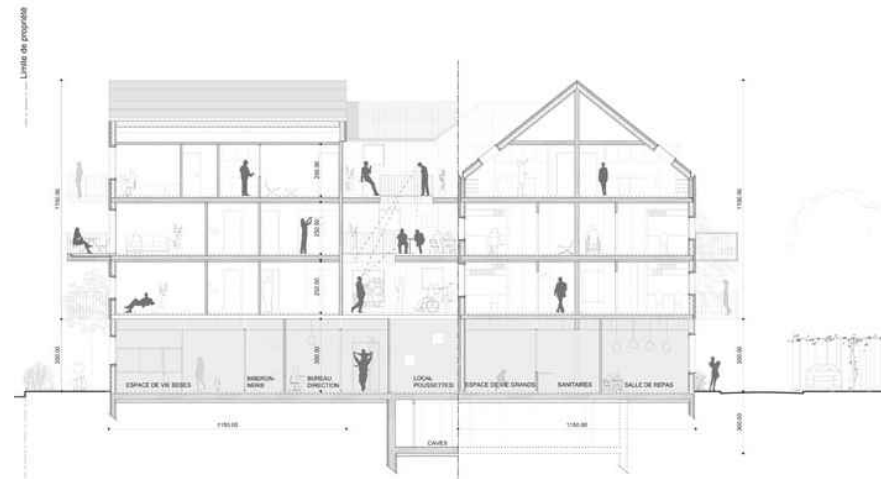
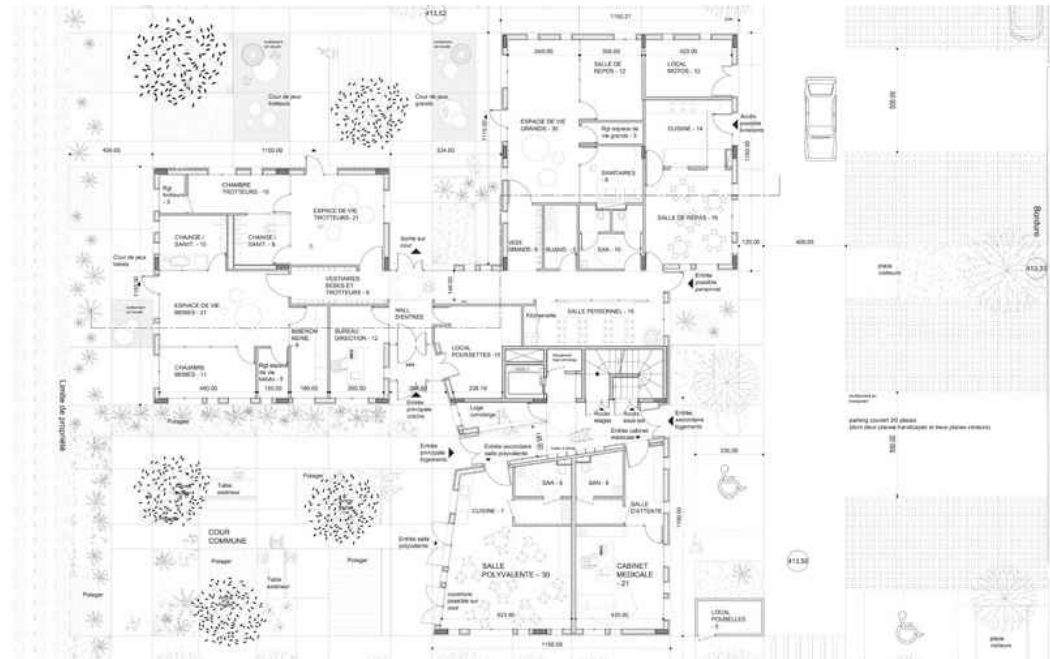
Referentni primjeri

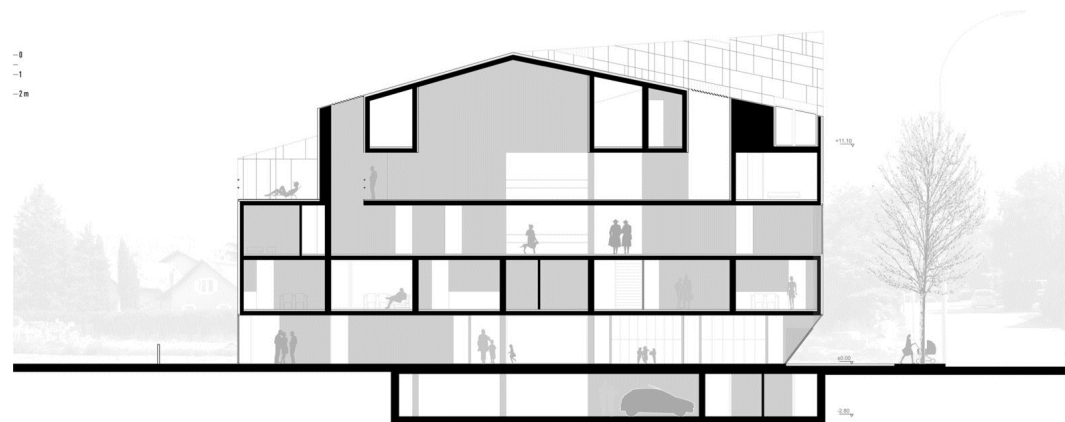
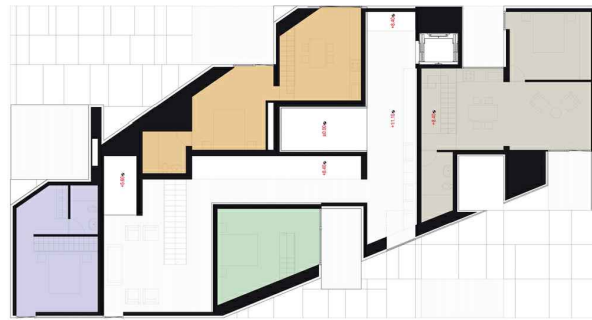
Microcities, Wild Strawberries Intergenerational center, Gland, Švicarska, 2010.g.

2010. godine općina Gland u Švicarskoj otvara natječaj za intergeneracijski centar koji će služiti kao mjesto za skrb male djece i starijih osoba, a koje bi trebalo poslužiti i kao društveni prostor stanovnika ovog dijela naselja. Na natječaj se javlja niz arhitektonskih ureda, a među njima i francuski ured Microcities.

Kako bi potaknuli spontane interakcije između starijih, djece i susjedstva arhitekti odlučuju program podijeliti u nekoliko međusobno povezanih volumena između kojih se nalaze dvorišta za boravak i igru na zraku. U prizemlju se nalaze prostori dječjeg vrtića, kabinet medicine, višenamjenska dvorana i pristup višim etažama na kojima se smješta prostor doma za starije. Na svakoj od njih se, uz sobe za boravak starijih, nalaze zajednički prostori stanara, poput praonice rublja, čitaonice, prostora za druženje i slično. Ovi su prostori vertikalnom vezom povezani s prostorom dječjeg vrtića u prizemlju te se na taj način nastoji povezati najmlađe sa starijima organizirajući različite susrete u zajedničkim prostorima. Sobe starijih su organizirane kao mali stanovi; svaki od njih ima vlastitu kupaonicu, kuhinju, blagovaonicu i dnevni boravak te spavaću sobu.

Vanjski su dijelovi kuće namijenjeni boravku na otvorenom i odmaranju. Postavkom triju volumena u odnosu na ulicu stvaraju se dvorišta različitog karaktera, jedno privatnije namijenjeno djeci i njihovoj igri, te ono javnog karaktera otvoreno prema ulici koje želi postati mjesto okupljanja stanovnika ovog naselja. U sklopu dvorišta postavljaju se igračke za djecu, klupe za sjedenje i odmaranje, a predviđeni su i prostori za uzgajanje raznog bilja te voća i povrća kao oblik rekreacije svih generacija.

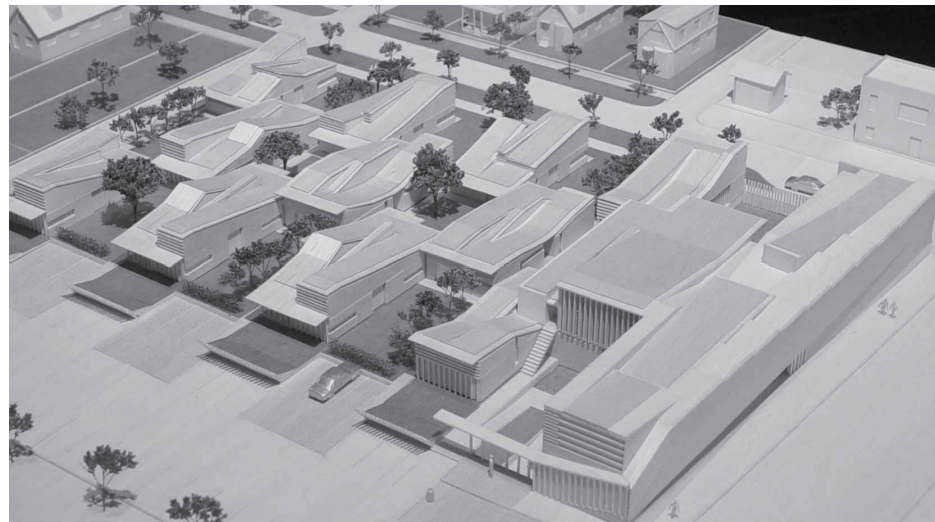
SM-arch, *Multigenerational building*, Gland, Švicarska, 2010. g.

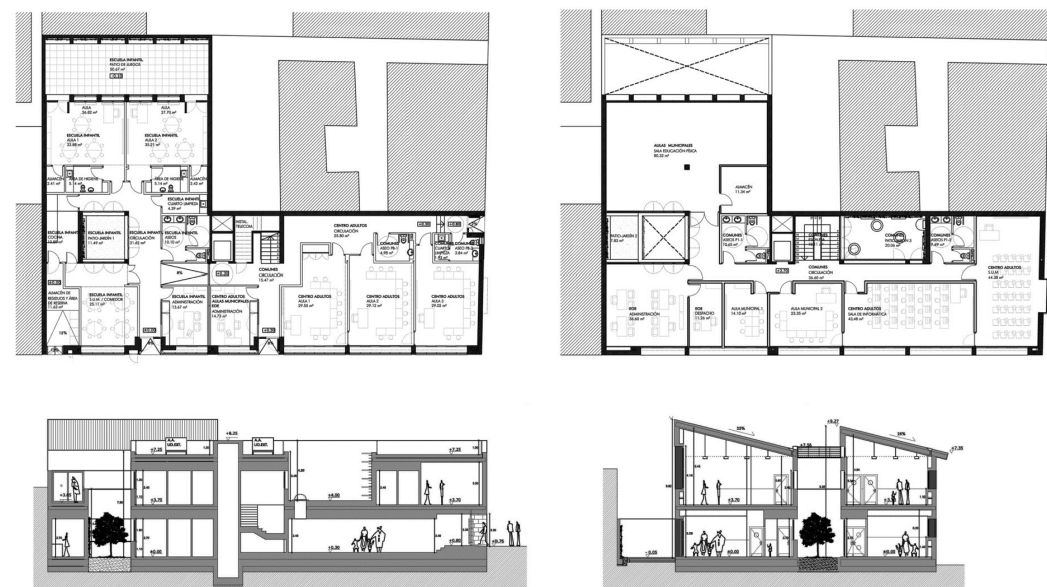
Ograničavajući faktori pri projektiranju novog centra bili su oblik i orijentacija zemljišta, zatim postojeća okolna izgradnja s jedne strane i otvorenost na poljoprivredna zemljišta s druge. Arhitekti odlučuju smjestiti prostor dječjeg vrtića u prizemlje, te prostor razvijaju nižući sobe jednu za drugom ostavljajući mogućnost povezivanja u jedan kontinuiran prostor. Uz prostor za smještaj djece se veže vanjsko dvorište s nizom taktilnih i vizualnih igara koji nastoje potaknuti zanimanje i interes kod djeteta. Na gornjim se etažama smješta prostor doma za starije osobe koji je organiziran oko kontinuirane petlje komunikacija koja na sebe veže razne društvene sadržaje. To je prostor međusobnog susreta generacija i korisnika doma koji omogućava zadržavanje i razgovor. Kako bi kuću istaknuli od postojeće tradicionalne izgradnje arhitekti odlučuju izbrisati granice između tradicionalnog poimanja pročelja i krova i tako stvaraju zanimljivu strukturu nalik skulpturi. Ovaj je rad osvojio prvo mjesto na istom natječaju kao prethodni primjer.

NADAAA, *Intergenerational Center, Chicago, SAD, 2009. g.*

Ovim projektom arhitektonski ured NADAAA nastoji ponuditi rješenje problema smještaja starijih građana i male djece u Chicagu. Svaki od dva programa mora imati mogućnost funkcioniranja kao zasebne cjeline, no ipak im treba osigurati i povezivanje i osigurati interakciju korisnika. Kako bi ostvarili svoju ideju, arhitekti program raspoređuju oko velike rampe koja prolazi kroz prostor centra i kao takva nudi poglede u različite dijelove kuće i stvara mjesta susreta generacija. Rampa postaje element fizičkog i vizualnog povezivanja među etažama, mjesto susreta i druženja. Prostori smještaja starijih su oblikovani kroz niz paviljona među kojima se nalaze vanjski prostori za druženje i razne aktivnosti, poput vrtlarstva, igre s najmanjima ili odmaranja.

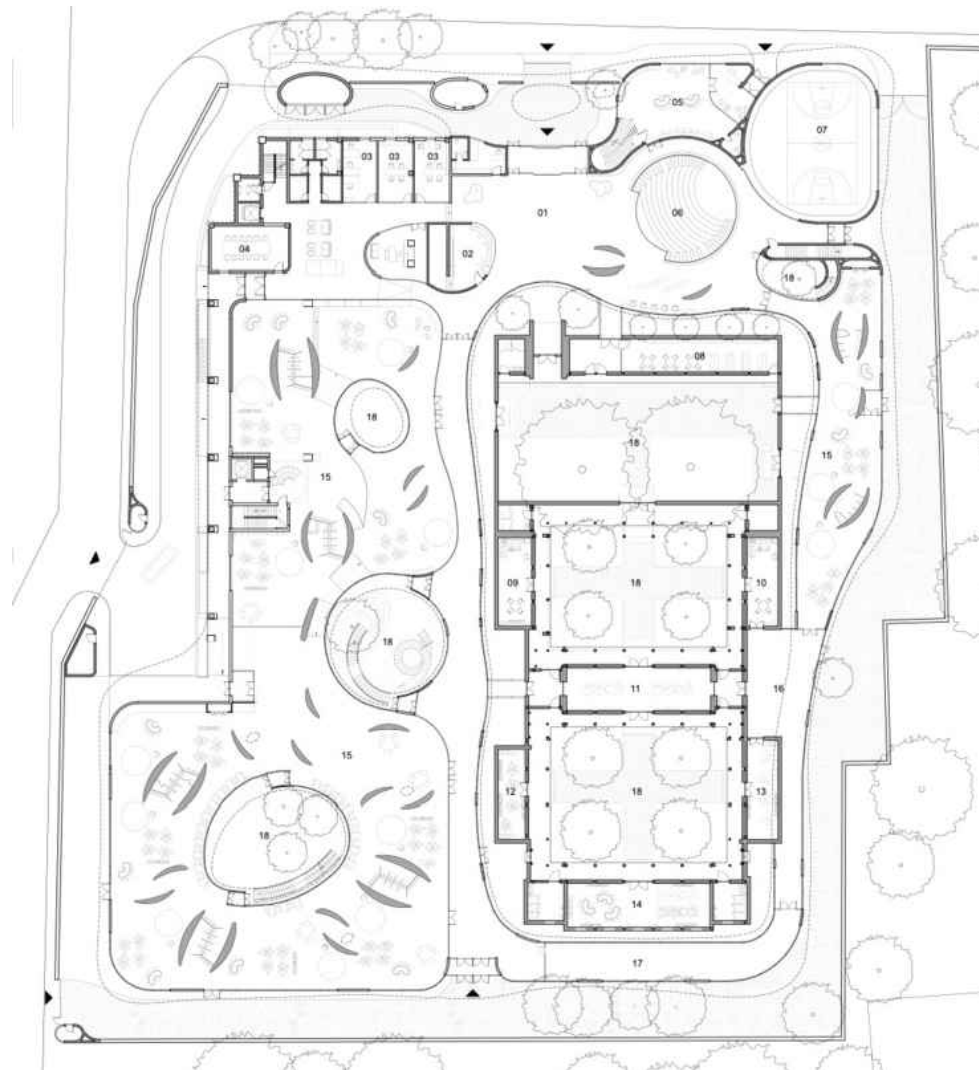

Bonsai Arquitectos, *Intergenerational Center, Atarfe, Španjolska, 2009. g.*

Ova kuća nastaje kao rezultat spajanja različitih ideja nastojeći riješiti nekoliko problema koji su zatekli ovaj mali grad u Španjolskoj. Projektom je prvotno predviđena gradnja novog doma za starije koji je trebao zamijeniti postojeću i dotrajalu zgradu u centru grada koja više nije mogla ispuniti svoju zadaću. Gradska vlast odabire arhitektonski ured koji će izraditi projekt, te upravo arhitekti predlažu gradnju intergeneracijskog centra koji će uz starije građane skrbiti i o djeci, što čelnici grada s oduševljenjem prihvaćaju.

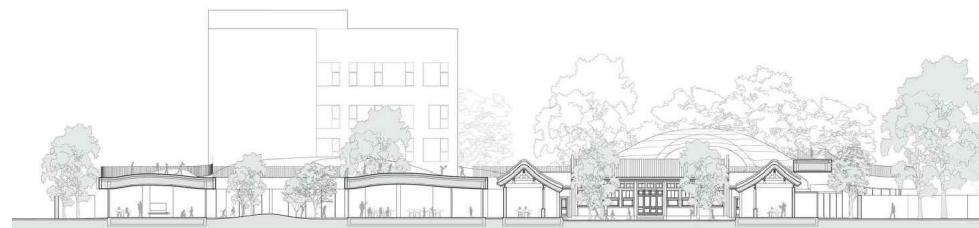
Glavna je ideja projekta stvoriti prostore koji mogu funkcionirati zasebno, ali koji su povezani unutarnjom vezom kako bi se potaknuli susreti najmlađih i najstarijih. Odabire se lokacija i gradi se nova kuća na dvije etaže. U prizemlju se, na najširem dijelu parcele, predviđa prostor za skrb o djeci dok se ostatak prizemlja i gornja etaža projektiraju za smještaj starijih osoba. Različite boje i materijali bogatih tekstura odabrani su kako bi potaknuli dječju maštu i kreativnost, u središte kuće se postavlja malo dvorište koje unosi svjetlost u dublje prostore, a kako bi se kuća prilagodila kontekstu u kojem se nalazi krov je podijeljen u dvije ravnine.

MAD Architects, YueCheng Courtyard Kindergarten, Peking, Kina, 2017. g.

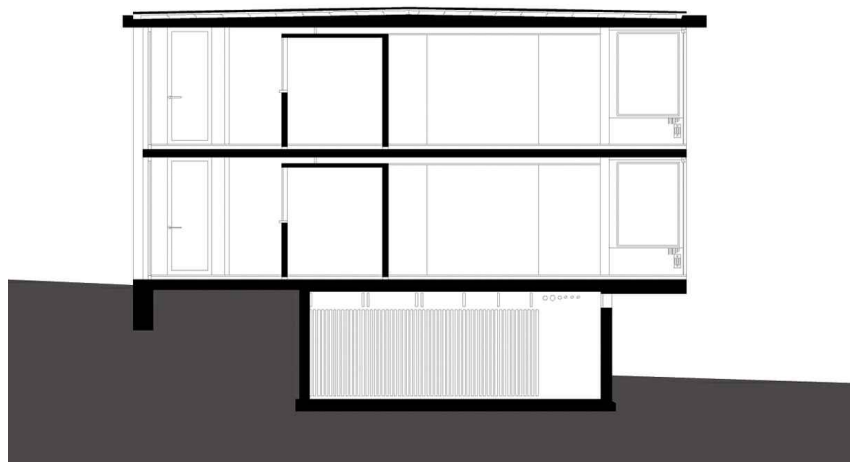
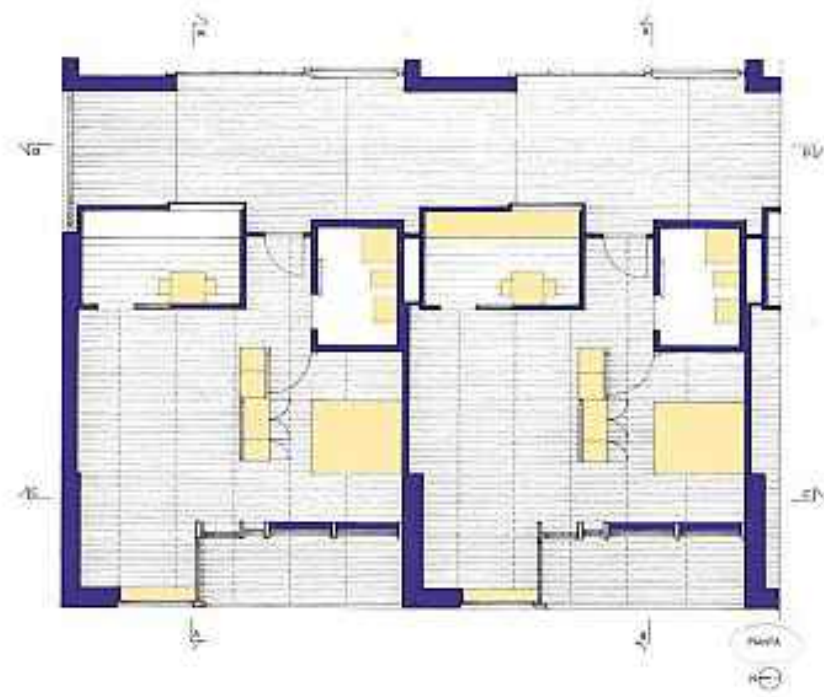
Kako bi promovirali kulturu poštovanja i međusobnog uvažavanja, gradska vlast Pekinga odlučila je uz postojeći dom za starije izgraditi novi dječji vrtić te su izradu projekta povjerali arhitektonskom uredu MAD. Na lokaciji se nalazilo nekoliko građevina razvijenih oko zajedničkog dvorišta. Projektom se nova zgrada umeće u postojeće tkivo grada i svojom se zaobljenom formom suprotstavlja zatečenom krutom ortogonalnom sistemu. Nova je kuća visinom niska i ne nameće se povijenom kontekstu, ne zaklanja svjetlost postojećim objektima i nastoji se uklopiti u zatečeno stanje. Veliki lebdeći krov povezuje prostore u jedan volumen, svojim oblikovanjem potiče djecu na igru, istraživanje, penjanje. Prizemlje je razvijeno oko tri dvorišta unutar kojih se nalaze zatečena stabla. Pomoću ovih dvorišta u zatvorene prostore unosi se svjetlost, a prostori se doimaju prozračnima i zanimljivima. U dvorištima se nalaze i dječje igračke, tobogani kao brza veza između krova i dvorišta te stubišta kojima je omogućen pristup krovu. Ulazni prostor je oblikovan kao višenamjenski prostor s tribinama koje služe kao gledalište za različita događanja i predstave.

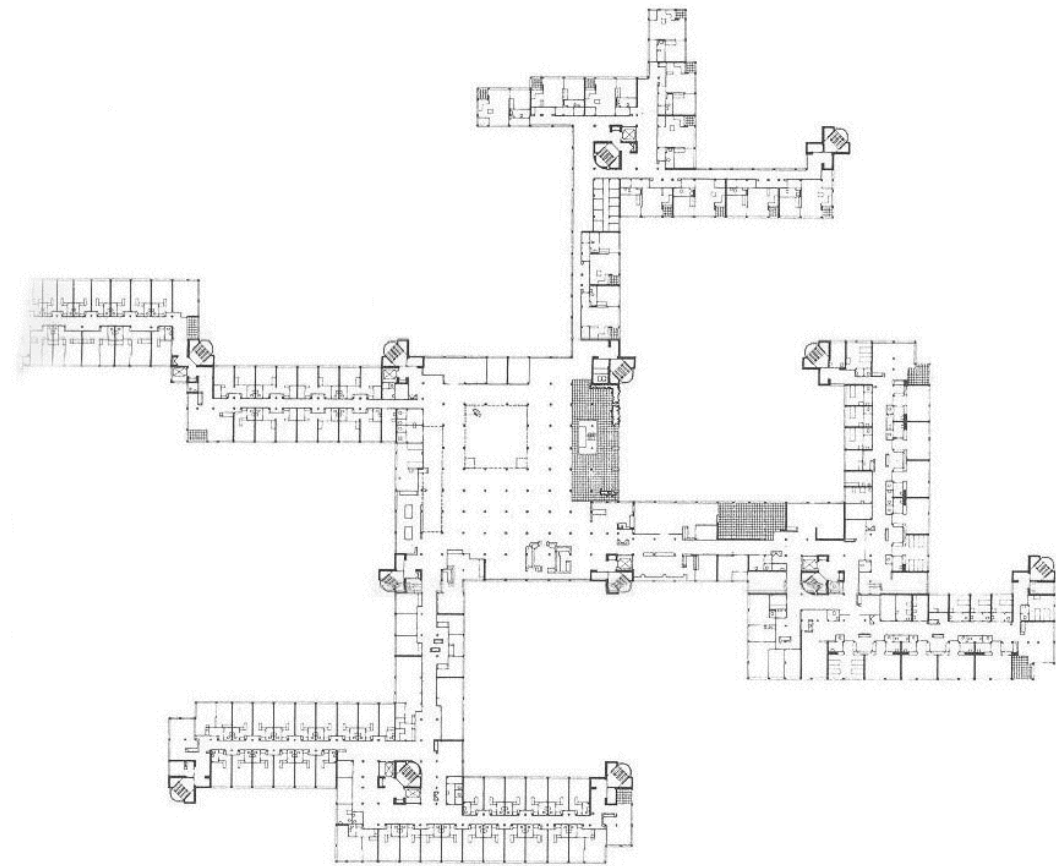

Peter Zumthor, *Homes for Senior Citizens*, Masans, Švicarska, 1993. g.

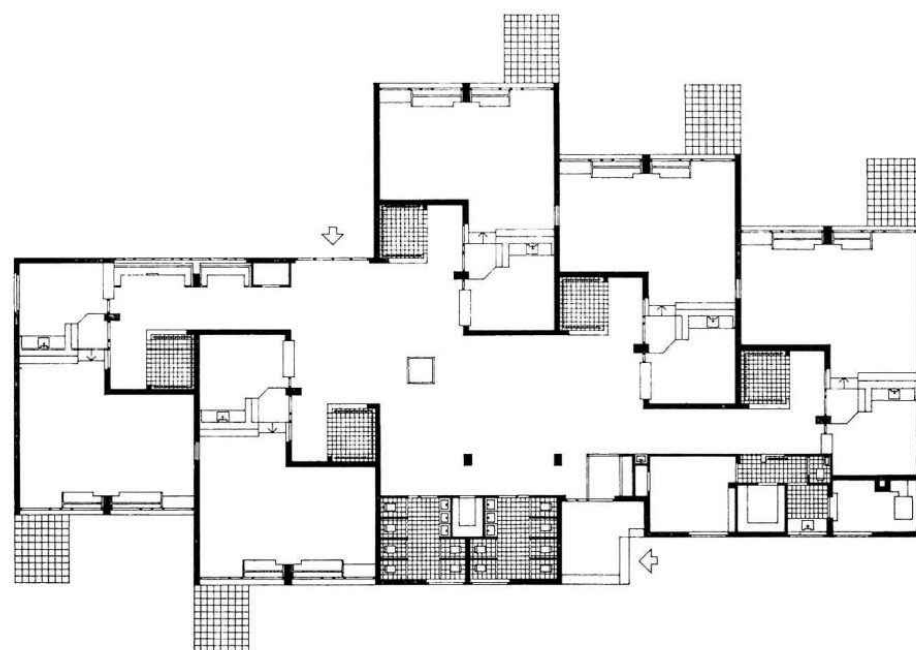
Ovaj je dom za starije namijenjen korisnicima koji i dalje mogu živjeti sami i brinuti se sami za sebe. Novi je dio izgrađen uz postojeći dom čiji se prostori mogu koristiti ovisno o potrebi. Kompleks se sastoji od 21 apartmana za starije međusobno povezanih hodnikom koji služi kao prostor za druženje korisnika. Cijela je kuća organizirana kroz dvije etaže - na istoku se nalazi veliki dvoetažni ulazni prostor na koji se veže zajednička galerija koja služi kao prostor socijalizacije. Na zapadnom se rubu kuće, zbog nagiba terena, postavlja dodatna etaža unutar koje su organizirana spremišta.

Herman Hertzberger, *De Drie Hoven*, Amsterdam, Nizozemska, 1971. g.

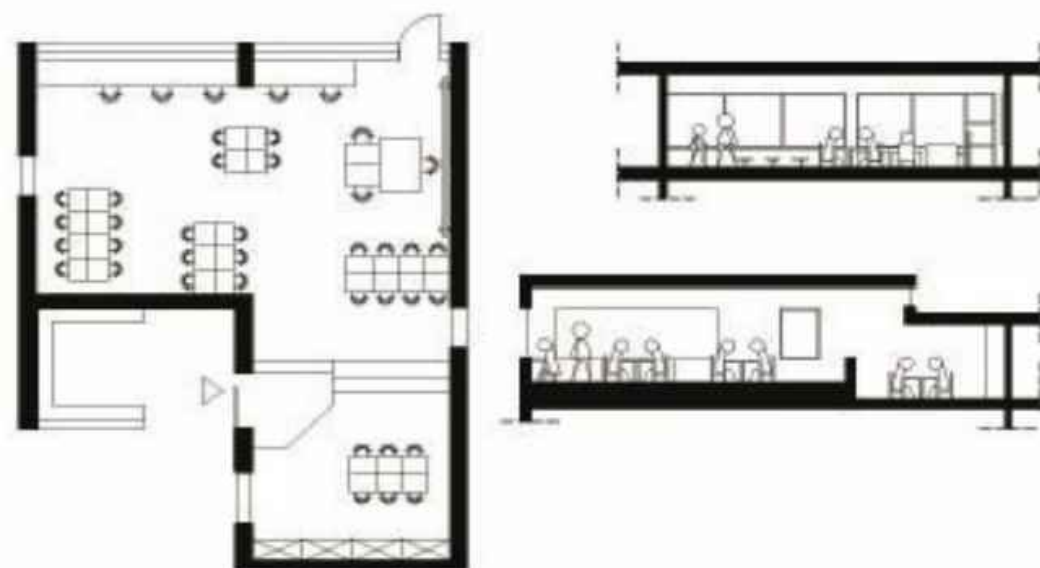
Kao u svim njegovim projektima, Herman Hertzberger se i u ovome bavio temama ljudi, zajedništva i povezivanja. Ovaj je kompleks namijenjen starijim osobama kojima je potrebna briga i pažnja. Sastoji se od niza smještajnih jedinica, prostora za brigu o starijima i društvenih prostora. Hertzberger je bio strukturalist i bavio se temama ponavljajućih jedinica. Istražujući moguće načine spajanja jedinica stvorio je sistem koji se bazira na gredi, stupu i ploči koje se međusobno slažu u takve odnose da se korisniku osigurava maksimalna fleksibilnost pri korištenju prostora. Hodnici koji povezuju različite sadržaje imaju funkciju ulice na kojoj se događa život centra i korisnika, a svaki se apartman sastoji od vanjskog predprostora, ulaznog dijela, kuhinje, kupaoonice i spavaće sobe.

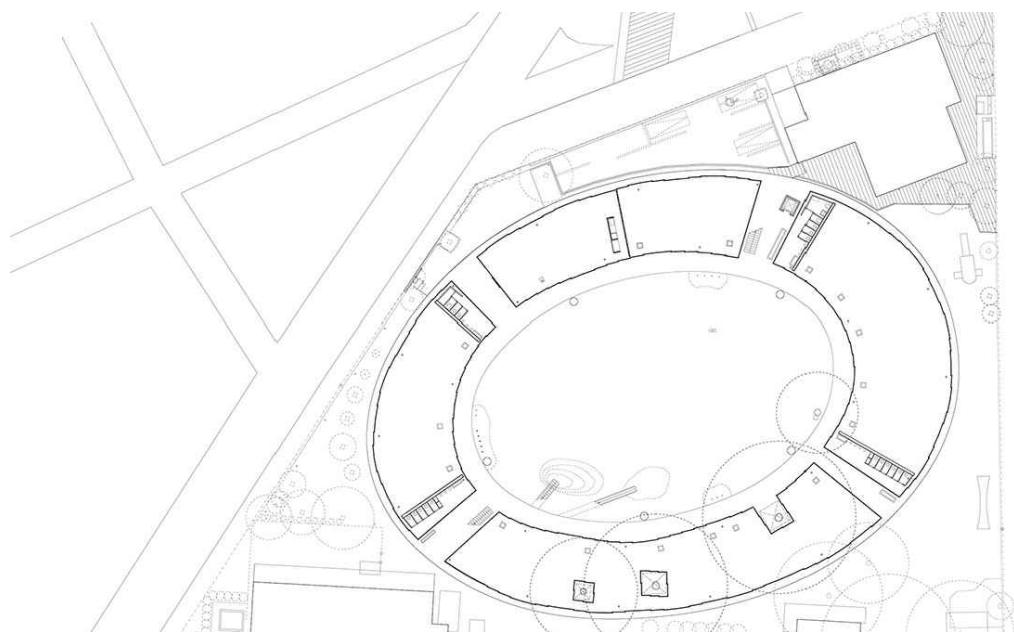

13

Herman Hertzberger, *Montessori school, Delft, Nizozemska, 1960. g.*

Za Hermana Hertzberga ulaz u kuću je vrlo važan prostor. On je smatrao kako ga treba kvalitetno i pravilno oblikovati jer on pruža prvi uvid u samu kuću. Kako bi djeci omogućio kvalitetan privatni prostor za boravak, ali i kako bi osigurao da djeca koja dođu prije svojih nastavnika budu na sigurnom, pred ulazom stvara odvojenu i natkrivenu zonu. Taj prostor može se koristiti i kao proširenje same učionice, mjesto na kojem učenici mogu izložiti svoje radove i tako predstaviti svoj razred ostatku zajednice. Prostor dvorišta nije zatvoren od javnosti nego služi kao svima dostupan javni prostor i na taj način pruža sigurno mjesto za igru djece neovisno o radu škole. Jedinice pažljivo postavlja u međusoban odnos i osigurava mogućnost budućeg širenja ukoliko se pojavi za to potreba. Učionice su oblikovane u "L" oblik, s jednim višim i jednim nižim dijelom kako bi se osigurala poticajna okolina za različite sadržaje. Iako su svi u istoj učionici razlikom u visini poda osigurava se privatnost različitim skupinama djece, a nastavnik ih sve drži na oku. Zanimljivo je i kako se iznad vrata nalazi policica za izlaganje radova i raznih predmeta, a u hodnicima niz interaktivnih prostora za igru djece, npr. jama s kockama koje se mogu izvući i na njih sjesti, ili se djeca pak mogu sakriti u tu jamu.

Tezuka architects, Fuji kindergarten, Tokio, Japan, 2007. g.

Karakterističan element ovog dječjeg vrtića jest veliki ovalni ravni krov koji služi kao prostor za igru djece. Jedna od glavnih tema pri projektiranju vrtića arhitektima je bila stvoriti kontinuirani prostor koji teče i djeci dopušta neometano istraživanje i razvijanje svoje kreativnosti. Zanimljivo je kako u vrtiću ne postoje sprave kojima bi se djeca igrala, već se samom arhitekturom i oblikovanjem kuće želi potaknuti dječje istraživanje prostora. Vrtić je oblikovan oko unutarnjeg dvorišta na koje se vežu unutarnji prostori vrtića. Postavljena su klizna staklena vrata koja se za lijepog vremena mogu potpuno otvoriti i tako izbrisati granicu između unutarnjeg i vanjskog svijeta. Umjesto gradnje zidova koji bi zauvijek razdvojili prostor arhitekti odlučuju postaviti drvene kutije koje su vrlo lagane i tako omogućuju djeci njihovo slaganje i organiziranje prostora po potrebi, a ujedno služe i kao prostor za odlaganje radnih materijala. Arhitekti su u jednom razgovoru izjavili kako nisu zadovoljni tradicionalnim učionicama jer one ograničavaju dječju znatiželju i kreativnost, želju za istraživanjem i eksperimentiranjem. Stvarajući jedan ogroman otvoren kompleks djeci se pruža sloboda i mogućnost kontrole prostora prema vlastitim željama i potrebama.

Dječji vrtići i jaslice

Dječji vrtić je ustanova za odgoj, brigu i čuvanje djece do šest godina starosti. Cilj ovakvih ustanova je pripremiti dijete za osnovnu školu, naučiti ga osnovnim komunikacijskim i socijalnim vještinama te ga pripremiti za daljnji život. U dječjim se vrtićima i jaslicama ostvaruju programi njege, odgoja, zaštite, prehrane, obrazovanja i skrbi djece rane dobi, a prostore je potrebno prilagoditi razvoju djeteta te njihovim mogućnostima i sposobnostima. To su prve ustanove u kojima se dijete upoznaje s prostorom izvan vlastitog doma što traži kvalitetno i pravilno oblikovanje i organizaciju.

Potrebno je projektirati dva ulaza, jedan glavni ulaz koji se sastoji od trijema, vjetrobrana i ulaznog prostora te drugi koji vodi u gospodarski dio vrtića. Uz prostor ulaza potrebno je predvidjeti prostor za smještaj dječjih kolica.

Skupna se jedinica sastoji od prostora trijaže, garderobe, prostora za njegu sa sanitarnim uređajima, skupne sobe za boravak djece te natkrivene terase. Prostor za njegu djece treba imati pristup iz skupne sobe i iz garderobnog prostora. Najmanja površina skupne sobe je 60 m², odnosno minimalno 5 m² po djetetu, te treba imati prosječnu visinu od 3 m. U skupnoj se sobi provode razne aktivnosti djece, te je stoga ovaj prostor potrebno projektirati tako da se smanje mogućnosti ozljeđivanja, ali i osigura slobodno kretanje djeteta i spavanje na krevetićima. Skupne sobe je potrebno orijentirati na jug i omogućiti im izlazak na vanjsku terasu, osigurati prirodno provjetravanje i prirodno osvjetljenje te koristiti elastičan i mekane materijale. Ukoliko postoji mogućnost preporuča se ostvarivanje mogućnosti povezivanja različitih skupnih soba radi druženja i suradnje.

Svakoj skupnoj jedinici potrebno je osigurati prostor garderobe i prostor za njegu. Prostor za njegu sa sanitarnim uređajima sadrži korita za umivanje, dio s WC-ima i prostor za njegu djeteta. Prostor za njegu djeteta sa stolom za prematanje i koritom za pranje djece potrebno je smjestiti bliže ulazu u sanitarni čvor. Potrebno je omogućiti vizualnu komunikaciju između sanitarnog čvora i skupne sobe kako bi odgajatelji imali vizualni nadzor nad čitavom skupinom. Natkrivena terasa je prostor koji koriste djeca jedne skupne jedinice kao poluotvoreni dio skupne sobe i mora biti zaštićena od nepovoljnih vremenskih neprilika.

Višenamjenska dvorana je namijenjena za različite aktivnosti u kojima sudjeluju jedna ili više skupina djece. Tu se predviđaju različiti oblici tjelesne i zdravstvene kulture, priredbe i predstave. Potrebno je predvidjeti prostor koji se može odvojiti od komunikacija, i osigurati spremište za rekvizite koji se upotrebljavaju u dvorani. Prostori za odgojno obrazovne i zdravstvene djelatnike služe za okupljanje djelatnika i njihovu pripremu za rad.

Najmanja širina hodnika namijenjena djeci iznosi 180 cm. Treba osigurati mogućnost prirodnog osvjetljenja i provjetravanje. Hodnike se preporuča oplemeniti proširenjima koja se mogu koristiti za rad djece i druženje različitih skupina ili kao prostor za rad s roditeljima. Širina stubišta treba biti najmanje 120 cm za dvije skupne sobe, a za svake iduće dvije širinu treba povećati za 30 cm. Visina stuba ne smije biti veća od 15 cm dok je širina gazišta iznosi najmanje 33 cm. Ukoliko se koriste rampe umjesto stubišta, nagib istih ne smije biti veći od 12 %.

Vanjski prostori namijenjeni djeci trebaju biti ograđeni i sigurni za igru, trebaju sadržavati zelene i zasjenjene prostore. Igrališta trebaju imati površinu od najmanje 15 m² po djetetu, biti opremljena primjernim spravama i opremom, izvorom pitke vode i dijelom s vodom za igru. Igrališta obuhvaćaju posebna igrališta za vrtićku i jasličku djecu, prostor za poligon - vožnju, slobodne površine, spremište za vanjsku opremu i sanitarni čvor pristupačan s igrališta.

Domovi za starije osobe

Dom za starije osobe je ustanova koja pruža pomoć starijim osobama izvan doticaja vlastite obitelji te im osigurava smještaj i cjelokupnu skrb. Kako je u tekstu ranije već prikazano, mi živimo u starom društvu u kojem živi sve više starijih osoba kojima je potrebno pružiti odgovarajuću brigu i skrb. S rastom broja starije populacije raste i potreba za stvaranjem kvalitetnih zajednica koje će starijim osobama pružiti kvalitetan i siguran život.

Dom za starije osobe se sastoji od niza zajedničkih prostora u kojima se stariji mogu međusobno družiti i razgovarati, od prostora dnevnog centra, stambenih prostora, prostora za pojačanu njegu, prostora uprave i gospodarstva. Svaki bi dom trebao imati dva ulaza; jedan glavni za korisnike i posjetitelje koji je povezan s ulaznim trgom i trijemom, te gospodarski za zaposlenike s gospodarskim dvorištem.

Zajednički su prostori namijenjeni svim korisnicima doma, a njih mogu koristiti i vanjski korisnici ili posjetitelji. Ti se prostori mogu širiti na vanjske terase i dvorišta. Ulazni hol povezuje različite skupine doma te ga treba pažljivo oblikovati i opremiti tako da ga korisnici mogu koristiti na različite načine. Blagovaonica treba omogućiti istodobno blagovanje najmanje 50% korisnika te treba biti dobro povezana s kuhinjom.

U sklopu doma za starije treba se nalaziti i ambulanta u kojoj se pruža usluga primarne zaštite. Prostorija za fizikalnu terapiju treba biti opremljena krevetom, pomagalicama za vježbanje i sredstvima za imobilizaciju. Tu se još nalaze stol, stolice, ormarići i pribor za obavljanje terapije. Prostor frizera, pedikera i caffè bara trebaju imati osnovne prateće prostorije (poput sanitarije i garderobe) i treba im omogućiti pristup iz ulaznog prostora doma i iz vanjskih prostora. Prostor dnevnog centra pružaju cjelodnevni boravak korisnicima, prehranu, njegu te razne aktivnosti za provođenje slobodnog vremena.

Prostore dnevnog boravka koriste korisnici doma za starije kao proširenje vlastitih soba, kao mjesta druženja s ostalima. Ovakvi prostori trebaju biti opremljeni odgovarajućom opremom, stolovima, stolicama, audio-video uređajima i društvenim igrama. U sklopu dnevnog boravka nalazi se i manja čajna kuhinja opremljena štednjakom s pećnicom, hladnjakom, sudoperom i radnim stolom.

Sklopovi soba sastoje se od ulaznog predprostora, prostora za spavanje, kupaonice i vanjskog prostora (terase ili balkona). U predprostoru se trebaju nalaziti garderobni ormari za svakog korisnika. Ukoliko je moguće treba predvidjeti prostor za smještaj invalidskih kolica u sklopu garderobnih ormara. Kreveti ne smiju biti postavljeni na kat, a razmak između dva kreveta treba biti najmanje 65 cm. Soba treba imati dobru orijentaciju te mogućnost ventiliranja prostora, treba biti dobro osvijetljena i spriječiti pretjerano osunčanje. Kupaonicu treba projektirati tako da je mogu koristiti i osobe smanjene pokretljivosti, a sastoji se od prostora za tuširanje (min. 90 x 90 cm) s preklapnim sjedalom, WC-a i umivaonika. Prostori za pojačanu njegu namijenjeni su korisnicima koji nisu samostalno pokretni te im je potrebna pomoć medicinskih sestara i njegovatelja. Svaka soba treba biti opremljena stolovima za serviranje obroka u krevetima, hodalicama za pomoć pri kretanju, te radnim stolom i stolicom.

Prostore uprave doma za starije potrebno je vezati uz ulazni hol. Tu se nalaze uredi ravnatelja, tajnika, socijalnog radnika, radnog terapeuta i računovodstva. Gospodarski se prostori sastoje od kuhinjskog bloka, praonice rublja te energetsko-tehničkog bloka. Energetsko-tehnički blok predviđa kotlovnice, radionicu kućnog majstora, spremište, garderobe i sanitarije tehničkog osoblja, kao i prostor za odlaganje smeća.

Hodnici doma za starije trebaju biti široki najmanje 180 cm. Potrebno je osigurati dobro prirodno prozračivanje i prirodno osvijetljenje. U svim hodnicima potrebno je ugraditi rukohvate. Ukoliko postoje, visina stuba ne smije biti viša od 15 cm, a širina nagazne plohe manja od 33 cm. Kad god je to moguće preporuča se korištenje rampi za lakše kretanje.

O Puli

Grad Pula nastao je još prije 3 000 godina kada su Histri, ilirsko pleme, naselili brežuljak danas poznat pod nazivom Kaštel. To je bila prva obrambena utvrda koju su okruživale ulice s kućama, a danas od te prvotne organizacije u gradu možemo pronaći tek dvije glavne ulice. Prava povijest Pule kao grada započinje s razdobljem Rimljana koji su, kao i u svakoj drugoj Rimskoj pokrajini, gradili građevine potrebne za život rimskih doseljenika. Danas je Pula najveći grad istarskog poluotoka, smještena na jugozapadnom području istog u dobro zaštićenom zaljevu.

Poput mnogih ostalih gradova Sredozemlja i uz Pulu se veže tajanstveno mitsko podrijetlo. Pronađeni su mnogi ostatci koji svjedoče o višestoljetnom životu na području današnjeg grada, poput raznih pronađenih zemljanih predmeta ili ostacima obrambenih bedema. Zanimljivo je kako se u pjesmama grčkih pjesnika iz 4. stoljeća prije Krista spominje "grad izgnanika" koji se temelji na priči o Jazonu i Medeji:

*"Na ilirskoj rijeci smiriše vesla
pored grobnog kamena plavokose Harmonije - Zmije,
grad utemeljiše: Grk bi mu neki rekao
- "Grad Bjegunaca",
no njihov ga jezik imenova Pulom."*

Pula je u Ilirsko doba bila tek naselje u okolici Nezakcija, dominantnog političkog i vojnog središta. Pobjedom rimske vojske 117 godine pr. Kr. Pula postaje rimska kolonija nazvana Pietas Iulia, s ciljem da postane jedno od brojnih rimskih uporišta na Jadranu. Nakon rata 42. g. pr. Kr. između Oktavijana i Bruta, Cezarovog ubojice, Pula je kao pristaša ubojica Cezara bila razrušena i opustošena dok je car Oktavijan - August nije dao obnoviti i kao simbol pobjede u bitki kod Akcija dao sagraditi slavoluk Sergijevaca, jedan od najljepših slavoluka iz Augustovog doba. Grad se nastavio širiti na okolna područja, na i oko brežuljaka te su u tom najranijem razdoblju izgrađeni neki od najljepših primjeraka rimske ostavštine u gradu, poput velikog amfiteatra, velikog i malog rimskog kazališta, foruma i Augustovog te Dijaninog hrama. Antička je Pula imala razvijen vodovodni i kanalizacijski sustav, postala je važno trgovačko i vjersko središte s nizom različitih sadržaja koji su privlačili stanovnike iz svih provincija, pa čak i Dantea koji Pulu spominje u svojoj Božanstvenoj komediji stihovima:

*".. kao što kod Arla,
gdje Ron manje dere
i kao što su kod Pule, blizu žala,
gdje Kvarner među Italije pere
neravan oblik groblja zemlji dala"*

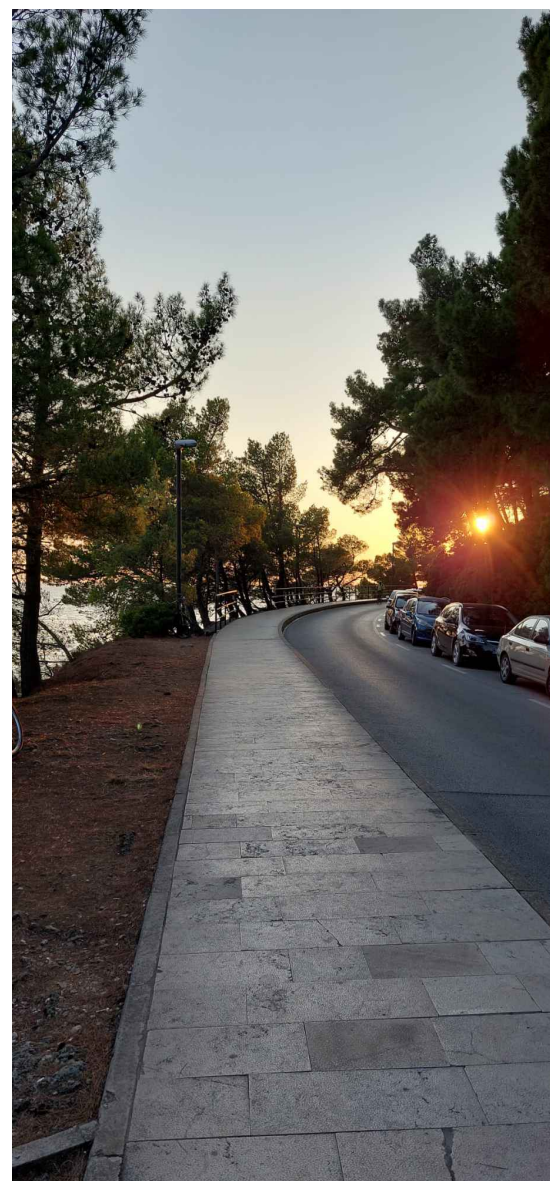
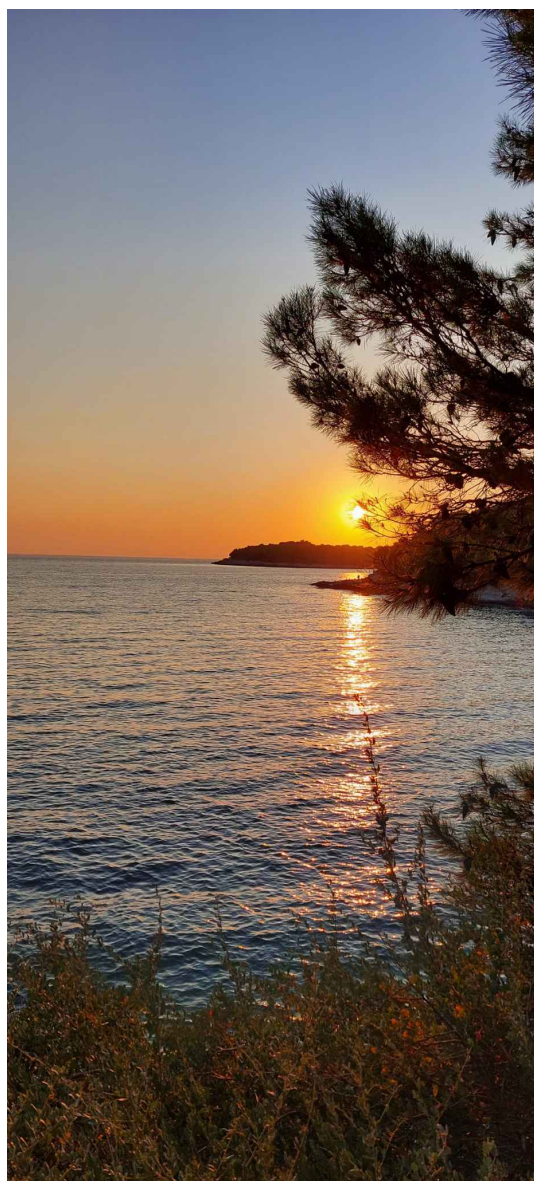
U gradu se tada grade i obrambene zidine s nekoliko vrata. Mnoga su porušena početkom 19. stoljeća, ali vremenu su se uspjela oduprijeti Herkulova i Dvojna vrata te Slavoluk Sergijevaca, među građanima zvana Zlatna vrata. Forum je kao u ostalim rimskim gradovima bio glavni gradski trg na kojem su se nalazili važni hramovi okolo kojih su se nizale arkade s kipovima i reljefnim prikazima. Na istočnoj padini brežuljka Kaštel sačuvani su ostatci Malog rimskog kazališta - jednog od većih antičkih spomenika grada koje se godinama koristilo za različite kulturne aktivnosti, ali se s godinama prestalo održavati i počelo je propadati. Iz tog je razloga proveden natječaj za rekonstrukciju ovog prostora kojim se predviđa obnova tribina nekadašnjeg kazališta, postavljanje zaštitnog trijema iznad ruševina nekadašnje scenske zgrade i postavljanje interaktivnih ekrana na stražnje pročelje Arheološkog muzeja koje gleda prema Malom rimskom kazalištu kako bi se stvorila dostojanstvena pozornica za koncerte, predstave, izložbe i brojne druge društvene sadržaje. Važno je naglasiti kako je Pula početkom 3. st. imala nešto više od 30 tisuća stanovnika i tako je uz Salonu (glavni grad rimske provincije Dalmacije) bila jedna od najvećih naselja istočne obale Jadrana.

Zbog svoje geografske izoliranosti Pula je dugo vremena izbjegavala ratove i pljačkaške pogode barbara. Padom Zapadnog Rimskog Carstva grad su razorili Istočni Goti. 60 godina kasnije Pulom je zavladao Bizant koji grad razvija i pretvara ga u glavni grad bizantske mornarice. U ovom su se razdoblju izgradile i danas očuvana glavna katedrala i crkva sv. Marije Formose.

Razvojem feudalizma Istrom je zavladao Venecija te je Pula od 12. st. pod Mletačkom vlasti sve do 1797. godine kada je Napoleon porazio Mlečane i grad je postao dio Habsburške Monarhije. Tijekom vladavine Austrijanaca Pula je doživjela procvat - postala je glavna vojna luka austrijske mornarice i glavno središte brodogradnje. Zahvaljujući vladavine Habsburške Monarhije i proglašavanja Pule glavnom vojnom lukom u Puli je broj stanovnika sa jedva 1 000 skočio na čak 60 000 u samo sto godina. Pula je postala središte građevinarstva, mornarstva, radnika i svih koji su doselili iz cijele Europe. Uz Zagreb je bila najveći grad na ovom području. Danas nažalost, za tim razdobljem možemo samo žaliti jer Pula nije ni blizu gradu kakav je nekad bila. U Puli su se za vrijeme Austrije izgradile brojne palače koje su se očuvale do danas, poput Doma hrvatskih branitelja, odnosno tadašnjeg Marine-Kasina, hotela Riviere, gradskog kazališta, željezničkog kolodvora, Arsenala koji je zapošljavao preko 10 000 ljudi i velike zgrade tržnice koja je u vremenu kada je izgrađena bila pravo arhitektonsko čudo izgrađena od čelika sa zatvorenim i natkrivenim prostorima za prodavače i kupce koji su se mogli zaštititi od sunca i vremenskih neprilika. U Puli je tada živjelo 27 plemićkih obitelji koji su za svoje domove tražili najbolje lokacije, uzvišena područja s pogledom na more poput Verude ili Vidikovca.

Nakon propasti Austrougarskog Carstva 1918. g. Pula i Istra predane su na vlast Italiji. To je razdoblje bilo obilježeno brojnim političkim i ekonomskim nemirima. Benito Mussolini provodio je represivne mjere nad stranim, hrvatskim stanovništvom te su mnogi građani zatvarani, pljačkani i talijanizirani, zbog čega je velika većina stanovništva izbjegla iz grada.

Nakon oslobođenja od talijanskih i njemačkih vlasti 5. svibnja 1945. g. grad su zauzele partizanske snage koje su oslobodile područje čitavog poluotoka i ujedinile ga s ostatkom Hrvatske. To dvadeseto stoljeće je bilo obilježeno čestim promjenama vlasti, mnogi su iseljavali i doseljavali. Za vrijeme Drugog svjetskog rata Pula je jako oštećena tijekom bombardiranja, ali se od druge polovice 20. stoljeća razvija u jak i najveći grad Istarskog poluotoka, s razvijenom industrijom (Arena trikotaža, Tehnomont, IstraCement, Binalstra, Brionka, Puljanka, Pulapromet, Brioni Pula, Arena Hospitality Group) na čelu s brodogradnjom (Uljanik) i turizmom. Danas se pojedinih poduzeća prisjećaju samo najstariji Puležani jer su mnoga od njih propala, prodana stranim ulagačima, zatvorena radi turizma ili ostalih vlastitih interesa.

Trebalo bi spomenuti i brojne prirodne ljepote pulske okolice i pulskih plaža koje su grad učinile jednim od privlačnijih turističkih odmorista. Najznačajnija atrakcija jest otočje Brijuni, nacionalni park s rimskim vilama i hramovima. Duž pulske obale mogu se pronaći neke od najpoznatijih pulskih plaža, poput Valkana i Gortanove uvale na Lungomareu, Ambrela i Havajska plaža na Verudeli i Pješčana uvala, a u blizini je i rt Kamenjak poznat po svojim ljepotama koji privlači posjetitelje iz cijelog svijeta tijekom cijele godine.

o kontekstu

Odabrana se lokacija nalazi na području grada Pule i pripada gradskoj četvrti Vidikovac. Ta gradska četvrt pripada mjesnom odboru Nova Veruda, a omeđena je brežuljkom Monte Rizzi sa sjevera, gradskom četvrti Drenovica s istoka, gradskom četvrti Nova Verda s juga i gradskom četvrti Veruda sa zapada. Vidikovac se prostire na području od oko 1 100 000 m² na kojem živi otprilike 5 900 stanovnika grada.

Naselje je pretežno stambenog karaktera kroz koje ne prolaze velike prometnice što ga čini jednim od poželjnijih dijelova grada za život. U naselju prevladavaju manje stambene zgrade i obiteljske kuće s dvorištima katnosti P+1, P+2 i P+3 između kojih se nalazi prostrano zelenilo, a tu je izgrađeno i nekoliko visokih zgrada katnosti P+12 i P+16 - četiri nebodera u gradu poznata kao neboderi s Vidikovca koji su među najvišim izgrađenim građevinama u gradu. Južno od utvrde nalazi se Vodotoranj izgrađen 1967. godine koji opskrbljuje više područja Pule. U sklopu naselja nalazi se nekoliko manjih trgovina prehrambene i druge namjene, nekoliko caffè barova i restorana, osnovna škola Vidikovac, srednja Industrijsko-obrtnička škola, Biskupijsko misijsko sjemenište, dom za brigu o starijima sv. Polikarp, općinski sud Pula te nekoliko obrta. Zapadno od osnovne škole nalazi se gospodarska zona poslovno proizvodne namjene. Nedaleko odabrane lokacije nalazi se i gradski stadion Aldo Drosina s pratećim sportsko-rekreativnim sadržajima na kojem domaće utakmice igra hrvatski prvoligaš NK Istra 1961, a u čijoj blizini se planira izgraditi jedno od tri velika parkirališta kako bi se riješio problem parkiranja u gradu.

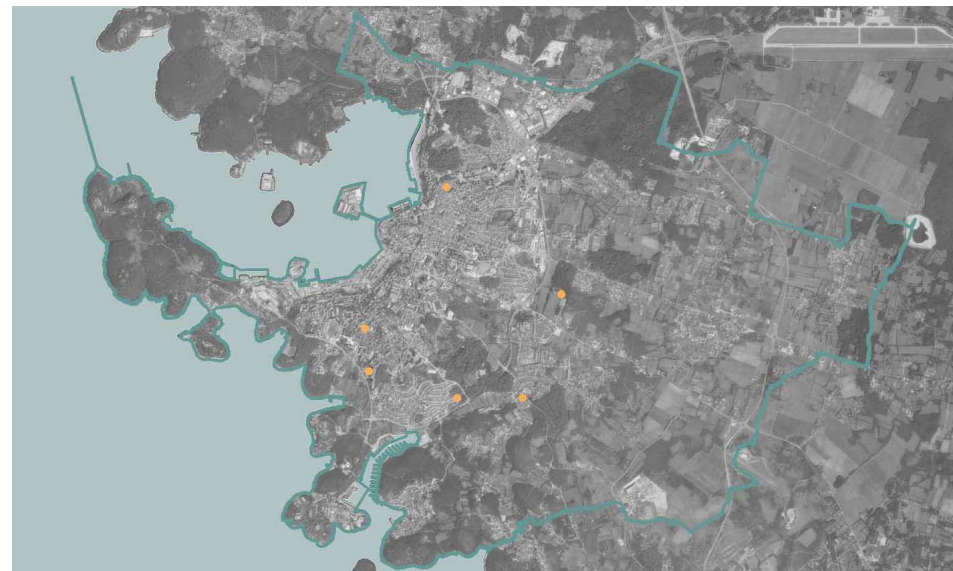
o lokaciji

Naselje je većinom izgrađeno i definirano, no kao i u ostalim dijelovima grada postoji dobar odnos s neizgrađenim i otvorenim prostorima. Velik dio tih otvorenih zelenih prostora pripada šumama koje se nalaze uz osnovnu školu i dalje uz gradsku obilaznicu, a dio pripada privatnim korisnicima koji na svojim zemljištima uzgajaju različite kulture te ih koriste za zadovoljavanje vlastitih potreba, dok višak prodaju na gradskoj tržnici. Odabrana se lokacija nalazi na jednom od takvih otvorenih poteza smještenih uz osnovnu školu Vidikovac. Odabrano je zemljište prema GUP-u grada predviđeno za gradnju predškolske ustanove i pokriva katastarsku česticu 3883/5 (K.O. Pula) površine 16 879 m² (dio ove čestice zauzima osnovna škola sa svojim pratećim sadržajima), te se uz ovu česticu odabiru i dvije manje katastarske čestice 3884/1 i 3884/2 površina 13 052 m² i 3 963 m² zbog programa koji spaja dječji vrtić sa sadržajima doma za starije.

Zemljište se nalazi u mirnom okruženju stambenog naselja koje svake godine privlači sve više stanovnika koji upravo u ovom dijelu grada žele živjeti. Zbog blizine centra grada i dobre povezanosti javnim gradskim prijevozom Vidikovac je postao poželjno naselje za mnoge mlade obitelji koje žele živjeti uz sve pogodnosti koje život u centru grada nudi uz mir i tišinu koje pruža mirno naselje. Zbog problema nedovoljnog kapaciteta postojećih predškolskih ustanova u gradu i duge liste čekanja na mjesto u domu za brigu o starijima odabire se lokacija koja može postati novi centar gradskog naselja, mjesto na kojem se ljudi susreću i provode vrijeme zajedno bilo to pri praćenju djeteta u školu i vrtić, pri posjeti roditeljima u domu ili tijekom različitih događanja. Odabrana je lokacija nepravilnog oblika ukupne površine od oko 18 500 m², u blagom je nagibu od cca 3% prema istoku na kojem se nalazi nekoliko poljoprivrednih površina. Zemljište je sa sjeverne strane omeđeno osnovnom školom Vidikovac i šumom, neposredno uz južnu granicu se nalazi manja uzbrdica koja je neizgrađena i trenutno važećim planom predviđena za stambenu gradnju, na zapadu se nalazi pristupna cesta (Nazorova ulica) dok se na istočnom rubu nalazi Lošinjska ulica. Pristupne ceste s istoka i zapada su slabo prometne i dvostrane s uređenim nogostupom. Lokaciju okružuje nekoliko privatnih kuća i višestambenih zgrada katnosti P+2 i P+3. Na samoj lokaciji nalazi se nekoliko stabala domaćih mediteranskih vrsta, manje poljoprivredno zemljište koje koriste učenici osnovne škole i veća poljoprivredna zemljišta lokalnih OPG-ova.

● predškolske ustanove na području grada Pule

● ustanove za brigu o starijim osobama na području grada Pule

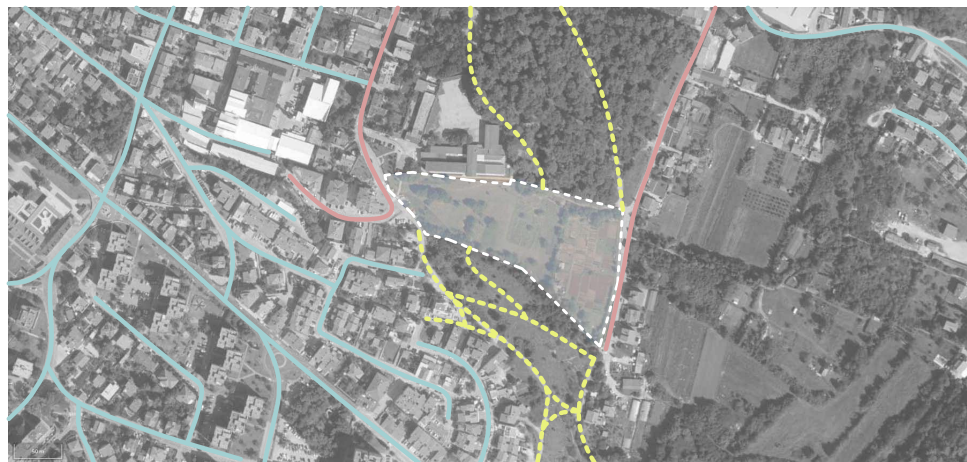

● predškolske ustanove na području grada Pule

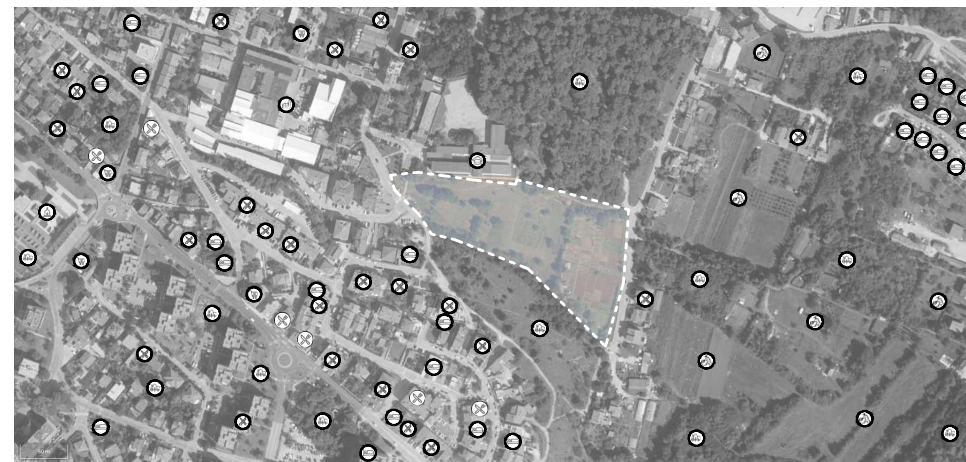
● ustanove za brigu o starijim osobama na području grada Pule

● odabrana lokacija projektnog programa

- glavne pristupne prometnice
- sporedne prometnice
- - - pješački pristup

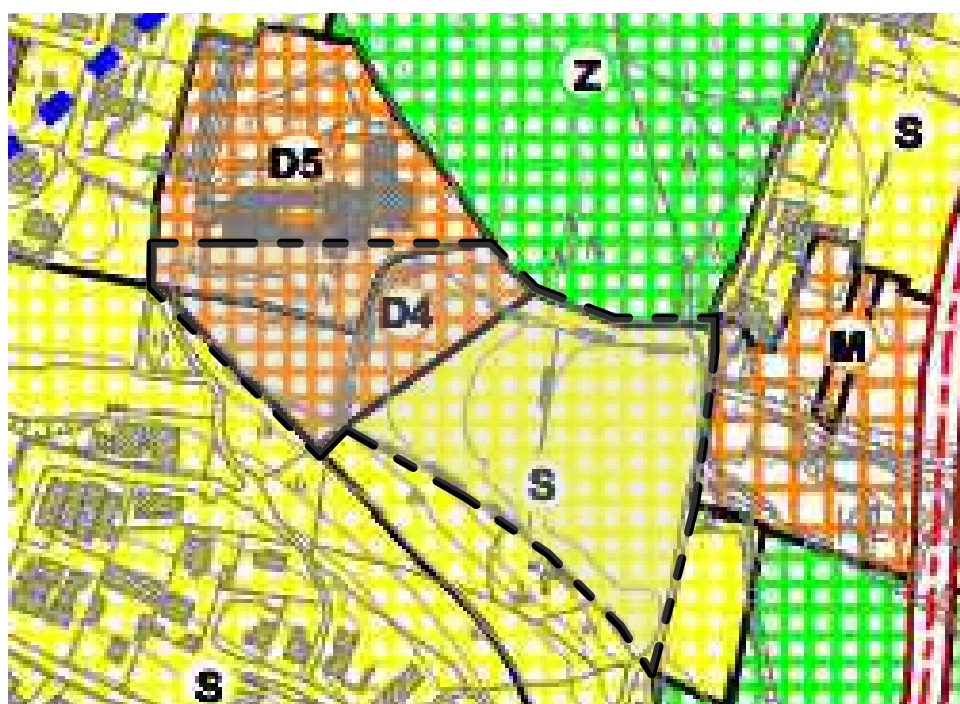
- ⊙ osnovna škola Vidikovac
- ⊗ ugostiteljstvo
- ⊙ apartmani i turistički smještaj
- ⊙ trgovine
- ⊗ obrti
- ⊙ industrijska zona
- ⊙ biskupijsko misijsko sjemenište
- ⊙ poljoprivreda
- ⊙ parkovi i šume

- visoko zelenilo
- nisko zelenilo

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN GRADA PULE KORIŠTENJE I NAMJENA PROSTORA

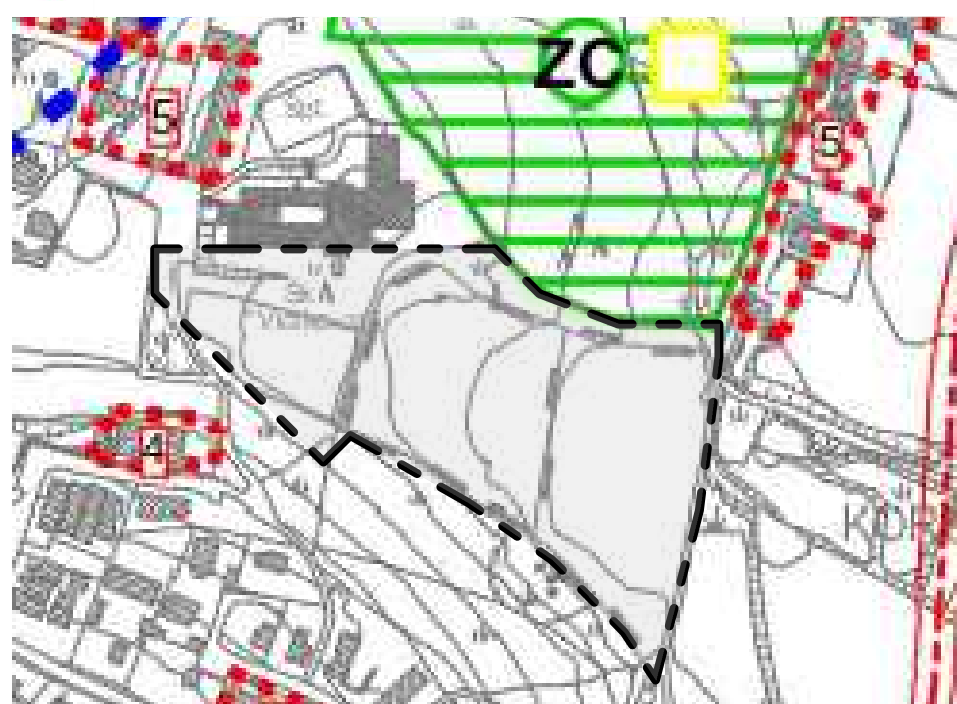
S Stambena namjena
stambena namjena S, rezidencijalna stambena namjena RS

D1 Javna i društvena namjena
opća javna i društvena D, upravna D1, socijalna D2, zdravstvena D3, predškolska D4, osnovnoškolska D5, visoko učilište D6, kultura D7, vjerska D8, srednjoškolska D9

Uvidom u GUP grada Pule vidljivo je kako se odabrana lokacija nalazi u zoni D4 - dječji vrtić uz zonu D5 - osnovnu školu, i zoni S - stambena namjena unutar koje se danas nalazi nekoliko poljoprivrednih polja, no prostor je uglavnom neuređen. Stoga se, radi potrebe ovog projekta i programa, predlaže širenje zone javne i društvene namjene kako bi se omogućilo stvaranje što kvalitetnijeg prostora.

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN GRADA PULE UVJETI KORIŠTENJA

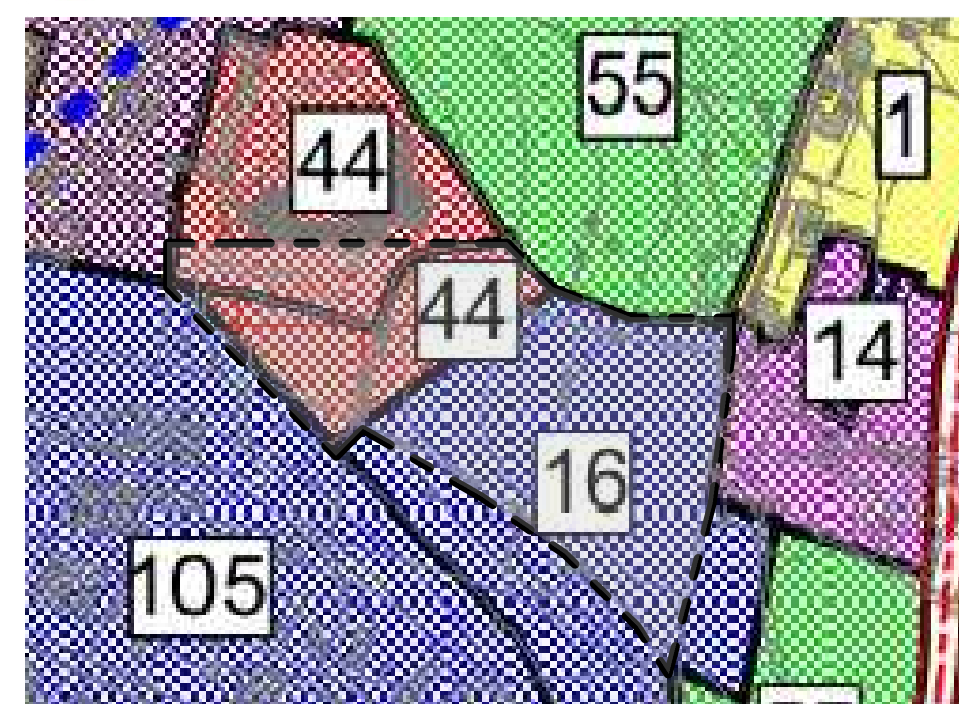

ZC ZC zelene cjeline od lokalnog-gradskog značaja

Uz odabrano zemljište i postojeću osnovnu školu nalazi se zelena zona - šuma autohtonih stabala i bilja koja je od većeg značaja za prostor grada te je ovaj prostor potrebno sačuvati.

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN GRADA PULE NAČIN GRADNJE

Uvjeti i način gradnje (ZONA)

A/C

B

E

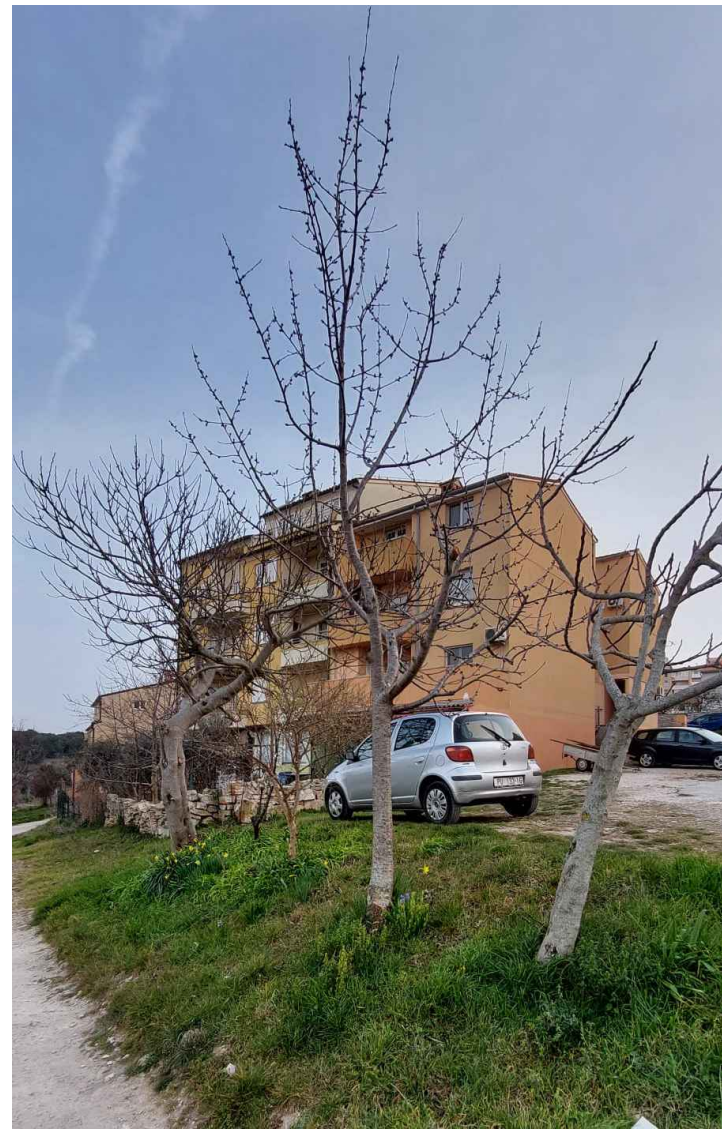
G

Uređene parterne površine

Nedostatak mjesta i smjenski rad najveći su problemi vrtića u Hrvatskoj

PIŠE ANA SEFČEK · 21. OŽUJKA 2019.

Nema mjesta u vrtićima, klinci borave u stanovima i uredima

VRTIĆI ZA ODABRANE

Hrvatski se gradovi bore s činjenicom da ni nakon ovogodišnjih upisa sva djeca nisu dobila priliku za upis

Dobiti mjesto u vrtiću - nemoguća misija

Turković Gulin: U Hrvatskoj nedostaje odgajatelja i kapaciteta u vrtićima

U vrtiće neupisano 400 djece

Smještaj u istarske domove umirovljenika moguć tek kad netko umre: na listi za smještaj čeka gotovo tisuću ljudi!

ISTRA 11. SRP 2007. | IZVOR: GLASISTRE.HR

Briga za starije pokazuje osviještenost i moralnu dubinu svakog društva

Piše Danijela BAŠIĆ-PALKOVIĆ

U Istri smještaj u domove za starije i nemoćne osobe čeka 960 osoba. Domovi čiji je osnivač Istarska županija - u Puli, Novigradu, Rovinju i Raši - potpuno su popunjeni, a prema podacima županijskog Odjela za zdravstvo i socijalnu skrb, čak 700 osoba očekuje smještaj u pulski Dom za starije i nemoćne osobe »Alfredo Štiglic«. Samo u dvije godine broj zahtjeva za smještaj u neki od istarskih domova se udvostručio, a podsjetimo da je 2005. godine mjesto u domu čekalo četiristo osoba, što je čak 560 zahtjeva manje nego danas. Mnoge istarske obitelji prolaze pakao jer nemaju uvjete za brigu o članovima obitelji, a istodobno mnoge starije osobe svakodnevno prolaze pakao jer o njima nema tko adekvatno skrbiti.

U Istri ima samo 1.030 mjesta u javnim ili privatnim domovima. U Puli su na redu oni UPISANI 2010. GODINE

27.01.2020 18:29 | Autor: Anđelo DAGOSTIN

(Neven LAZAREVIĆ)

U tijeku je projekt dogradnje Doma za starije osobe "Domenico Pergolis" u Rovinju, odnosno njegovo opremanje. Početkom rada dograđenog objekta smještajni kapacitet domova kojima je osnivač Istarska županija povećat će se za 41 mjesto, ukupno na 563 mjesta

Usluge smještaja u Istri nude četiri doma za starije čiji je osnivač Istarska županija, tri doma čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave (Buzet, Poreč i Umag) i 14 privatnih, odnosno obiteljskih domova, čiji su osnivači trgovačka društva, saznajemo od županijskog Odjela za zdravstvo i socijalnu skrb.

Sve za Vaš dom

Sve što Vam treba za moderan i dobro opremljen dom. Posjeti Harvey Norman Pula.

Harvey Norman

Saznajte Više

Najčitanije

1. Načelnik Medulina održao pressicu ispred sporne građevine pored mora, a obratio se i odvjetnik vlasnika te zgrade
2. ODLIČNA VIJEST ZA VOZAČE: Od sljedećeg tjedna značajno pojeftinjenje svih vrsta goriva
3. Djevojka iz Ukrajine u Rovinju prodaje keramiku
4. NAJUSPJEŠNIJI GRAD U ISTRI po energetskej tranziciji: Ima već četiri fotonaponske elektrane
5. NA ROK OD DESET GODINA: Država iznajmljuje dva poslovna prostora u Puli i jedan u Umagu
6. NIKOLINA BRNJAC, MINISTRICA TURIZMA, U VELIKOM INTERVJUJU ZA GLAS ISTRE: "Istra bi mogla postati prva regija bez masovnog turizma"

Prikaži više vijesti

Zaključak

Briga i odnos prema najranjivijim članovima društva najiskrenije pokazuju sliku društva onakvim kakvim ono jest. Generacija najmlađih koji tek započinju upoznavati svijet i sve ono što ih čeka, i generacija najstarijih koji su stigli pred kraj svojeg životnog puta, nailaze na problem za koji već dugo vremena ne postoji rješenje. I jednima i drugima je potrebno u tim teškim, ali zanimljivim životnim fazama omogućiti ugodan i lijep život. Jedne pripremiti na ono što ih tek čeka, naučiti osnovnim vještinama i poticati njihovo istraživanje svijeta koji ih okružuje; drugima se zahvaliti za svu pomoć, preneseno znanje i ljubav i sve ostalo što su učinili za nas. I grad Pula se, poput ostalih gradova u Republici Hrvatskoj, susreo s problemom nedostatka slobodnih mjesta u svojim postojećim ustanovama i za jedne i za druge, što je kao posljedicu mnoge primoralo na traženje alternativnih rješenja. Smatram da mi, kao društvo, imamo dužnost pružiti adekvatnu brigu i skrb najslabijima među nama jer se jedino na takav način možemo nadati boljoj budućnosti. Kako je već ranije navedeno, starija se populacija danas bori s raznim psihičkim problemima, poput usamljenosti, dosade, tuge; oni gube svoju obitelj i prijatelje, osjećaju se beskorisnima što onda utječe i na njihovo fizičko zdravlje. Socijalne interakcije smanjuju rizik od raznih bolesti kod starijih i čine ih sretnijima, a djeca koja od najranije dobi upoznaju osobe iz različitih sredina razvijaju samopouzdanje, prevladavaju strah od nepoznatog, razvijaju svoje socijalne vještine i empatiju.

Iz ovih razloga smatram da za jedna zajednicu koja će povezati stariju i mlađu populaciju postoji mjesto u našem društvu. Iz navedenih primjera u svijetu vidljivo je kako se ovakav pristup odgoju i brizi o drugima sve više zastupa u ostalim zemljama što je mnoge ljude učinilo sretnijima. Ideja projekta je osigurati okvir koji će omogućiti susret različitih generacija i poticati toleranciju i na taj način pokušati stvoriti bolje društvo.

Literatura i izvori

Laura E. Berk, *Psihologija cjeloživotnog razvoja*, prijevod 3. izdanja; Naklada Slap, Jastrebarsko, 2008. g.

Branka Starc i suradnici, *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*, Tehnička knjiga, Zagreb, 2004. g.

Andreja Brajša - Žganec, *Dijete i obitelj, emocionalni i socijalni razvoj*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2003. g.

Marija Lovreković, Zdravka Leutar, *Kvaliteta života osoba u domovima za starije i nemoćne osobe u Zagrebu*, Socijalna ekologija, 2010. g.

Vid Pečjak, *Psihologija treće životne dobi*, Naklada Prosvjeta, Zagreb, 2001. g.

Sarah H. Kagan, G.J. Melendez-Torres, *Ageism in nursing*, Sveučilište u Oxfordu, 2013. g.

<https://theconversation.com/combining-daycare-for-children-and-elderly-people-benefits-all-generations-70724>

<https://www.theatlantic.com/education/archive/2016/01/the-preschool-inside-a-nursing-home/424827/>

<https://grandnanny.co.uk/origins-of-intergenerational-care/>

<https://nepopularna.org/ageizam/>

<https://nsp-ie.org/edadismo-4209>

<https://pomocukuci-mz.eu/strucni-clanci/sto-je-gerontologija/>

<https://www.roda.hr/portal/djeca/zdravo-odrastanje/razvoj-socijalnih-odnosa.html>

https://hr.wikipedia.org/wiki/Jean_Piaget

<https://krenizdravo.dnevnik.hr/zdravlje/psihologija/psiholoski-razvoj-djeteta-po-godinama-faze-razvoja-i-promjene-u-ponasanju>

<https://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/pravila-za-odgoj-prema-montessori-metodi---469813.html>

<https://roditelji.story.hr/Odgoj/Vrtic/a2370/2224-sto-je-montessori.html>

<https://getbrainybox.com/setting-up-a-montessori-classroom/>

Literatura i izvori

<https://www.maminsvijet.hr/briga-o-djeci/skolarci/montessori-pedagogija-sto-je-to-njena-nacela/>

<http://montessori-ami.org/about-montessori/montessori-dementia-ageing>

<https://roditelji.story.hr/Odgoj/Vrtic/a2370/2224-sto-je-montessori.html>

<https://www.atlasofplaces.com/architecture/homes-for-senior-citizens/>

<https://housingourmatureelders.wordpress.com/2018/11/09/case-study-de-drie-hoven/>

<http://hiddenarchitecture.net/montessori-schoo/>

<http://microcities.net/portfolio/wild-strawberries-intergenerational-center-at-gland-switzerland/>

<https://www.archdaily.com/111035/multigenerational-building-in-gland-sm-arch>

<https://www.nadaaa.com/portfolio/intergenerational-center/>

<https://www.archdaily.com/565712/inter-generational-center-in-atarfe-luis-llopis-y-eva-chacon>

<https://www.dezeen.com/2020/11/10/mad-yuecheng-courtyard-kindergarten-beijing-china/>

<https://www.dezeen.com/2017/10/02/fuji-kindergarten-tokyo-tezuka-architects-oval-roof-deck-playground/>

<https://www.pula.hr/hr/opci-podaci/povijest-pule/>

https://hr.wikipedia.org/wiki/Povijest_Pule

<https://www.glasistre.hr/pula/pula-u-paklu-578626>

<https://www.trznica-pula.hr/trznica>

<https://www.helloistria.com/mjesta/pula-u-doba-astrougarske>

<https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/811/pula>

<https://www.unitedforallages.com/>

<https://www.onegeneration.org/>

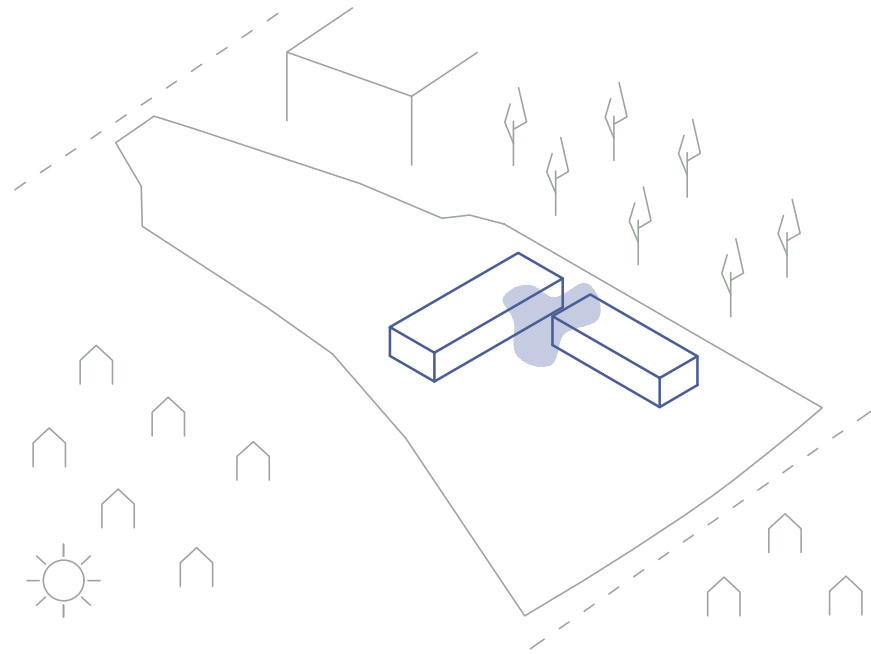
2. Diplomski rad - kuća za najmlađe i najstarije

idejni projekt

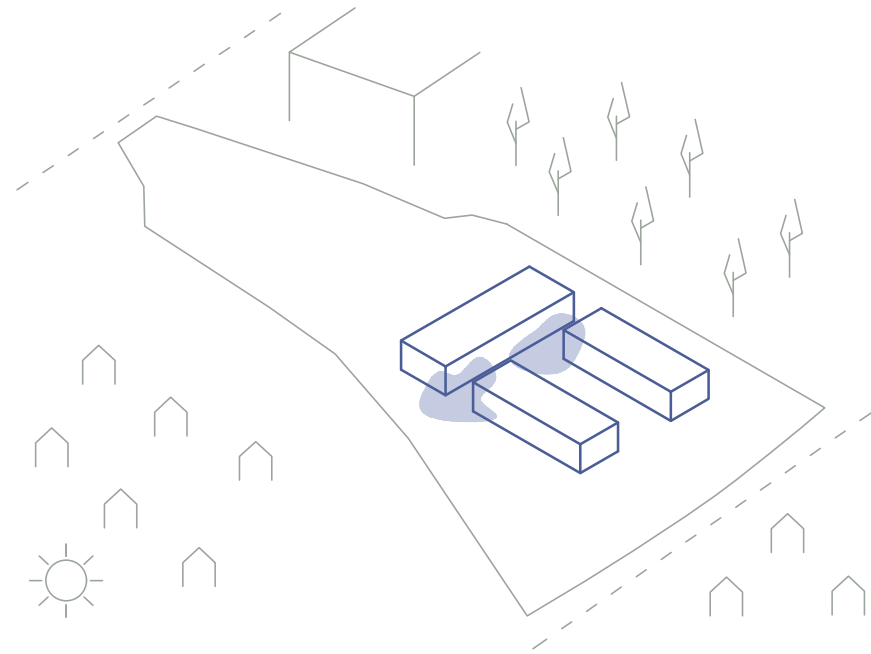
student: Luka Ilić

mentorica: doc.art. Ana Krstulović

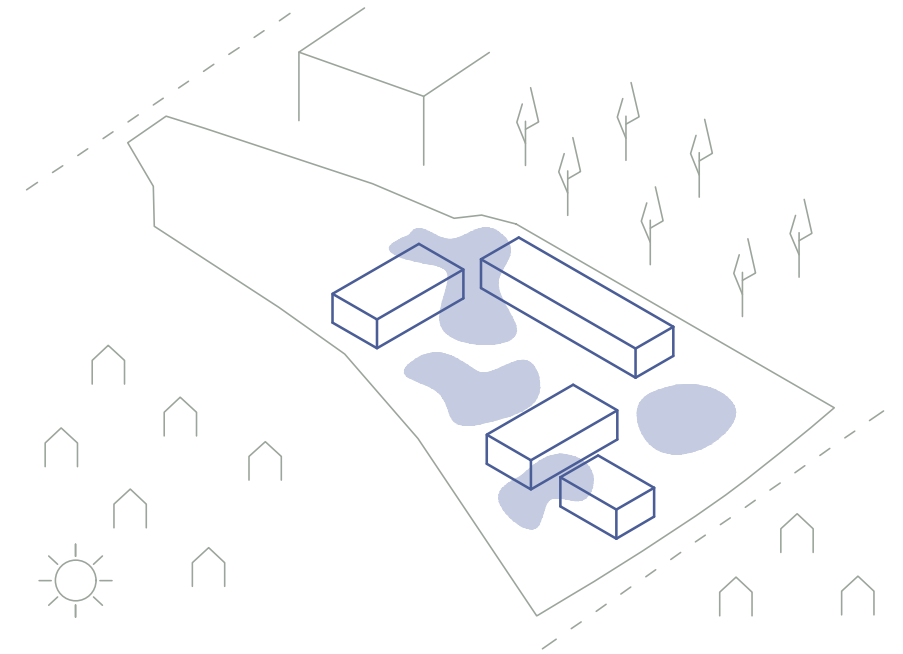
konzultantica za konstrukciju: dr.sc. Mirela Galić

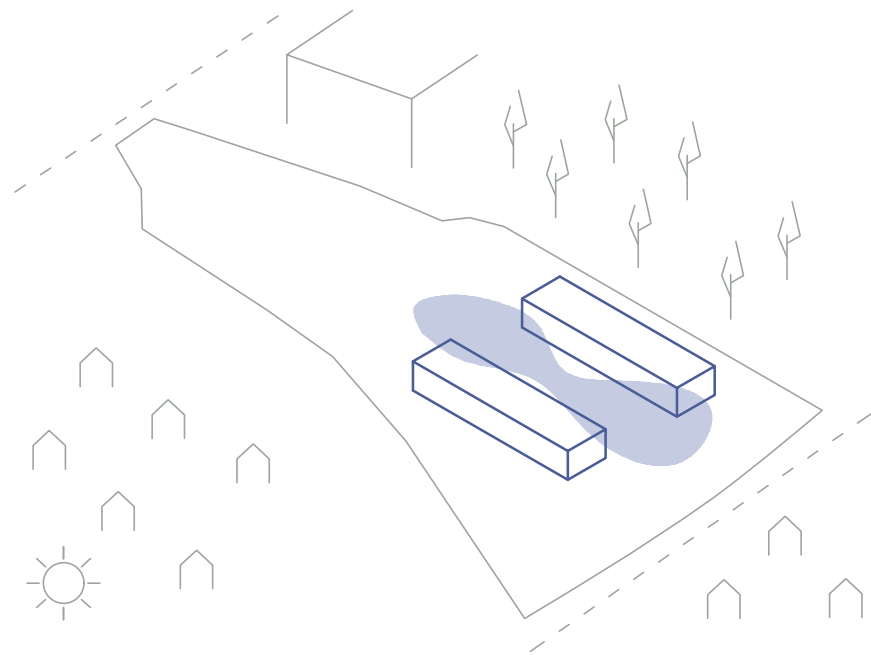
Promišljanje rješenja započinje promišljanjem o potrebama korisnika. O njihovim privatnijim i intimnijim prostorima do onih koji će različite korisnike povezati.

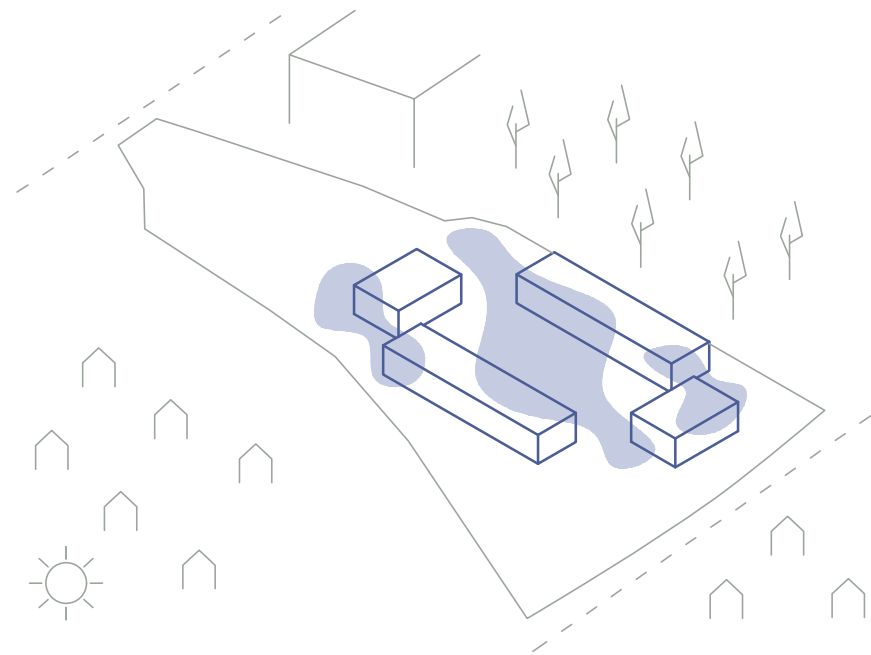
Suprotstavljanje dvaju ili više volumena stvara interakcijske zone unutar kojih je moguće potaknuti susrete i razgovor.

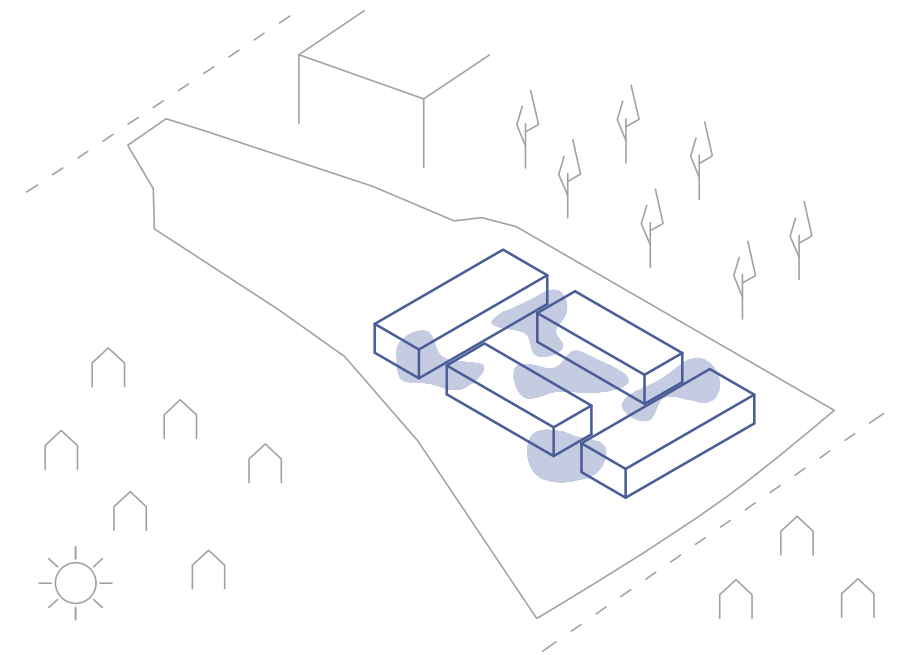
Prostori druženja i komuniciranja različitih korisnika mogu biti zatvoreni i otvoreni, svaki sa svojim karakteristikama.

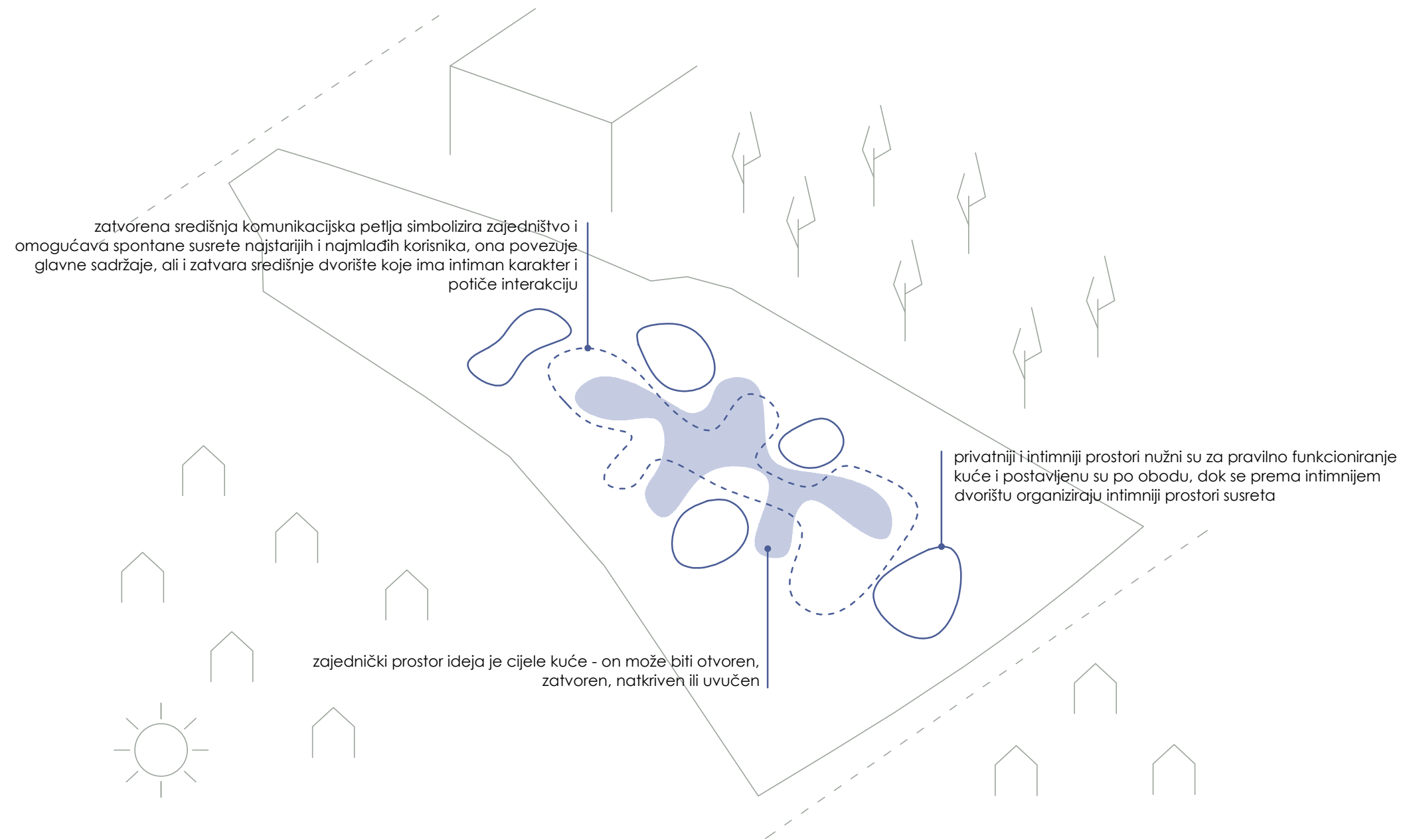
Mediteranska klima i život u gradu na moru omogućavaju boravak na otvorenom kroz veći dio godine. Unutar sklopa mogu se organizirati otvorena dvorišta, zasjenjene terase, zone za igru i vježbanje na otvorenom i slično.

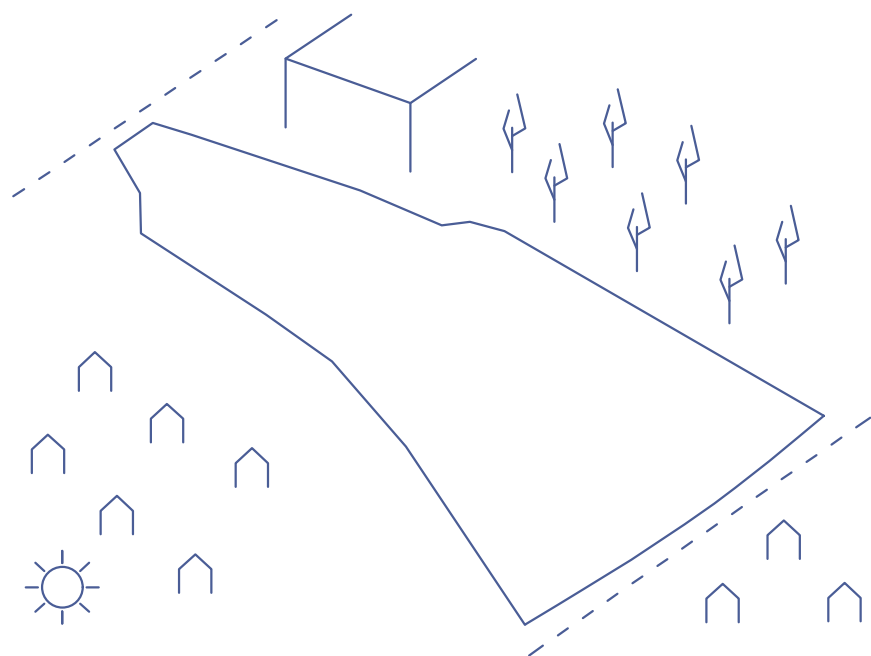

Različiti rubni uvjeti koji karakteriziraju zemljište omogućavaju organizaciju različitih zona koje mogu potaknuti interakciju korisnika i svakome dati na izbor gdje želi boraviti u određenom trenutku - možda na jugu ispod natkrivene terase, možda na sjeveru s pogledom na šumu i otvoreno nebo iznad sebe.

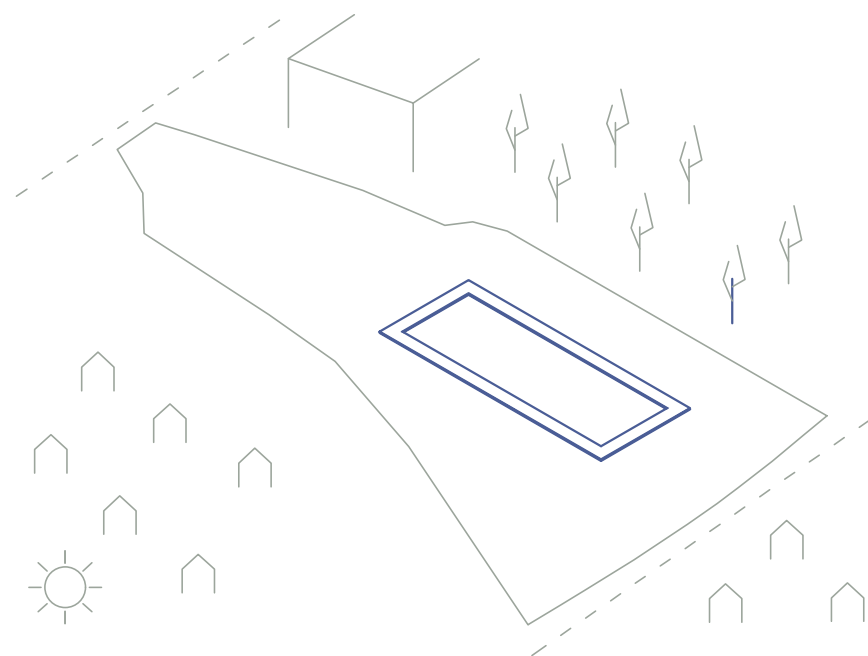

Prostori interakcije služe kao mjesta susreta i upoznavanja s različitostima. Ona potiču toleranciju i razumijevanje, učenje od iskusnijih i prenošenje znanja na druge. Stvaranje različitih zona i kvalitetno postavljene cjeline ključne su za dobro funkcioniranje jedne kuće koja povezuje dvije dijametralno suprotne generacije.

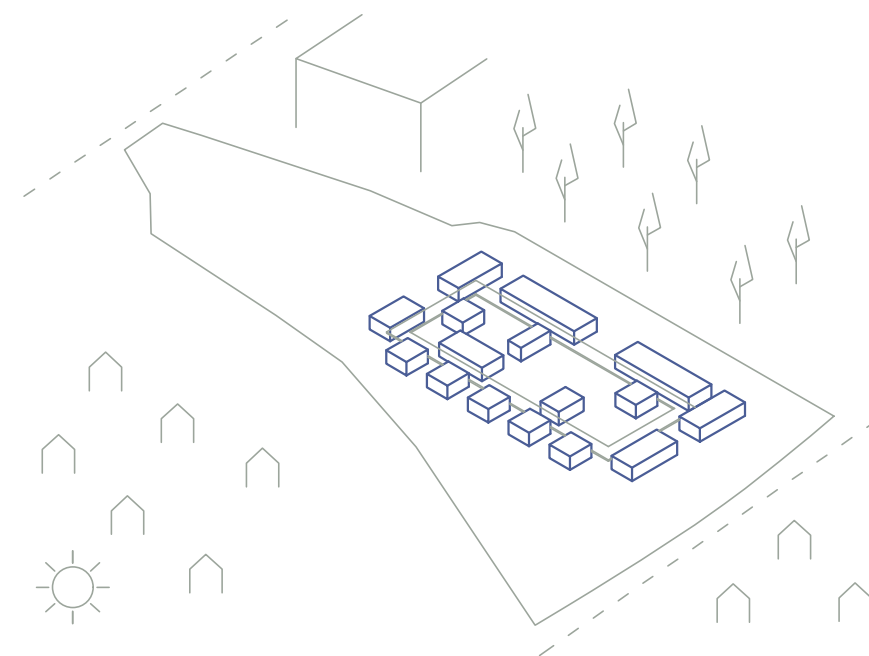

Odabrana se lokacija nalazi na parceli vrlo malog nagiba u neposrednoj blizini manje šume i osnovne škole. Šuma i osnovna škola predstavljaju sjevernu granicu obuhvata, dvije pristupne prometnice zatvaraju prostor s istoka i zapada, dok se prema jugu uzdiže manja uzbrdica na čijem se vrhu nalazi nekoliko manjih obiteljskih kuća s dvorištima. Analizirajući uvjete i karakteristike lokacije donosi se odluka o pozicioniranju novog objekta na istočnom dijelu obuhvata kako bi zapadni dio koji se nalazi ispred osnovne škole ostao slobodan za školske i kvartovske aktivnosti poput druženja, piknika, spontanih susreta i slično.

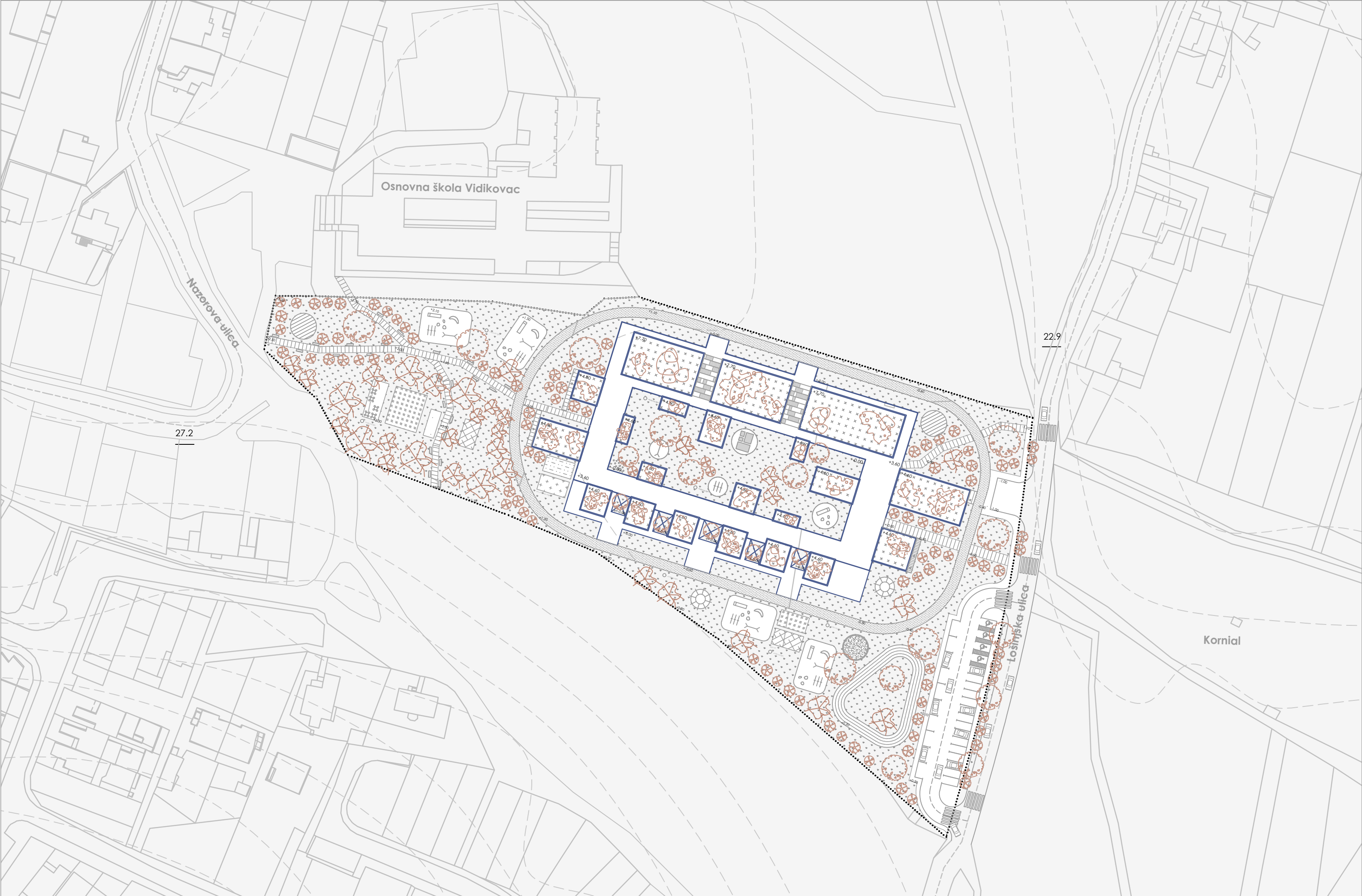

Okosnicu rješenja čini komunikacijska petlja koja teče prostrom čitave kuće i na sebe veže različite sadržaje. Ona je ponekad šire dimenzije, ponekad uže, ponekad teče sredinom prostora, a ponekad se veže uz rub volumena. Na taj način postaje sredstvo kojim se slažu traženi sadržaji i omogućuje stvaranje prostora različitih ugodaja.

Volumeni koji se "lijepo" uz komunikacijsku petlju svojom se visinom ističu od iste i naglašavaju svoj položaj u kući. Petlja zatvara unutarne dvorište i na taj način stvara mirnije i intimnije zone. Prema dvorištu su orijentirani zajednički prostori koji nastoje potaknuti socijalizaciju korisnika, dok su po obodu smještene skupne sobe djece, spavaonice starijih, gospodarstvo i administracija.

Osnovna škola Vidikovac

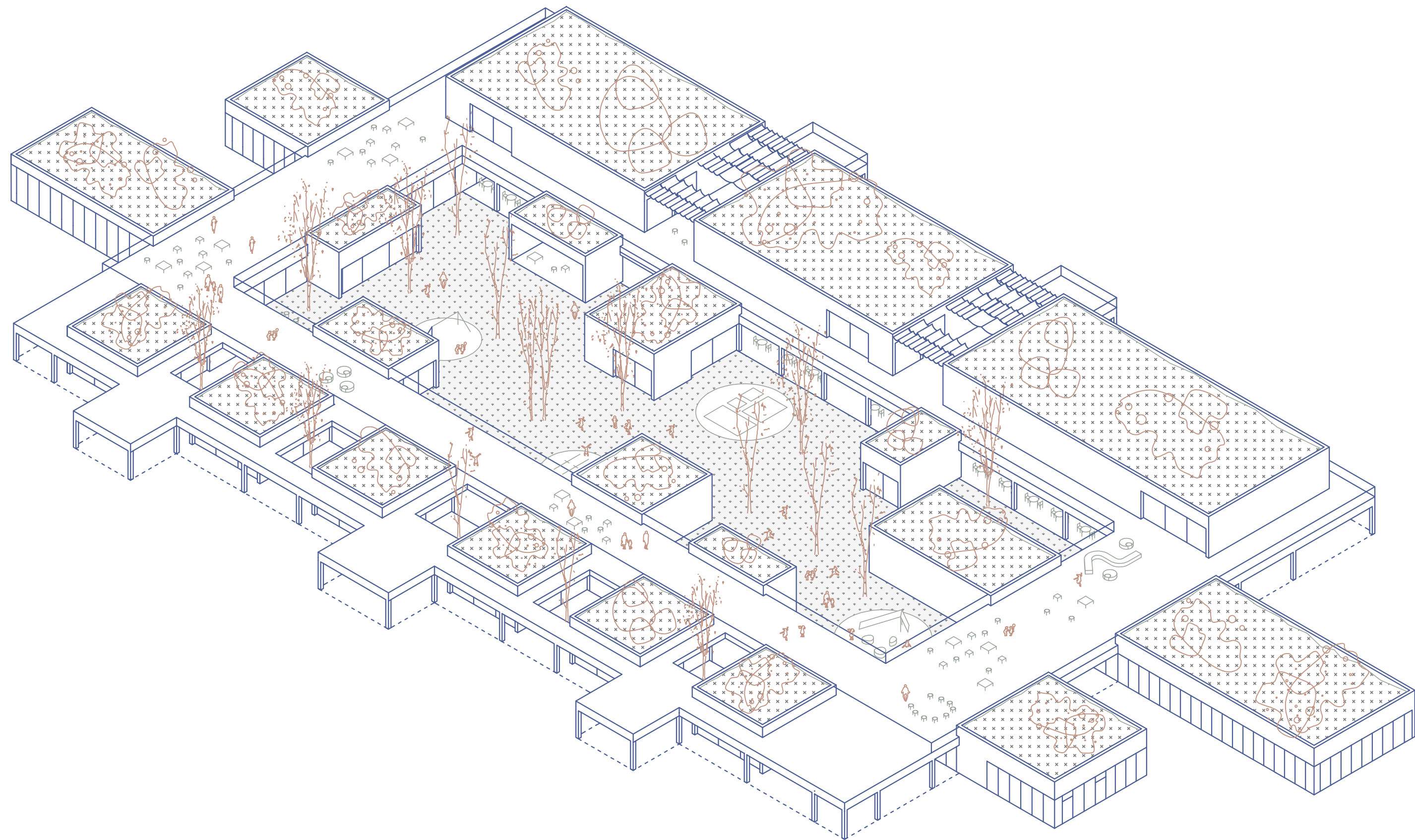
Nazorova ulica

Losinjska ulica

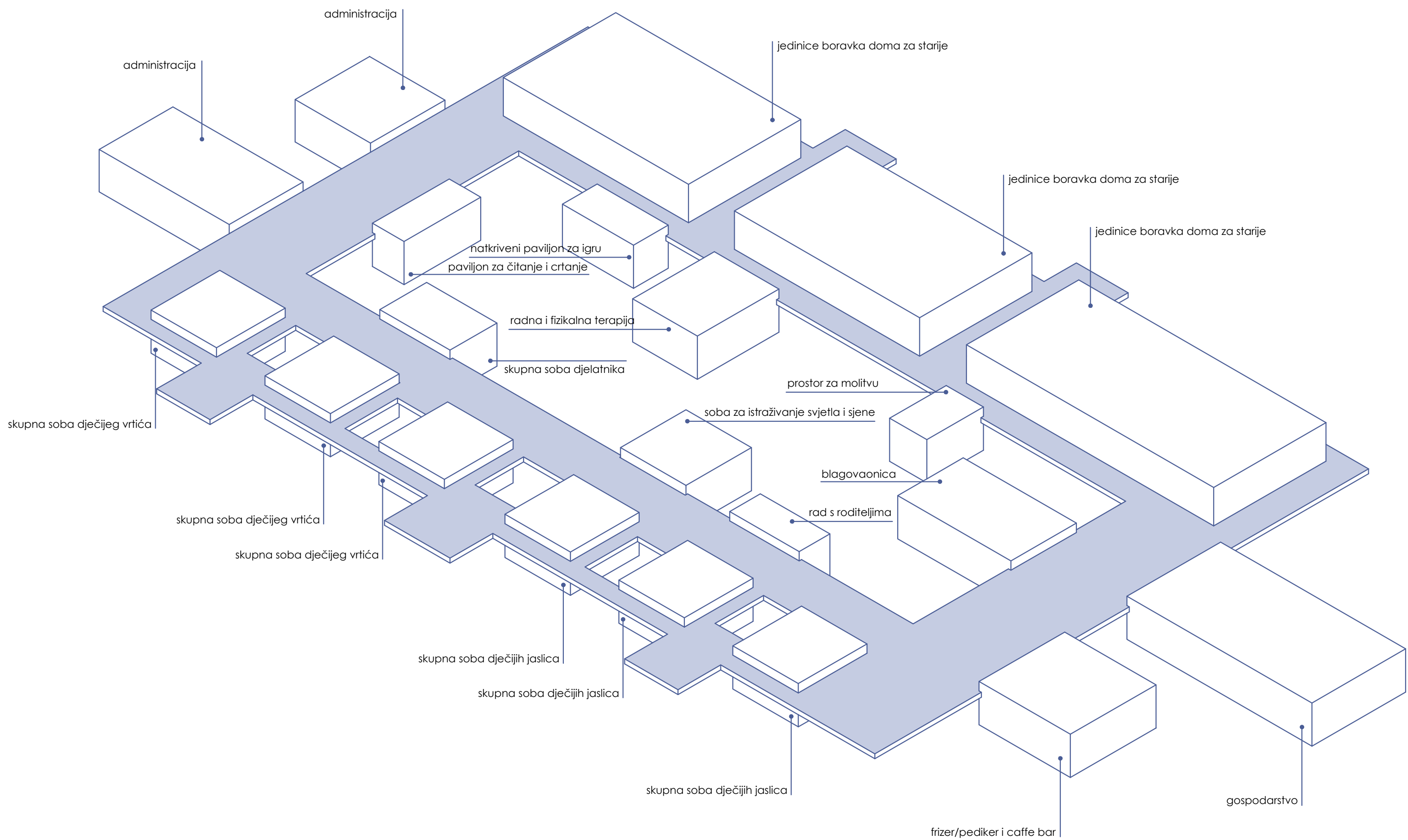
Kornial

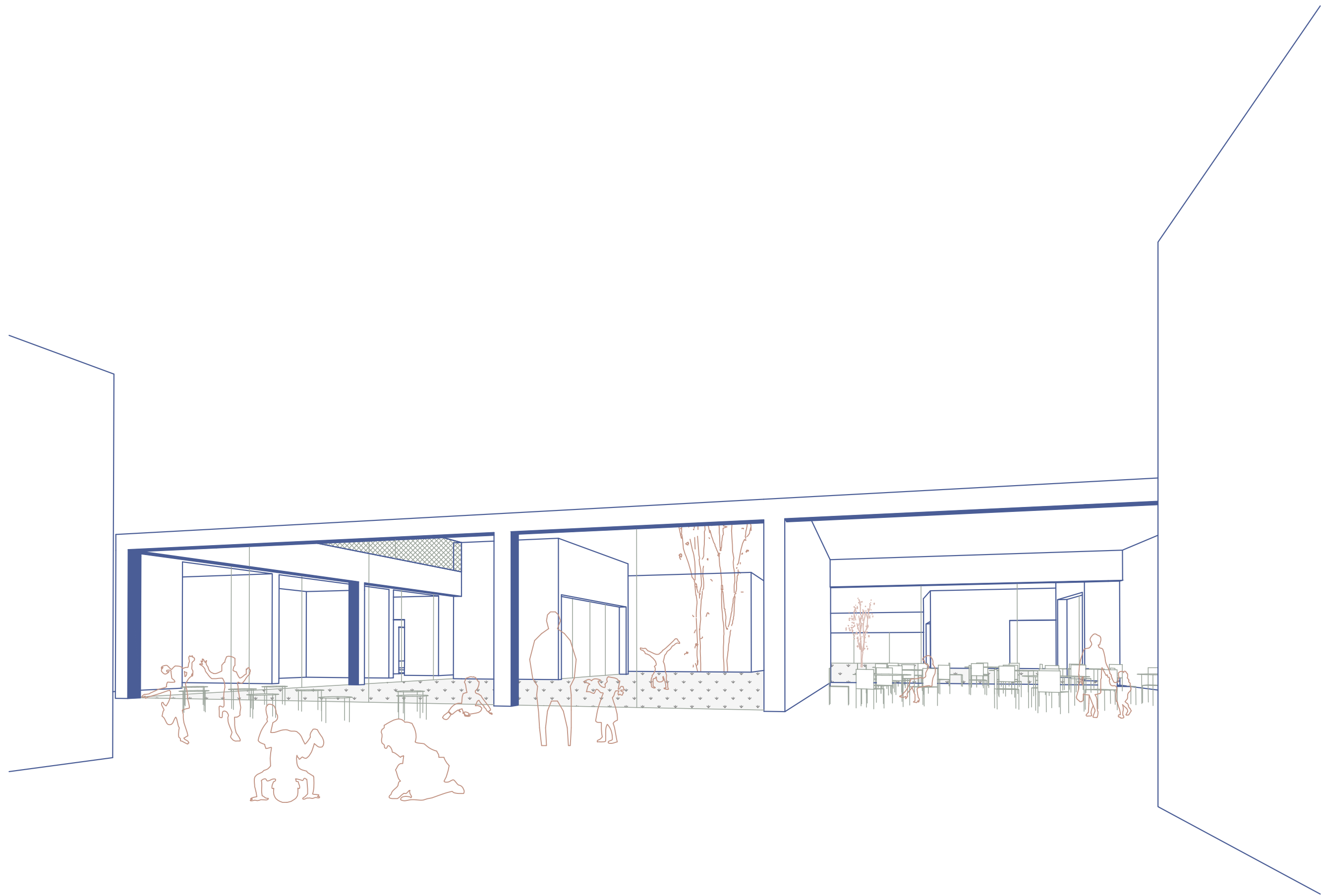
27.2

22.9

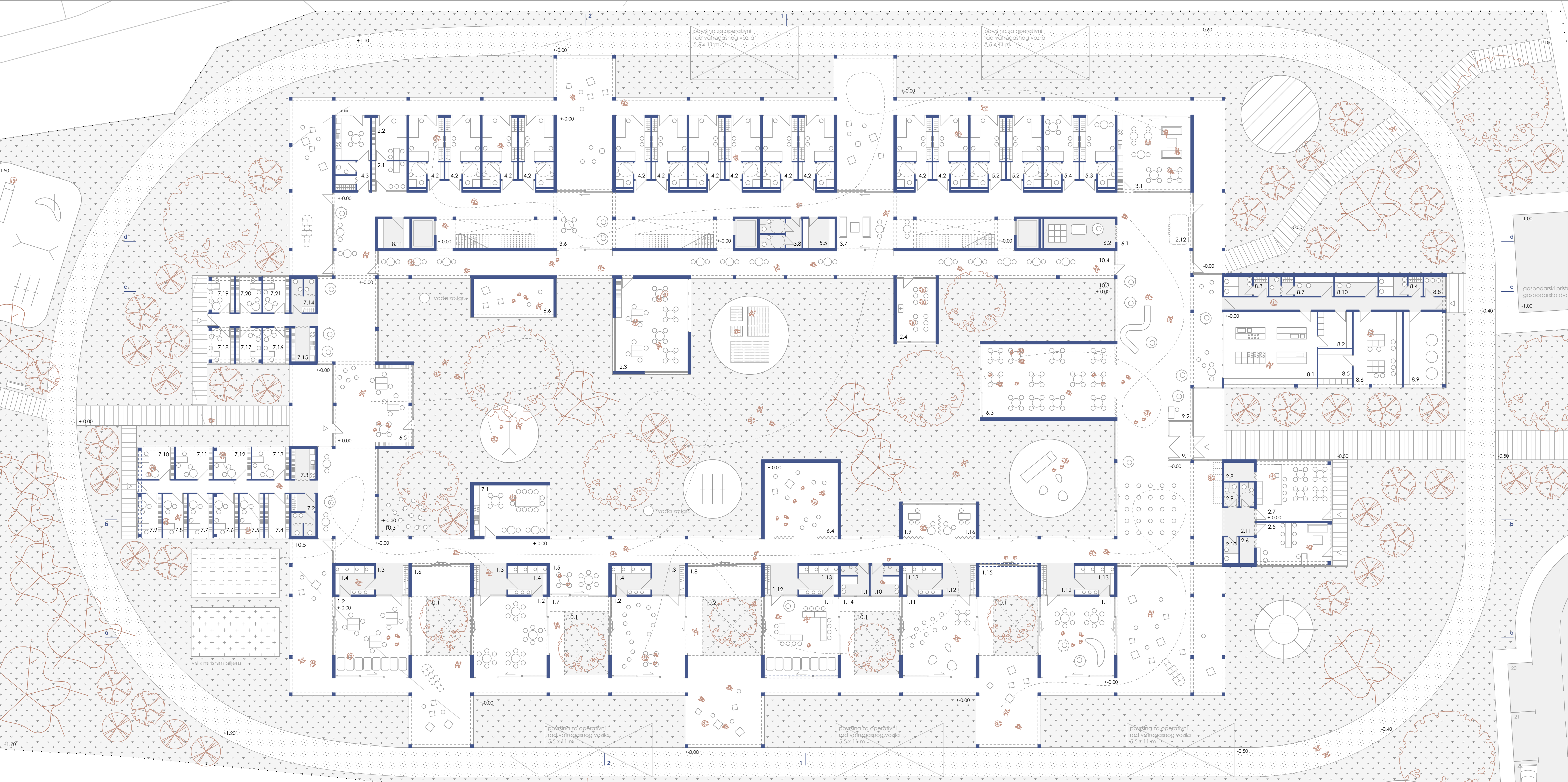

površina za operativni
rad vabregašnega vozila
5,5x11 m

površina za operativni
rad vabregašnega vozila
5,5x11 m

površina za operativni
rad vabregašnega vozila
5,5x11 m

površina za operativni
rad vabregašnega vozila
5,5x11 m

površina za operativni
rad vabregašnega vozila
5,5x11 m

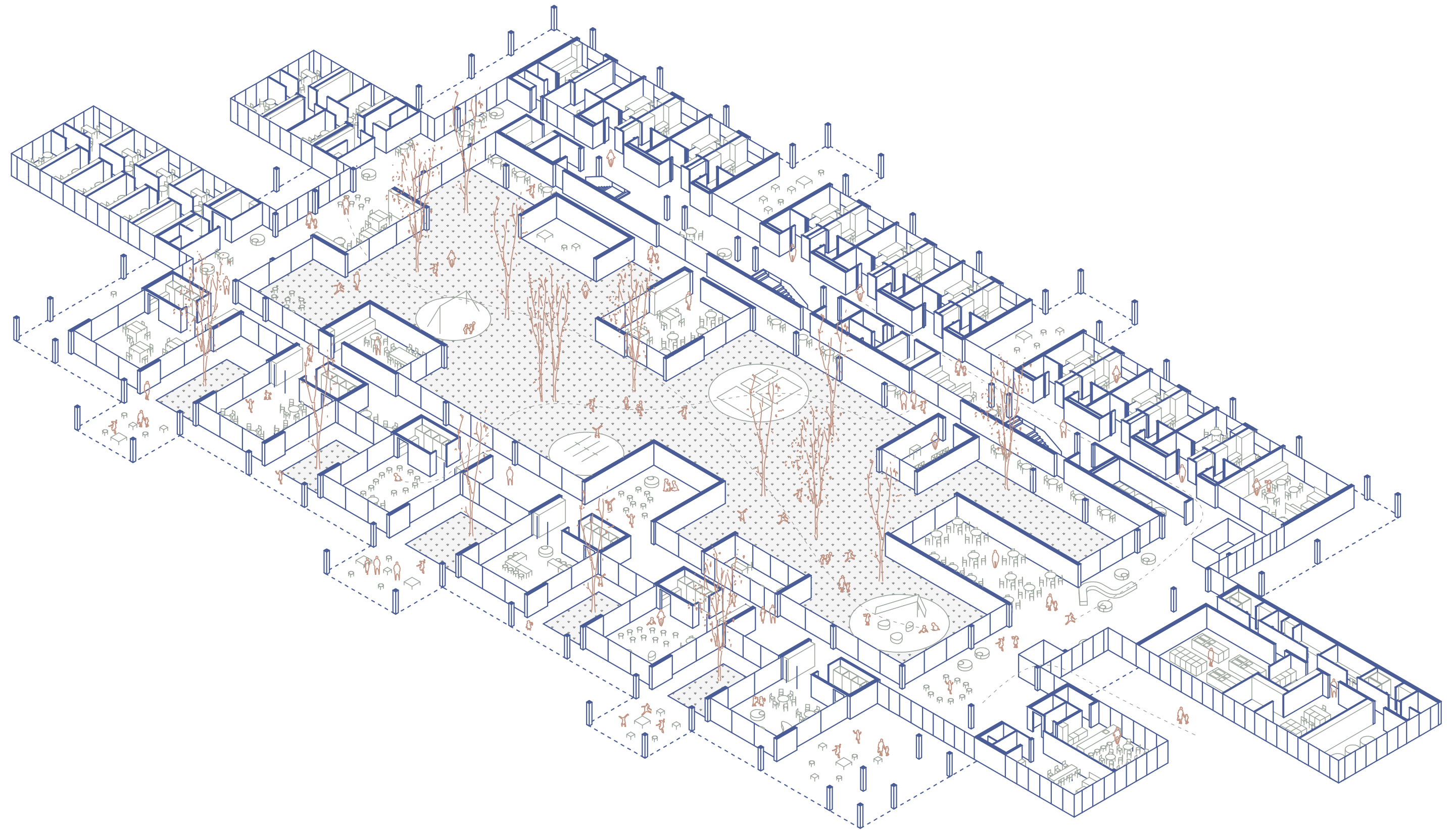
površina za operativni
rad vabregašnega vozila
5,5x11 m

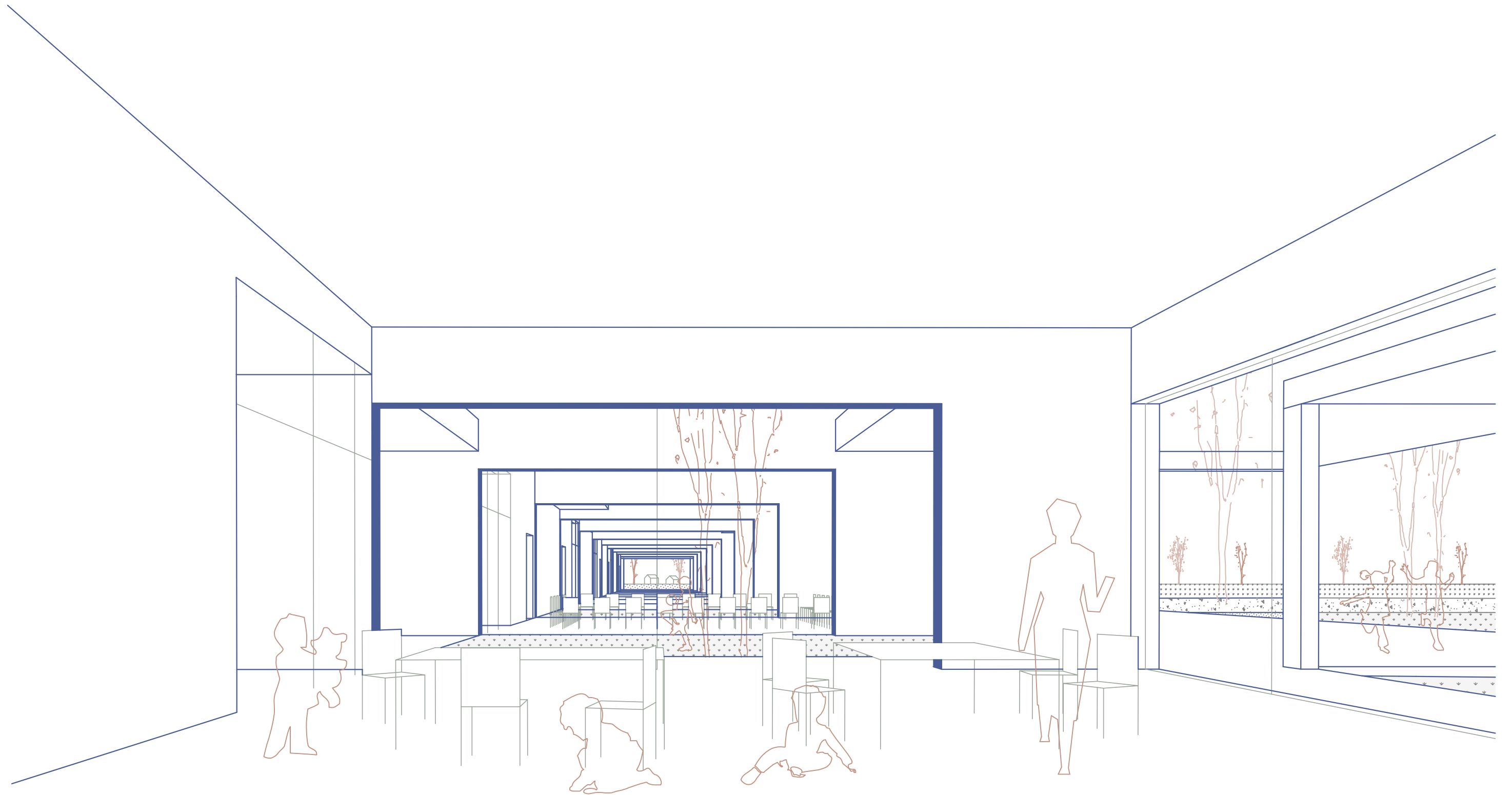
-1.00
c
gospodarski pristi
gospodarsko dvo
-1.00

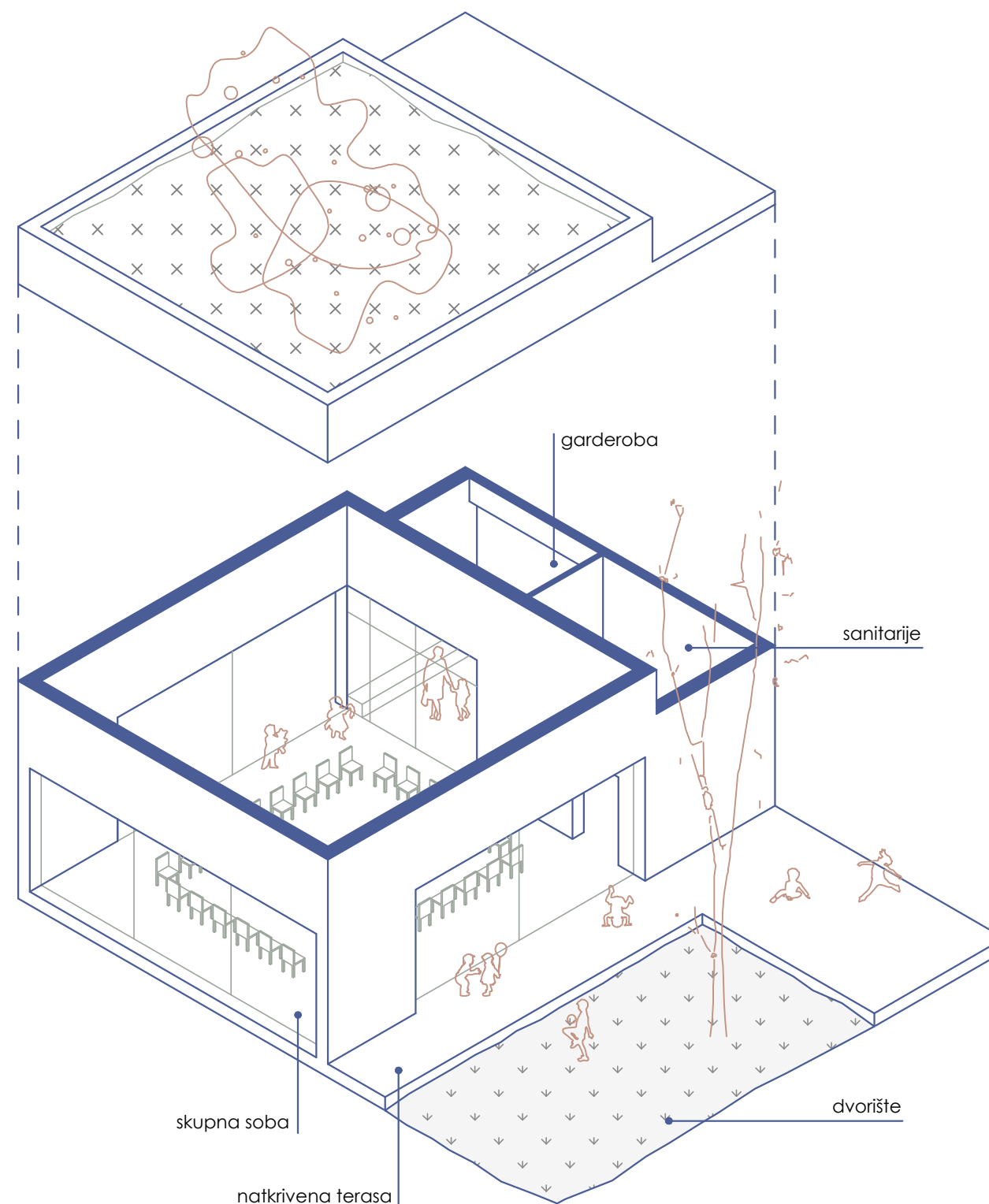
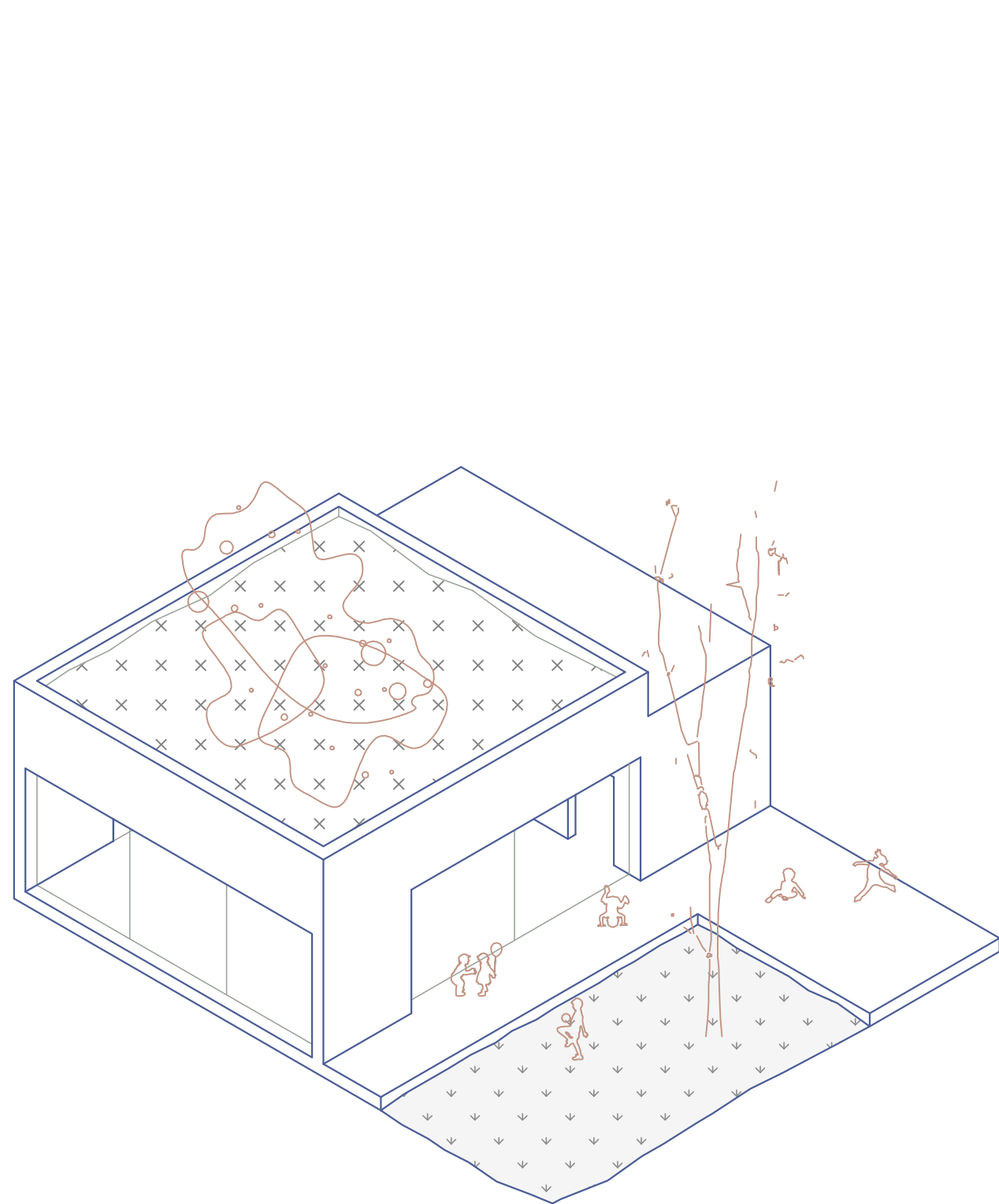
-0.50
b
-0.50

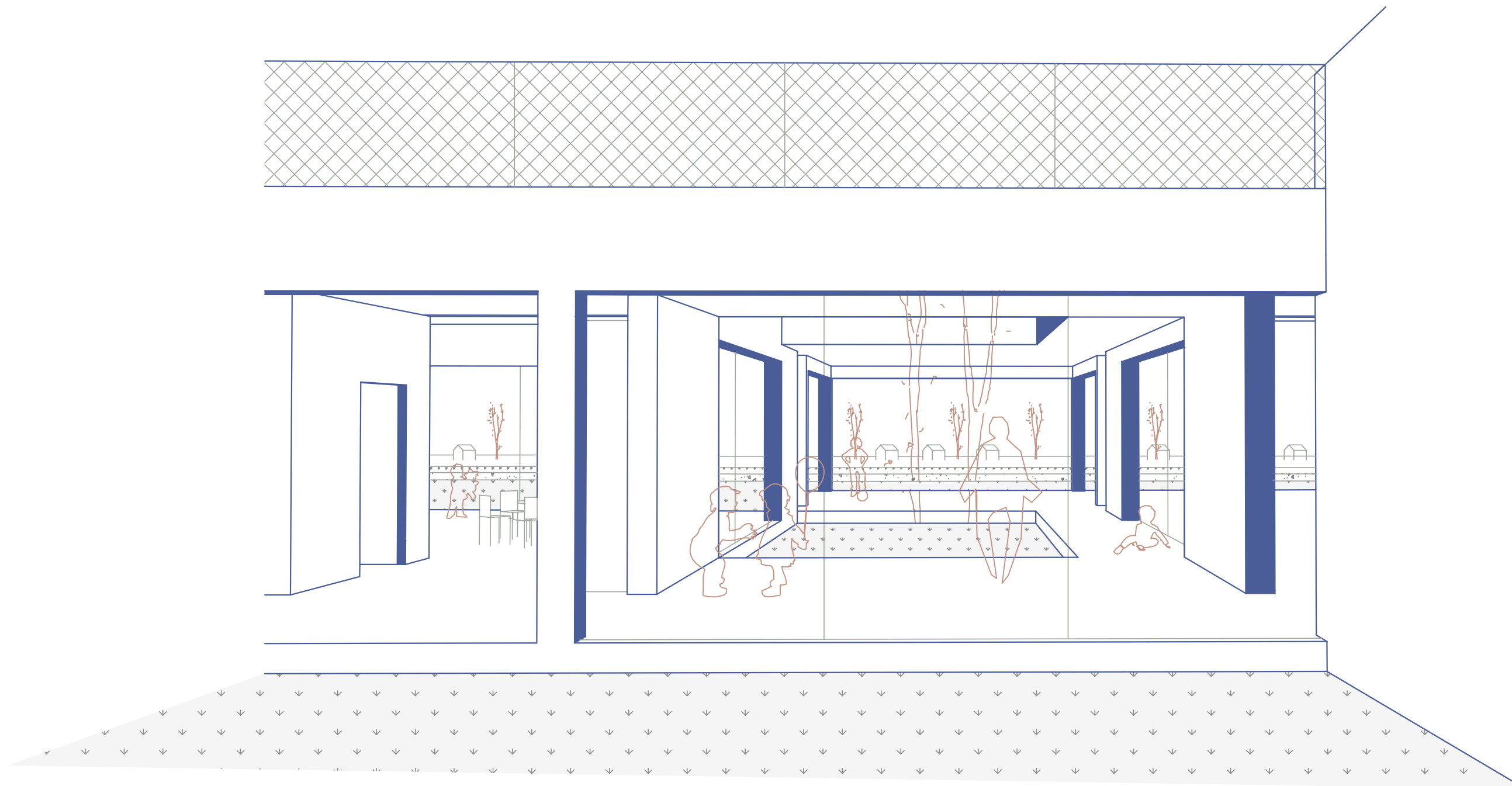
20
21
a

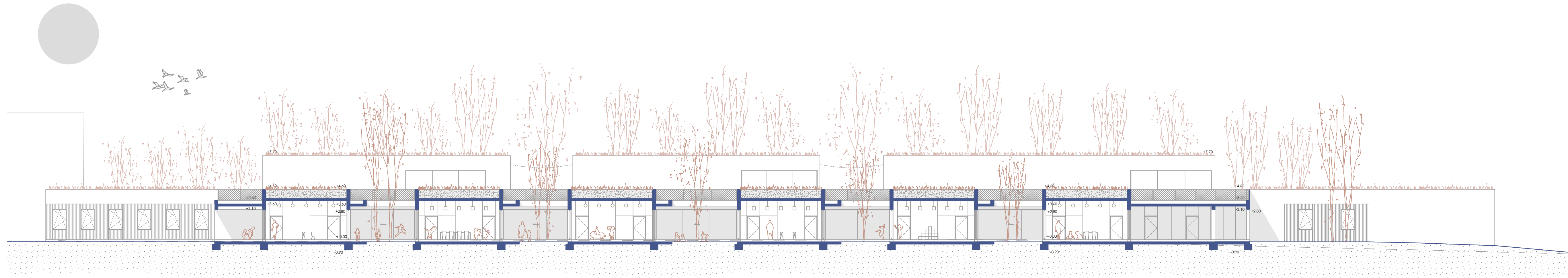

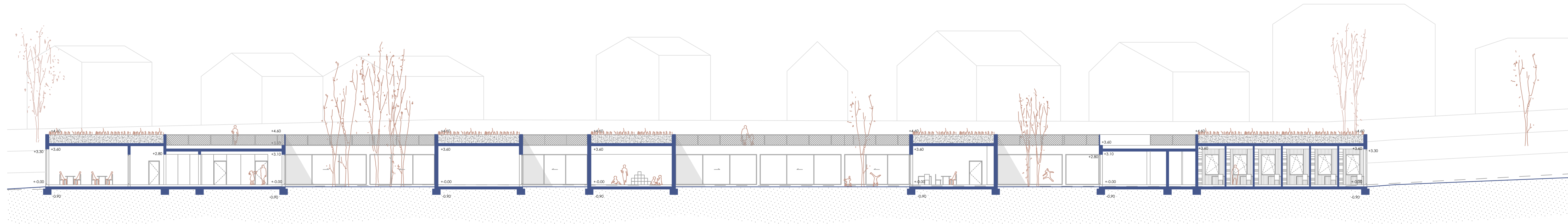

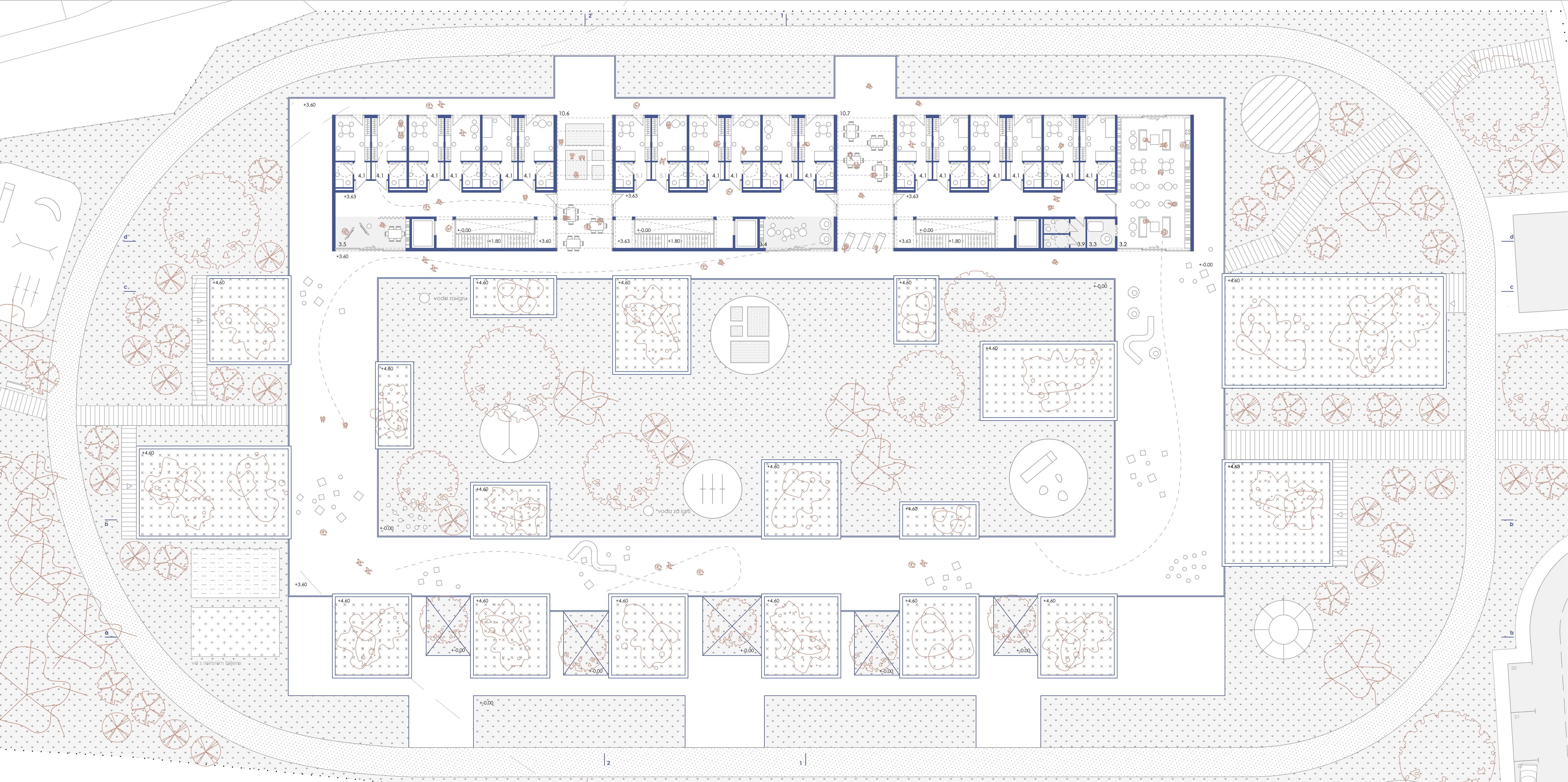

a - a | natkriveni trijem | skupna soba dječjeg vrtića | dvorište, natkrivena terasa | skupna soba dječjeg vrtića | dvorište, natkrivena terasa | skupna soba dječjeg vrtića | dvorište, natkrivena terasa | skupna soba dječjih jaslica | dvorište, natkrivena terasa | skupna soba dječjih jaslica | dvorište, natkrivena terasa | skupna soba dječjih jaslica | natkriveni trijem

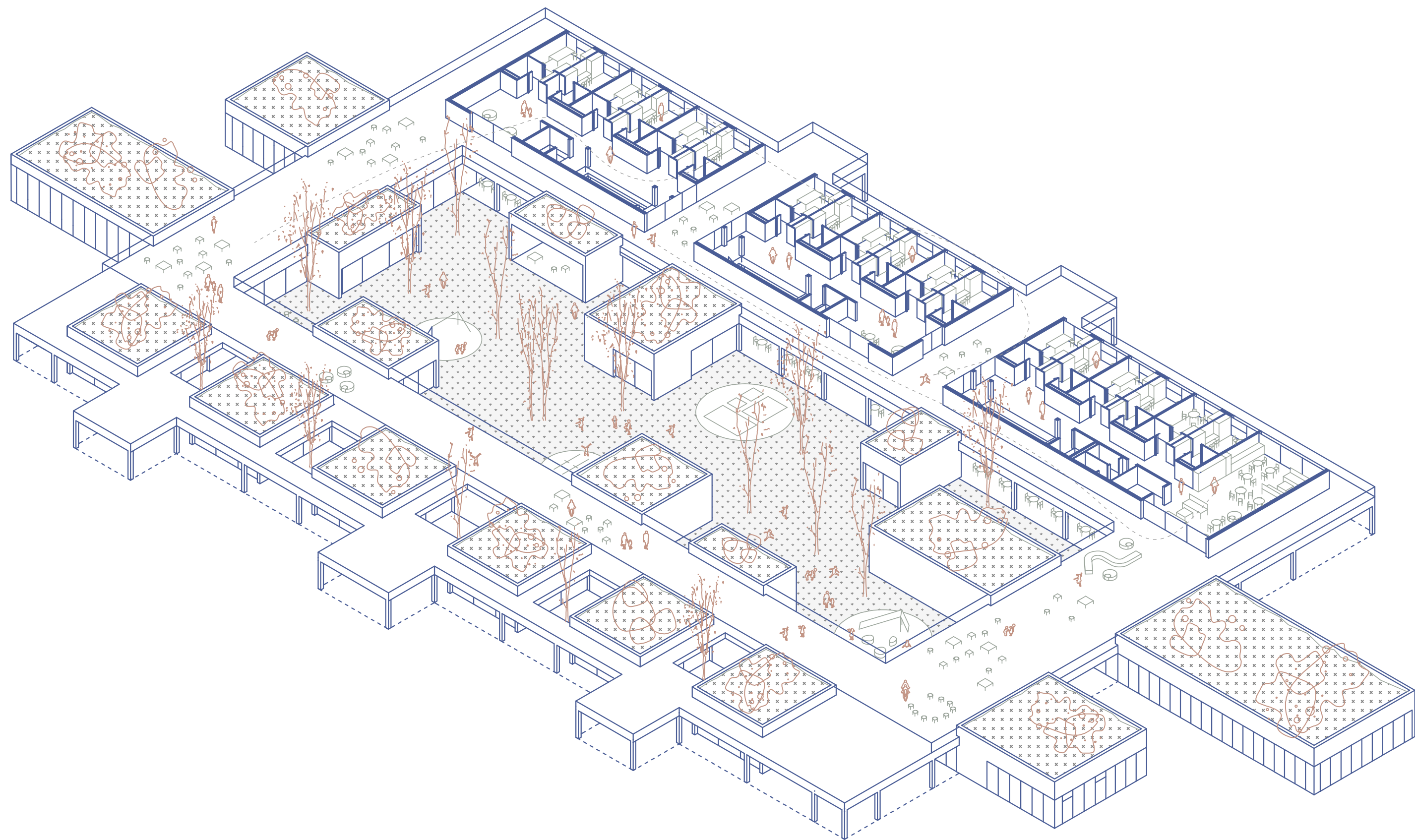

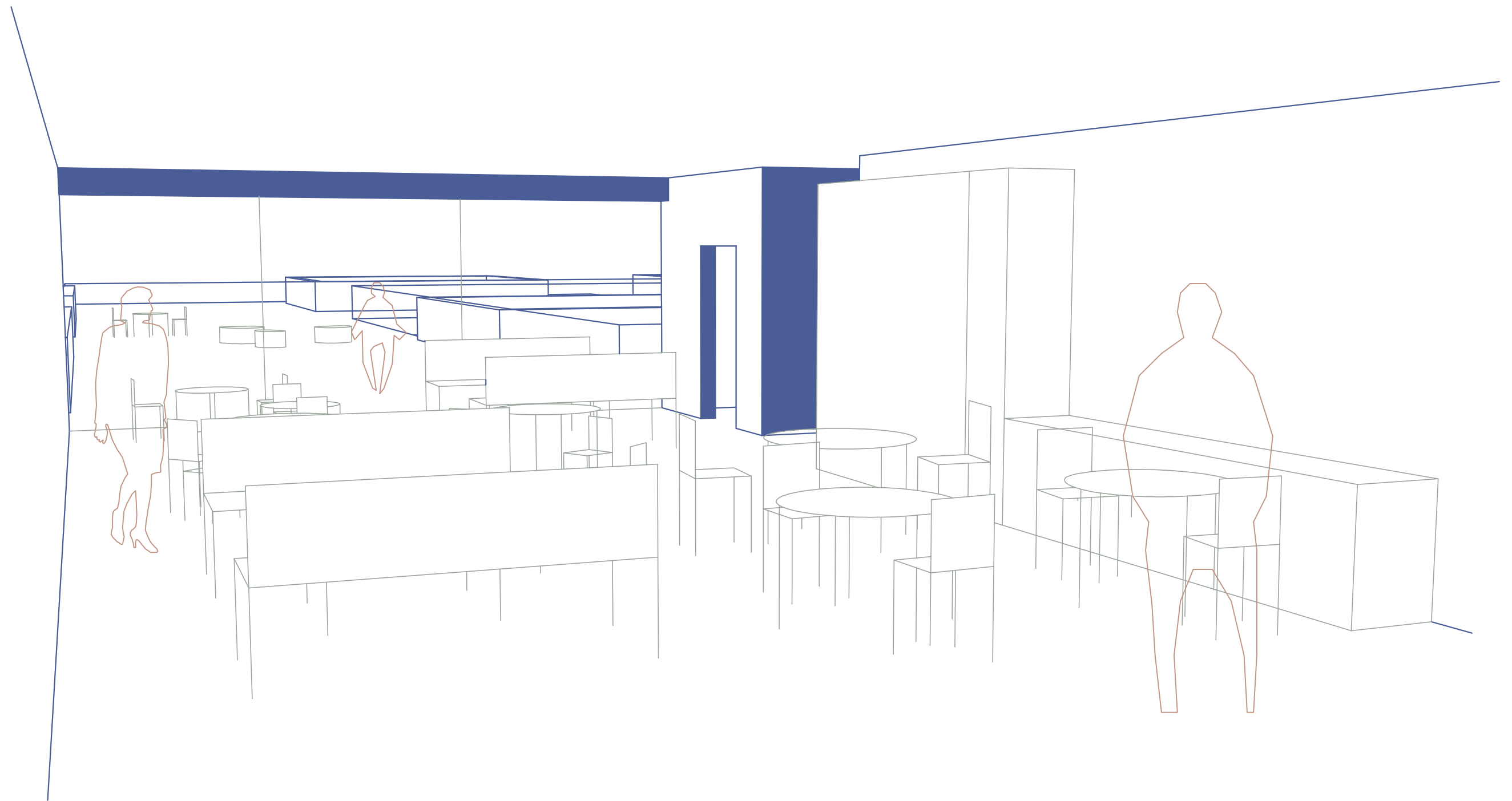
b - b | caffe bar | predprostor | višenamjenski prostor, PVN | dvorište | rad s roditeljima | dvorište | soba za istraživanje svjetla i sjene | dvorište | skupna soba za djelatnike | dvorište | kom. | gard. i san. zaposlenika | uredi zaposlenika

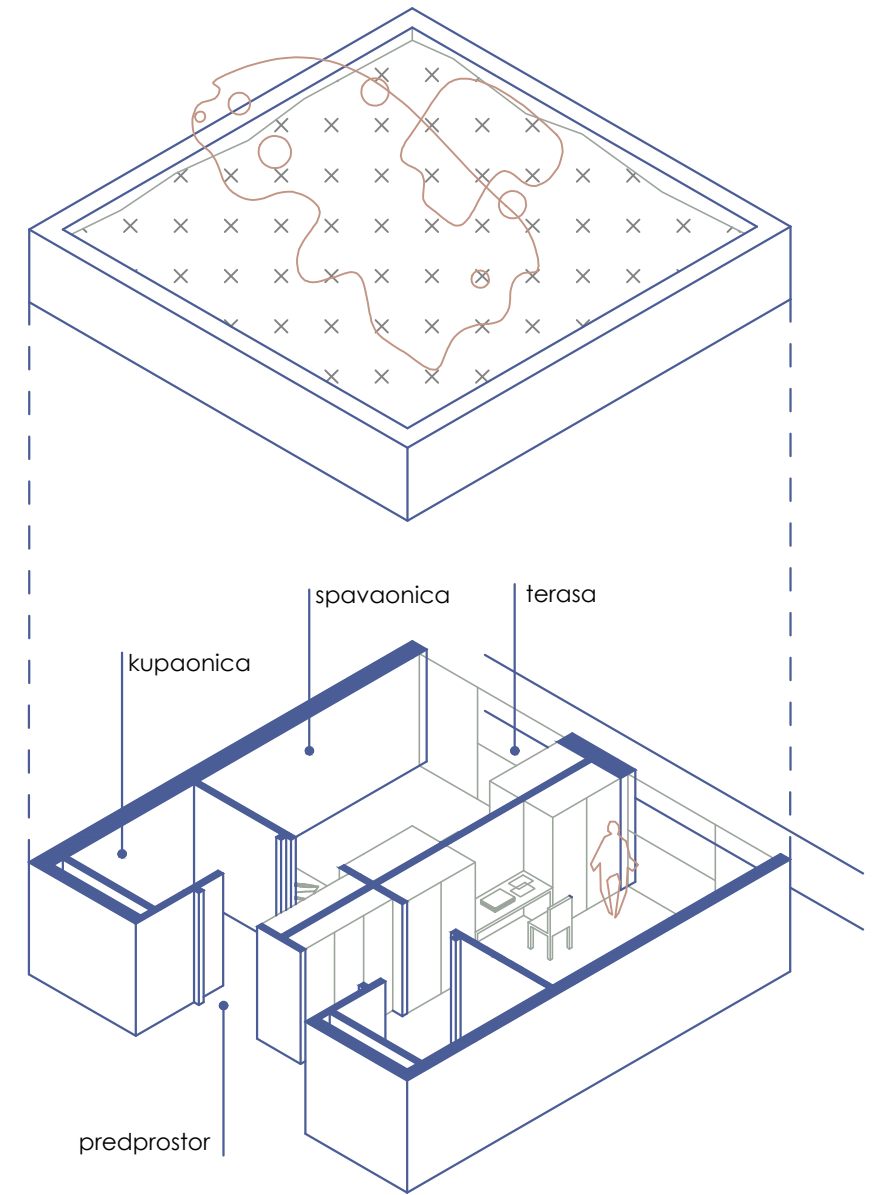
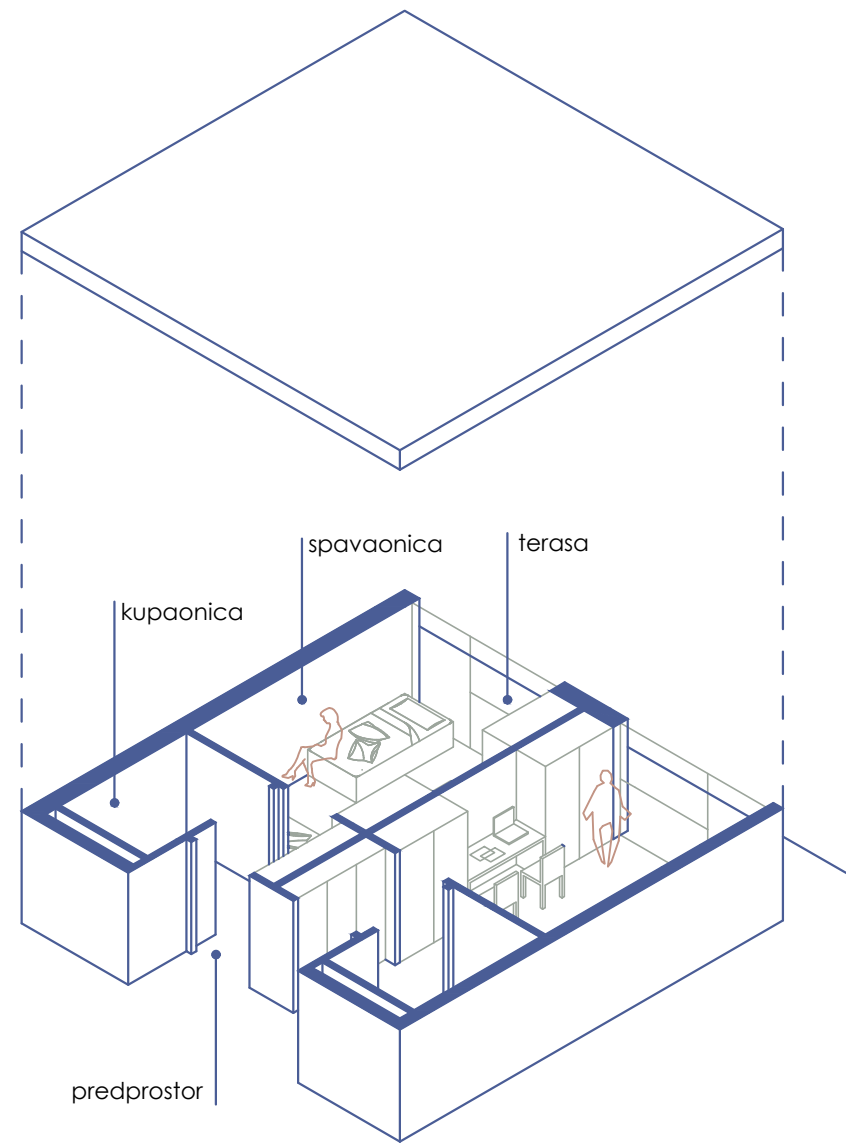
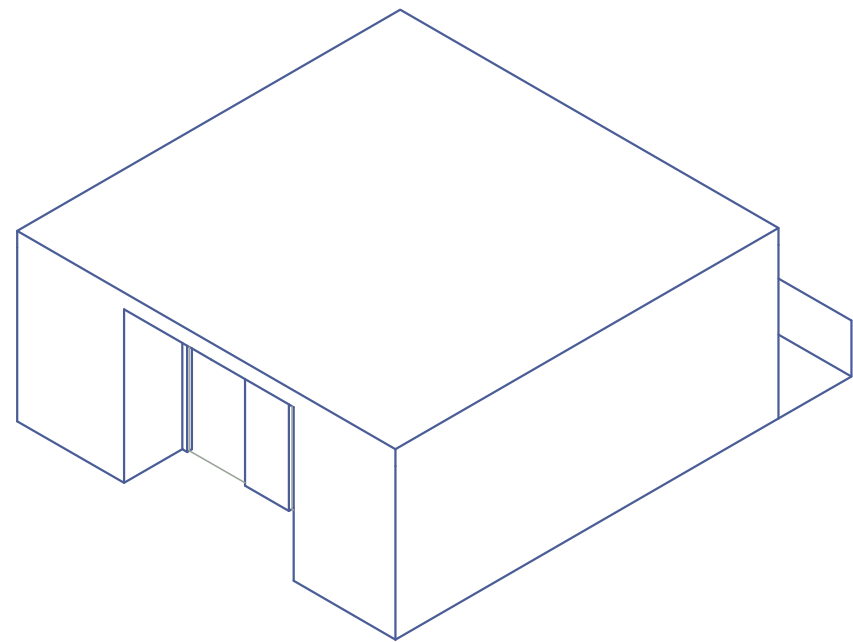

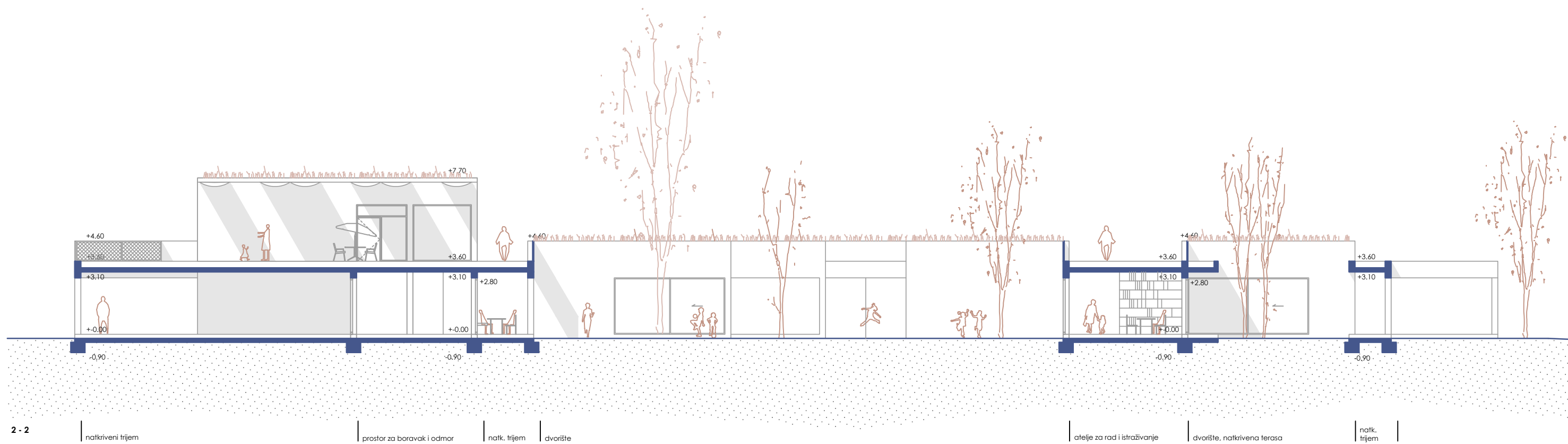
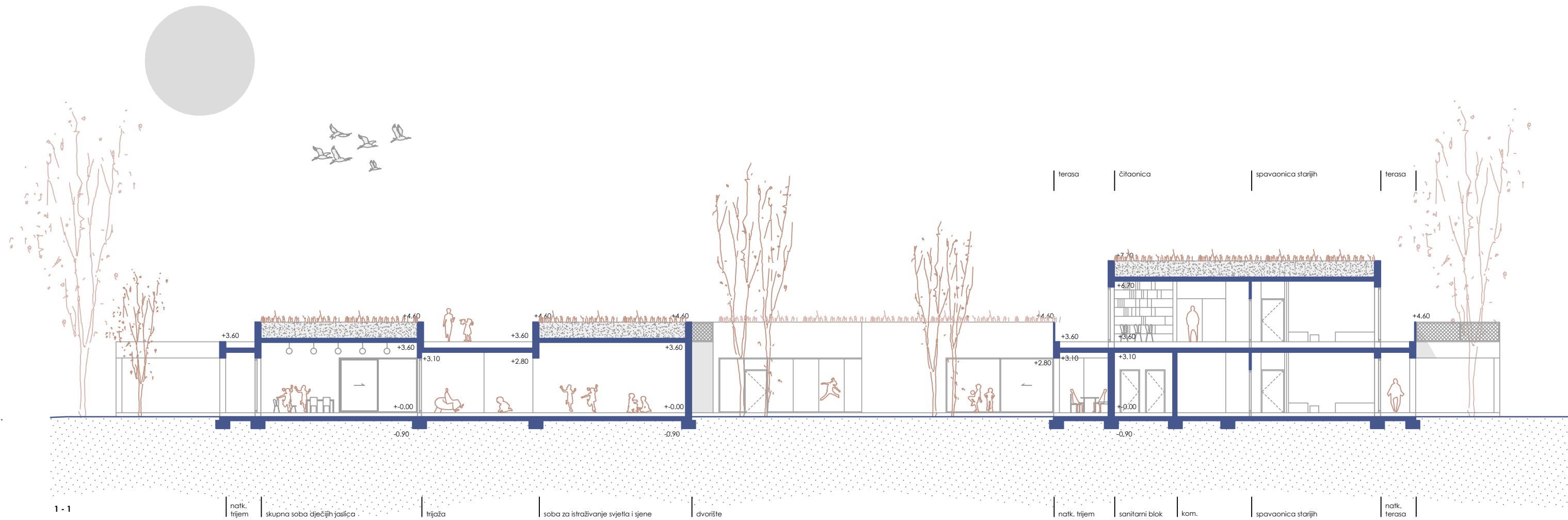

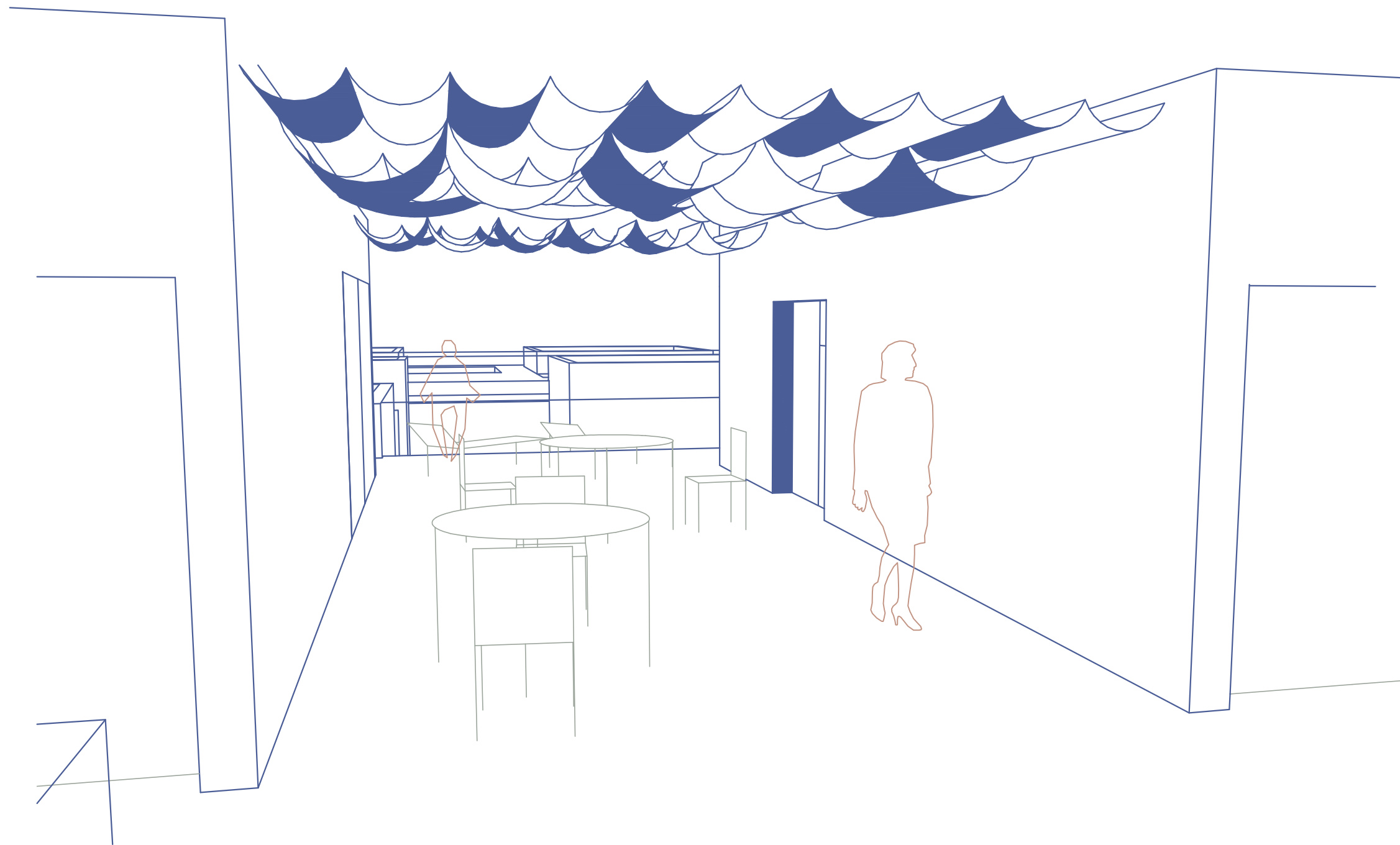

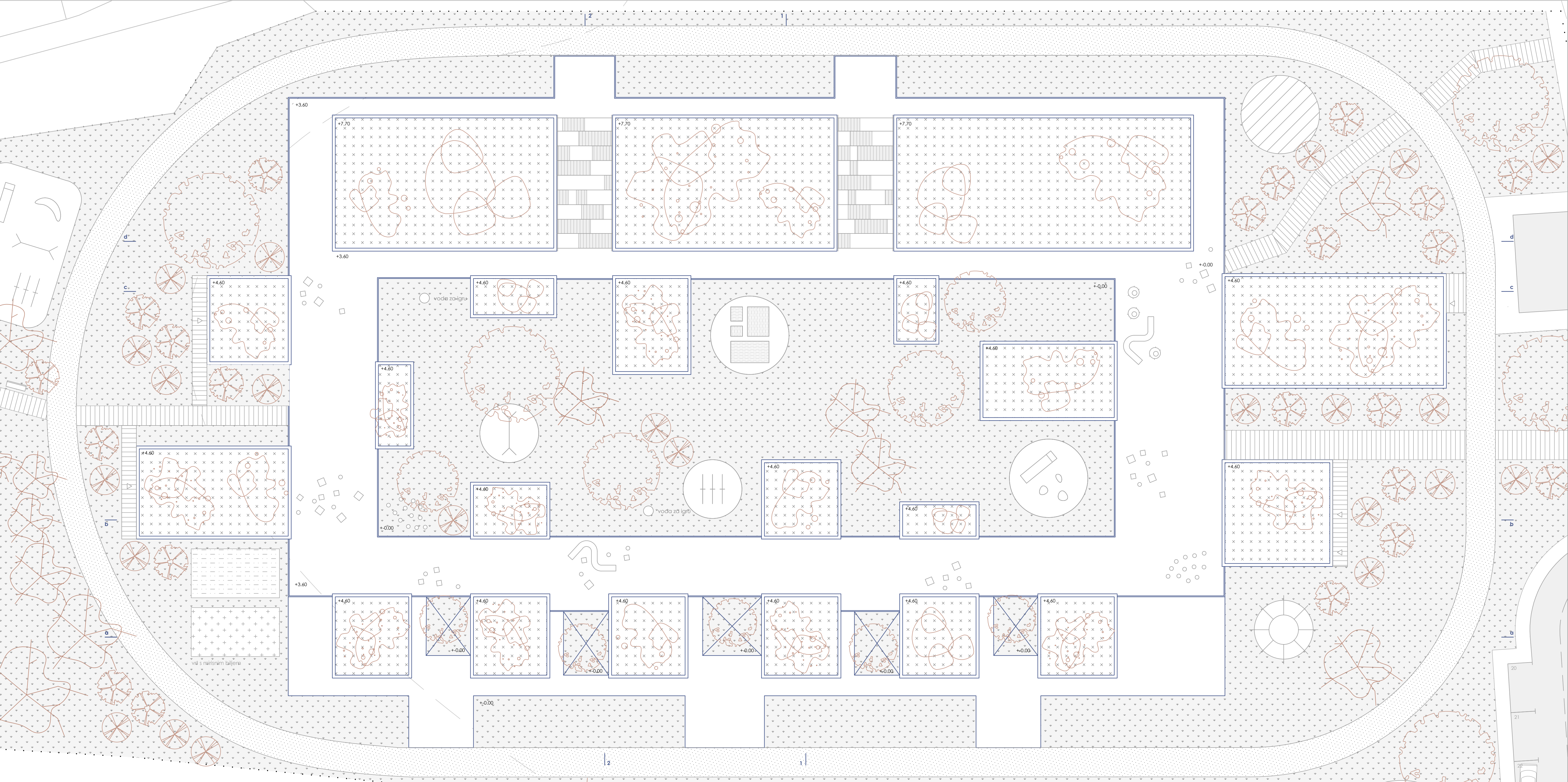

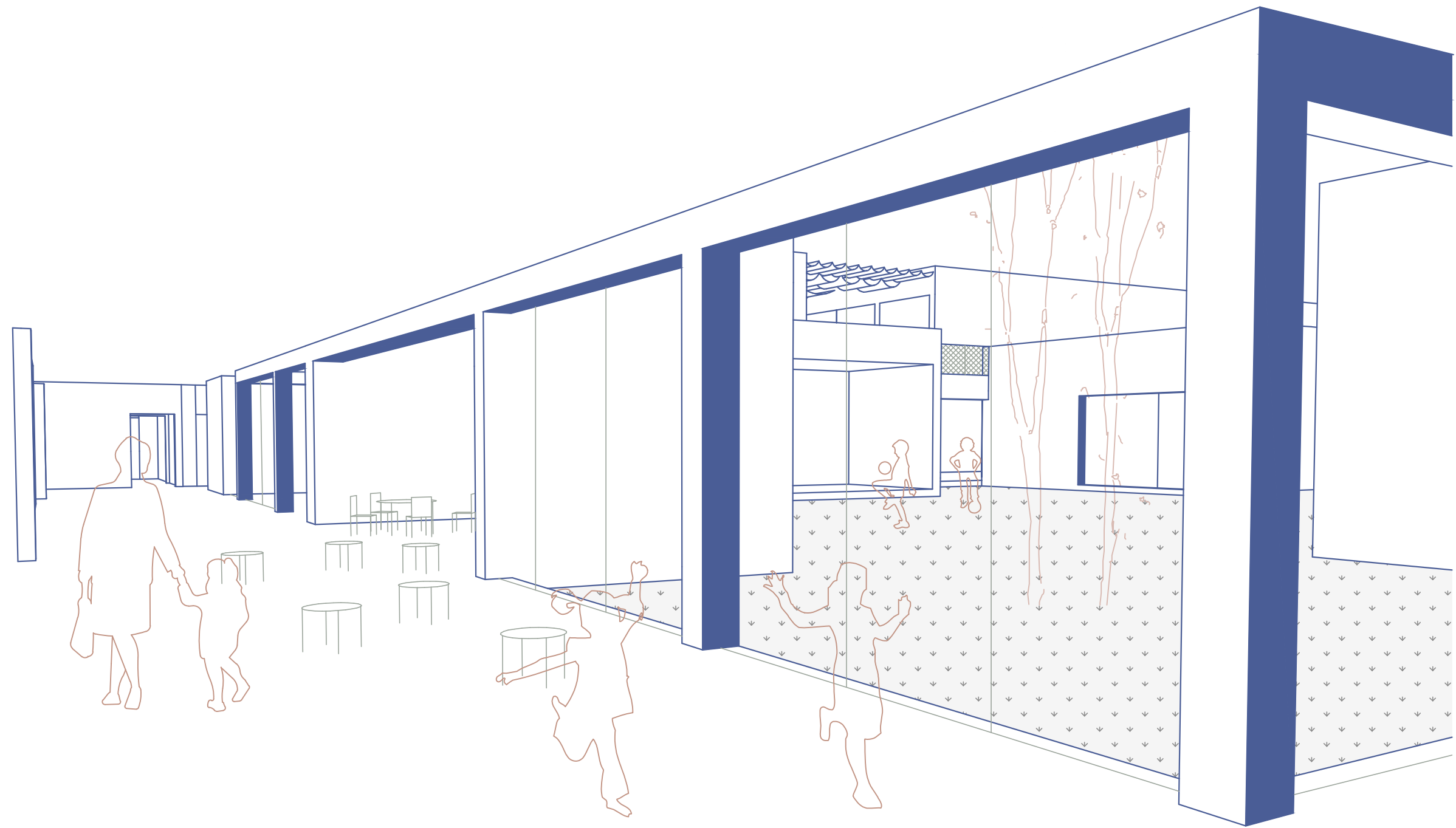
presjeci 1.200

0 2 4 10 m

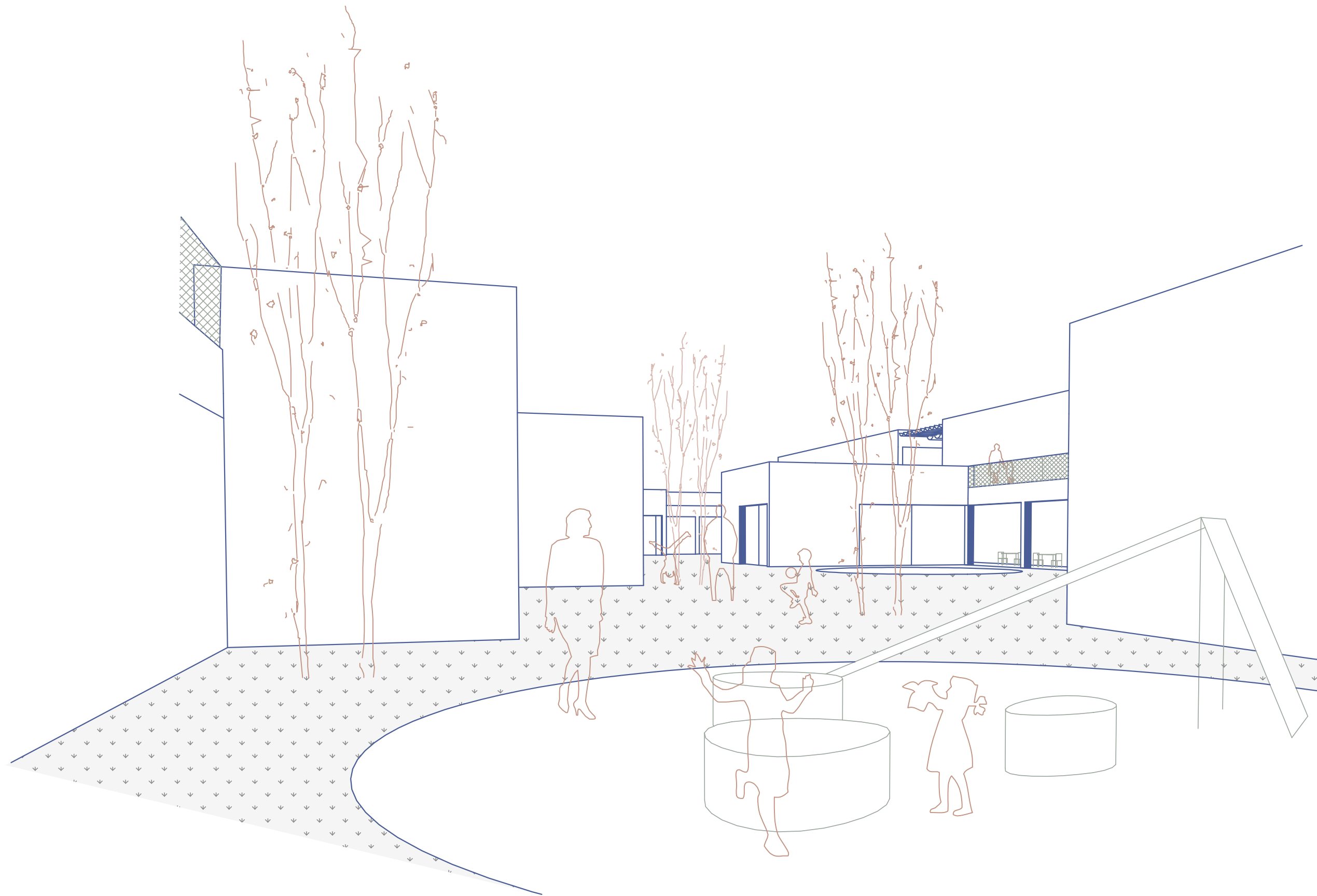

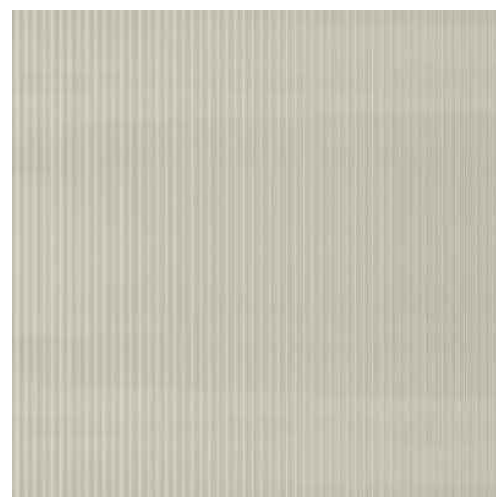

bijela žbuka

kao završna obrada unutarnjih i vanjskih betonskih zidova, svojom teksturom i bojom ne nameće se u prostoru i ne djeluje intezivno na korisnike i posjetitelje

polikarbonatne ploče

na pročeljima administrativnih i gospodarskih prostora, višeslojne ploče debljine 80 mm s dobrom toplinskom izolacijom, otporne na atmosferilije, propuštaju svjetlost, pružaju zaštitu od pogleda

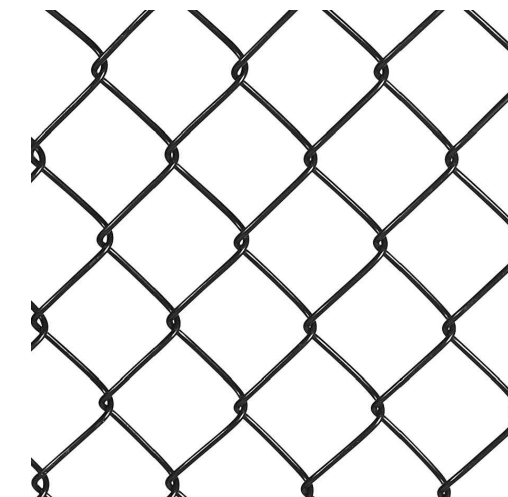
epoksi premaz žute boje

kao završna obrada podova u interijeru, jednostavan i siguran sustav za održavanje i korištenje

bijeli hrast

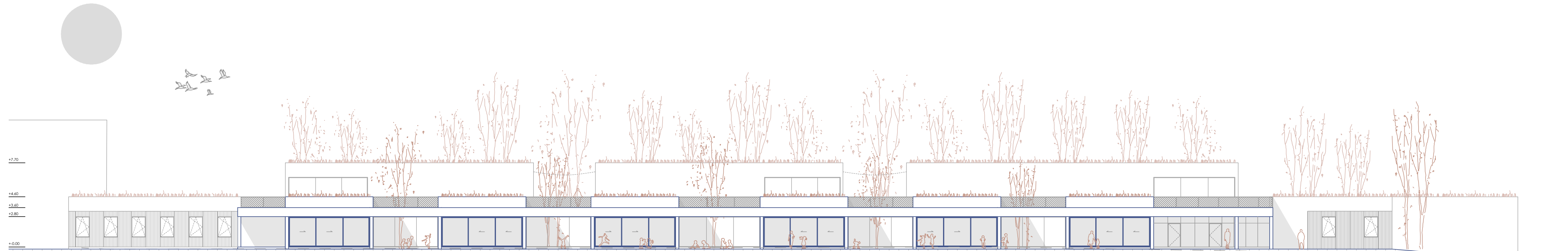
kao završna obrada površina interijera, ne odvraća pažnju i ne djeluje agresivno na osjetila, nježno se uklapa u okolinu i stvara ugodnu atmosferu

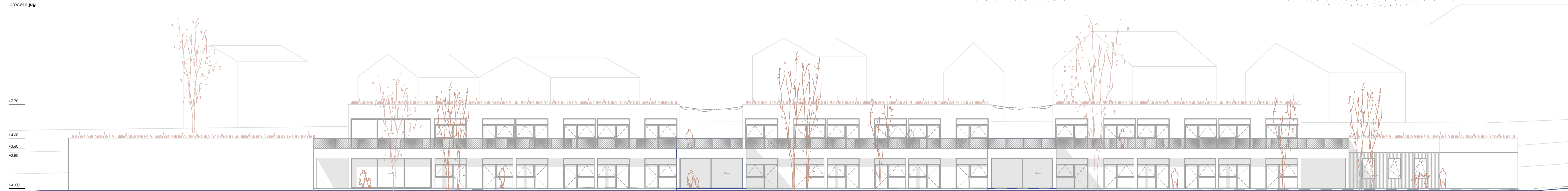
žičana metalna ograda

od čeličnih stupova i metalnog pletiva kao zaštita pri kretanju na višoj etaži i terasama

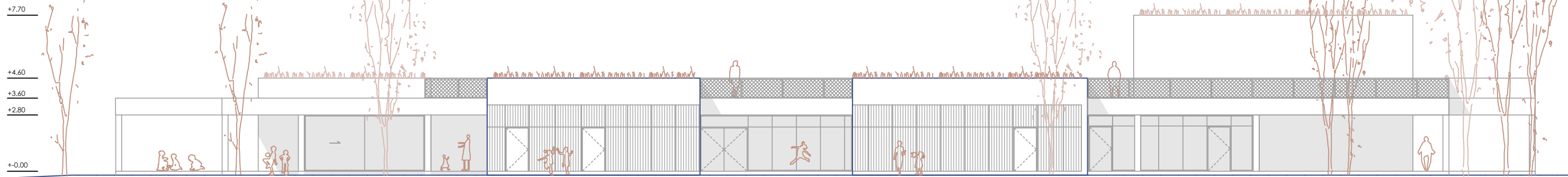
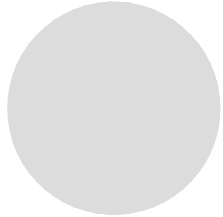

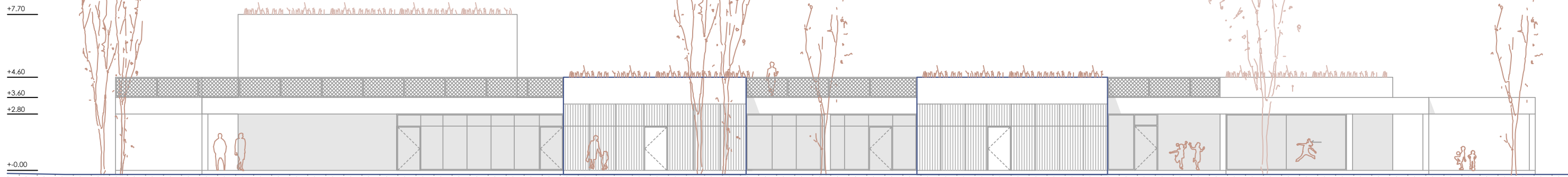
pročelje jug

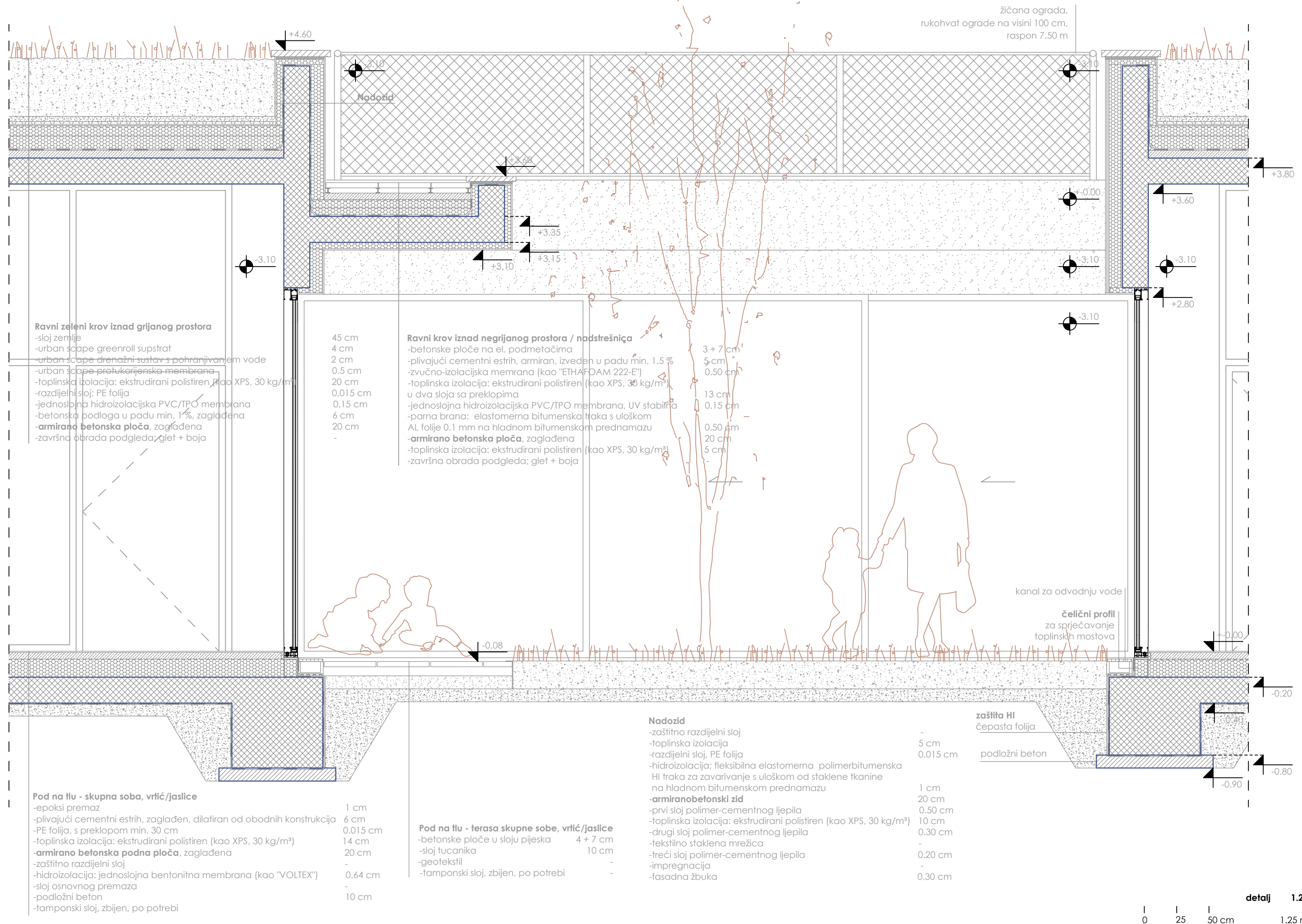
pročelje sjever

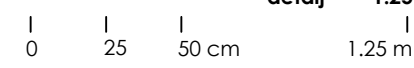
pročelje istok

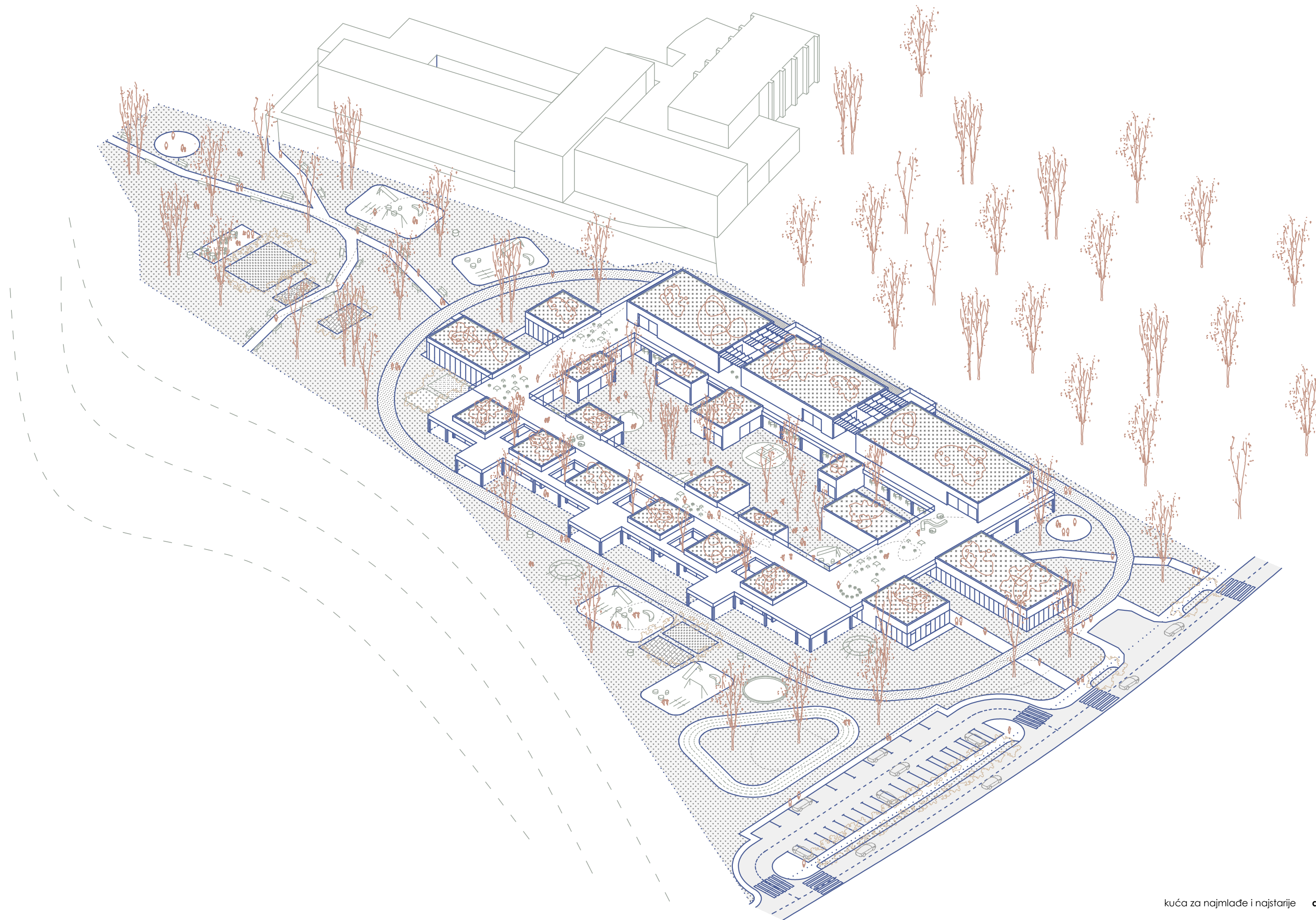
pročelje zapad

detalj 1.25

ARHITEKTONSKO URBANISTIČKI KONCEPT I PROSTORNA ORGANIZACIJA

Zona za izgradnju novog intergeneracijskog centra omeđena je sa svoje istočne i zapadne strane pristupnim prometnicama, sa sjeverne strane postojećom šumom i zgradom osnovne škole Vidikovac dok se na jugu nalazi manja uzbrdica na čijem se vrhu nalazi nekoliko manjih obiteljskih kuća. Obje su pristupne prometnice uređene, dvotračne i s uređenim nogostupom. Manjeg su ranga i nisu pretjerano prometne. Svi ovi faktori lokaciju čine poželjnom za gradnju predložene namjene. Zemljište je većinom ravno, s vrlo blagim nagibom prema istoku.

Odabrano se zemljište nalazi ispred osnovne škole i kao takvo se jednim dijelom koristi za školske aktivnosti, boravak u prirodi, vrtlarjenje ili piknik. Čitanjem lokacijskih uvjeta i korištenja prostora donosi se odluka da se zapadni dio obuhvata, koji se nalazi neposredno uz zgradu osnovne škole, oslobodi buduće gradnje. To je prostor koji je bogat vegetacijom i zelenilom, mirna je oaza naselja i prostor na kojem bi se u budućnosti stanovnici mogli okupljati. Kuća dječjeg vrtića i doma za starije stoga se smiješta uz istočni dio zemljišta te joj se pristupa preko istočne prometnice (pristup je omogućen i sa zapada, kroz park). Kuća je oblikovana kroz niz punih volumena koji su međusobno povezani elementom ploče - nadstrešnice. Na taj se način s dva osnovna elementa riješava prostor novog centra stvarajući različite ugođaje: otvorene i zatvorene prostore, osunčane i zasjenjene terase čije je korištenje u skladu s mediteranskim podnebljem i načinom života u gradu na moru.

Dječji vrtić i jaslice zahtijevaju izlaz na vanjske terene i igrališta okrenuta prema jugu, kao i južno svjetlo; prostori za starije traže svoju intimu, mir i tišinu potrebne za odmor starijih osoba - dakle suprotno zahtjevima djece, odnosno sjever. Na sjeveru se u ovom slučaju nalazi prekrasna šuma stabala lokalnih autohtonih vrsta što je velika prednost jer boravak u prirodi i šumi, kao i sami pogled prema istima, u čovjeku izaziva mir i spokoj. Iz tog se razloga dio s pretežno dječjim sadržajima postavlja uz južni dio kuće, a dio s pretežno starijim sadržajima na sjever. Kuću na istočnom i zapadnom rubu zatvaraju volumeni administracije, odnosno gospodarstva - gospodarstvo zahtijeva kolni pristup te se postavlja na istok, a administracija na zapad prema parku i školi, kao svojevrsna tampon zona od buke školske djece i ostalih stanovnika.

Tema koja povezuje sadržaje djece i starijih prostor je druženja i inkluzije. Kako bi se potaknuli spontani susreti i osigurali prostori za međusobne interakcije kuća je organizirana kao niska struktura s centralnom komunikacijom koja zatvara intimno dvorište. Kuća ne ignorira kontekst, već upravo suprotno - ona na različite rubne uvjete reagira na različite načine. Glavna komunikacijska veza prelazi iz unutarnjeg dijela kuće u vanjski, nekada je u srcu objekta a nekad teče njegovim obodom. Uz glavnu se komunikaciju ritmički smještaju različiti prostori, oni intimniji i oni koji povezuju. Glavni su prostori smješteni uz vanjski rub, dok su privatniji dijelovi organizirani prema zajedničkom unutarnjem dvorištu. Tema nadstrešnice i punih volumena naglašena je vertikalnim smicanjem tih elemenata te puni volumeni sa sadržajima izlaze iz ravnine nadstrešnice i tako se ističu u okolini i sudjeluju u stvaranju krovnog pejzaža, važne teme pri projektiranju niskih struktura na koje se pruža pogled s viših kota okolnog terena. Središnja komunikacija čini svojevrsnu petlju koja predstavlja zajedništvo i interakciju. Ona povezuje različite korisnike dvaju vrlo ranjivih skupina i daje im mogućnost povezivanja, ali i pruža intimu i mogućnost odvajanja.

Glavni zajednički prostor je unutarnje dvorište oko kojeg teče natkriveni trijem kojim se korisnici mogu kretati, zastati, sjesti na klupicu i promatrati događaje ili u njima izravno sudjelovati. Predlaže se sadnja autohtonih stabala koja će pružiti zasjenjene dijelove za igru i druženje. Taj je prostor istovremeno i vrt, i dvorište, i igralište, i mirna oaza, i prostor za druženje, i prostor za intimu, i prostor za spavanje, i prostor za čitanje, i prostor za smijeh, i ...

Uz centralnu se komunikaciju veže servisna traka koju ispunjavaju sadržaji poput sanitarija, garderoba, vertikalne komunikacije, spremišta i slično. Ona na taj način omogućava slobodu i neometano funkcioniranje glavnim volumenima.

Vrtićke su jedinice organizirane u nizu, jedna za drugom. Ostakljene su i otvorene prema jugu, istoku i zapadu, što omogućava ulaz svjetla na različite načine i vizualnu povezanost najudaljenijih jedinica međusobno i okolnim prostorom. Svaka dječja jedinica sastoji se od prostora skupne sobe, privatne garderobe i privatnog sanitarnog bloka. Između pojedinih soba nalaze se vanjski prostori, otvorene zone, natkrivene ili nenatkrivene za igru i druženje djece. Kako bi se zadovoljio broj potrebnih soba i kreveta za starije, sjeverni su volumeni organizirani kroz dvije etaže, i kao takvi i dalje osiguravaju dobru vezu s tlom i okolinom. Svaka se soba sastoji od predprostora, vlastite kupaonice, prostora za spavanje i rad i vanjske terase. Između istaknutih volumena doma za starije nalaze se otvorene terase natkrivene laganom pergolom koju korisnici mogu otvarati ili zatvarati prema željama i potrebama. Ti otvoreni prostori služe kao prostori za boravak u prirodi, mjesto za vježbanje ili sunčanje. Razni društveni prostori organizirani su u svakom od tri volumena kako bi se potaknuo rad i razmišljanje kod starijih što dokazano sprečava razvijanje raznih bolesti. Tu se tako nalaze dnevni boravci starijih, učionice za tečajeve, prostori za likovnu umjetnost i izradu različitih igračaka, nakita, čitaonica i slično. Prostor blagovaonice jedan je od najvažnijih prostora svake kuće, pa tako i intergeneracijskog centra. To je prostor u kojem se svi okupljanju i razmjenjuju dogodovštine i priče. Stoga se blagovaonica postavlja u središte kuće, jedan je od prvih elemenata koje će posjetitelj ugledati kada ulazi u kuću i jedan od posljednjih koji će vidjeti dok bude odlazio, a tako možda i svoje prijatelje i poznanike koji se ondje nalaze ili koji uživaju u razgovoru u dvorištu. Glavni pristup je organiziran na istočnoj strani preko istočne pristupne prometnice i ulaznog trga. Uz trg se nalaze zasjenjene zone, prostori za igru i odmor te parkiralište s 31 parkirnim mjestom.

OPIS KONSTRUKCIJE

Konstrukciju sklopa čini sustav AB ploča i zidova, AB stupova i greda. Osni razmak elemenata je do 7.50 metara. Vanjski nosivi zidovi su debljine 20 cm, nosivi stupovi kvadratnog profila dimenzija 30x30 cm, unutarnji nosivi zidovi su 20 cm, debljina ploče iznosi 20 cm, a visina nosivih greda 30 cm. Krovni vijenac nalazi se na visini od +4.60, +3.60 i +7.70 metara u odnosu na završnu kotu poda prizemlja. Svijetla visina dječjih soba iznosi 3.60 metara, svijetla visina spavaćeg prostora starijih osoba iznosi 3.10 m, svijetla visina administrativnih prostora iznosi 3.60 m, svijetla visina gospodarskih prostora iznosi 3.10 m, svijetla visina unutarnjeg hodnika iznosi 3.10 m.

OBLIKOVANJE I MATERIJALI

Svojim se oblikovanjem nova kuća nastoji uklopiti u postojeću situaciju. Čitanjem lokacije i odgovaranjem na različite uvjete kuća je organizirana elementima punih volumena koje povezuje nadstrešnica. Odnosom ovih dvaju elemenata stvaraju se otvoreni, zatvoreni, natkriveni i nenatkriveni dijelovi koje koriste korisnici i njihovi posjetitelji.

Osnovni element oblikovanja prostora, nadstrešnica, ujedno je i zaštita od sunca koja se kombinira sa zavjesama. Unutar prostora nove kuće predlažu se sjedeća mjesta različite geometrije koji naglašavaju zajedničke prostore namijenjene druženjima. Svi su krovovi riješeni kao ravni. Terasa za druženje i boravak na otvorenom predviđene su na dijelu nadstrešnice koja povezuje čitav projekt i prekrivene su betonskim pločama, dok su krovovi istaknutih volumena riješeni kao zeleni krovovi sa slojem trave kao nadomjestak oduzetom zelenom prostoru. U interijeru su podloge prilagođene korisnicima. Završna obloga podova je epoksi premaz, uz iznimku dijelova predviđenih isključivo za boravak starijih (spavaće sobe) gdje se postavlja parket, zidovi su betonski i izvedeni su u glatkoj oplati, žbukani i bojani u bijelu boju s toplim podtonom. Pročelje je s obzirom na podneblje i kontekst žbukano i bojano bijelom bojom s

toplom podtonom. Pone plohe zidova mjestimično se prekidaju ugradnjom staklenih ploha i ploča leksana koje unose svjetlost u unutarne prostore i osiguravaju intimu korisnicima. Podovi i zidovi sanitarnih prostora obloženi su keramičkim pločicama. Ograda na krovnoj terasi izrađuje se od čeličnih stupova i metalne mreže s rukohvatom postavljenim na visini od jednog metra.

UREĐENJE VANJSKIH POVRŠINA

Pješački i kolni pristup ostvareni su s istočne strane kuće te se direktno vežu na prostor ulaznog trga. Neposredno uz ulazni trg se veže parkiralište s 29 parkirnih mjesta od kojih su četiri osigurana za potrebe osoba s invaliditetom. Vanjski su tereni omeđeni pristupnom prometnicom s istoka, volumenom novog objekta te natkrivenim trijemom. Individualno postavljena stabla stvaraju zasjenjena područja za boravak i igru na otvorenom. Pristupni putevi i ulazni trg izvode se od betona, te višeslojnim materijalima, bojama i strukturama obloge definiraju pojedine zone za različite aktivnosti: učenje, odmor i igru.

Ispred južnog dijela kuće predviđa se prostor vrta i parka sa zonama za igru najmlađih, pješčanicom i spravama, a ostale zelene površine ostavljene su slobodnima. Ispred sjevernog dijela kuće ostavlja se slobodan zeleni prostor s mjestimično posađenim novim stablima i biljem koji potiču opuštanje i odmor kod starijih osoba čije su jedinice okrenute prema šumi koja se nalazi na sjevernoj strani.

Zapadni dio obuhvata nalazi se ispred postojeće osnovne škole. Tu se nalazi nekoliko postojećih stabala, prostor za sadnju bilja školske djece, zelena zona sa drvenim stolom i stolicama za piknik i boravak na otvorenom. Čitanjem lokacije i prepoznavanjem potencijala koji ovaj prostor nudi donešena je odluka kako se u zapadni dio obuhvata ne intervenira većim zahvatima kako bi taj prostor ostao dostupan lokalnom stanovništvu i školskoj djeci. Predlaže se sadnja novih stabala i mirisnog bilja uz organizaciju mirnih zelenih zona za opuštanje i odmor.

DJEČJI VRTIĆ I DJEČJE JASLICE

DJEČJI VRTIĆ

1.1 Prostor za pregled i smještaj oboljele djece	8.90 m ²
1.2 Skupna soba	3 x 60 m ²
1.3 Garderoba	3 x 11.50 m ²
1.4 Sanitarije	3 x 12 m ²
1.5 Atelje za rad i istraživanja - proširenje komunikacije	18.60 m ²
1.6 Natkrivena terasa	41.40 m ²
1.7 Natkrivena terasa	18.60 m ²
1.8 Natkrivena terasa	49.50 m ²
1.9 Rad s roditeljima	12 m ²
Ukupno zatvoreni prostori:	259.40 m²

DJEČJE JASLICE

1.1 Prostor za pregled i smještaj oboljele djece	8.90 m ²
1.11 Skupna soba	3 x 60 m ²
1.12 Trijaža	3 x 11.50 m ²
1.13 Sanitarije s prostorom za presvlačenje	3 x 12 m ²
1.14 Natkrivena terasa	18 m ²
1.15 Natkrivena terasa	18.50 m ²
1.16 Rad s roditeljima	12 m ²
Ukupno zatvoreni prostori:	259.40 m²

DOM ZA STARIJE

ZAJEDNIČKI PROSTORI - DOM ZA STARIJE

2.1 Čekaonica s prostorom za medicinsku sestru	10.80 m ²
2.2 Ambulanta	15.50 m ²
2.3 Radna i fizikalna terapija	70 m ²
2.4 Prostor za molitvu	25.60 m ²
2.5 Frizer i pediker	33.80 m ²
2.6 Spremište	4 m ²
2.7 Caffè bar	45.40 m ²
2.8 Spremište	5 m ²
2.9 Sanitarije posjetitelja	7.80 m ²
2.10 Garderoba i sanitarije zaposlenika	4 m ²
2.11 Predprostor	9 m ²
2.12 Kisok	6 m ²
Ukupno:	234.90 m²

PROSTOR DNEVNOG CENTRA

3.1 Prostor za dnevni odmor s čajnom kuhinjom	56.25 m ²
3.2 Prostor za dnevni boravak s čajnom kuhinjom	99.75 m ²
3.3 Spremište	10.50 m ²
3.4 Čitaonica - proširenje komunikacije	24.60 m ²
3.5 Umjetničke i teh. radionice - proširenje komunikacije	24.80 m ²
3.6 Prostor za boravak i odmor - proširenje komunikacije	33.00 m ²
3.7 Prostor za boravak i odmor - proširenje komunikacije	33.00 m ²
3.8 Sanitarni blok	12.90 m ²
3.9 Sanitarni blok	12.90 m ²
Ukupno:	307.70 m²

STAMBENI PROSTORI

4.1 Jednokrevetna soba	
Spavaonica	15.80 m ²
Predprostor	3.1 m ²
Kupaonica	4.70 m ²
Terasa	6.50 m ²
Ukupno jednokrevetna soba:	23.60 m ² (30.10 m ²)
Ukupno jednokrevetne sobe (16x)	377.60 m ² (481.60 m ²)

4.2 Dvokrevetna soba	
Spavaonica	15.80 m ²
Predprostor	3.10 m ²
Kupaonica	4.70 m ²
Natkrivena terasa	6.50 m ²
Ukupno dvokrevetna soba:	23.6 m ² (30.10 m ²)
Ukupno dvokrevetne sobe (12x)	283.20 m ² (361.20 m ²)
Ukupno stambeni prostori:	660.80 m² (842.80 m²)

4.3 Prostor medicinskog i pomoćnog osoblja

Predprostor	4.20 m ²
Garderoba	3.15 m ²
Sanitarije	3 m ²
Prostor za odmor s čajnom kuhinjom	15.50 m ²
Ukupno:	25.85 m²

PROSTORI ZA POJAČANU NJEGU KORISNIKA

5.1 Jedinica za pojačanu njegu - jednokrevetna soba	
Spavaonica	15.80 m ²
Predprostor	3.10 m ²
Kupaonica	4.70 m ²
Terasa	6.50 m ²
Ukupno jedinica za pojačanu njegu:	23.60 m ²
Sveukupno jedinice za pojačanu njegu (2x):	47.20 m ²

5.2 Jedinica za pojačanu njegu - dvokrevetna soba	
Spavaonica	15.80 m ²
Predprostor	3.10 m ²
Kupaonica	4.70 m ²
Terasa	6.50 m ²
Ukupno jedinica za pojačanu njegu:	23.60 m ²
Sveukupno jedinice za pojačanu njegu (2x):	47.20 m ²

5.3 Jedinica za izolaciju korisnika (jednokrevetna soba)	
Spavaonica	15.80 m ²
Predprostor	3.10 m ²
Kupaonica	4.70 m ²
Natkrivena terasa	6.50 m ²
Ukupno:	23.60 m ²

5.4 Prostorija za medicinsku sestru	
Spavaonica	15.80 m ²
Predprostor	3.10 m ²
Kupaonica	4.70 m ²
Natkrivena terasa	6.50 m ²
Ukupno:	23.60 m ²

5.5 Prostorija za noćne posude	11.70 m ²
Ukupno prostori za pojačanu njegu:	153.30 m²

ZAJEDNIČKI PROSTORI

PROSTOR VIŠE NAMJENA

6.1 Prostor više namjena (svečanosti i ostale aktivnosti)	277.10 m ²
6.2 Spremište rekvizita i opreme	23.70 m ²
6.3 Blagovaonica za vrtićku djecu i starije	100.5 m ²

6.4 Soba za istraživanje svjetla i sjene - proširenje komunikacije	56.25 m ²
6.5 Paviljon za čitanje i crtanje - proširenje komunikacije	29 m ²
6.6 Natkriveni paviljon za igru	32.80 m ²
Ukupno:	519.35 m²

PROSTOR ZA DJELATNIKE I UPRAVU

Dječji vrtić i jaslice	
7.1 Skupna soba za djelatnike	39 m ²
7.2 Garderoba i sanitarije djelatnika	10.75 m ²
7.3 Arhiv i čajna kuhinja	8 m ²
7.4 Prostor za pohranu didaktičkih sprava	11.25 m ²
7.5 Prostor za pedagoga	11.25 m ²
7.6 Prostor za psihologa	11.25 m ²
7.7 Soba zdravstvenog voditelja	11.25 m ²
7.8 Soba edukacijskog rehabilitatora	11.25 m ²
7.9 Soba za računovodstvo	11.25 m ²
7.10 Soba defektologa	12.54 m ²
7.11 Soba logopeda	12.54 m ²
7.12 Soba ravnatelja	12.54 m ²
7.13 Soba tajnika	12.54 m ²
Ukupno:	164.10 m²
Dom za starije	
7.14 Garderoba i sanitarije djelatnika	9 m ²
7.15 Arhiv i čajna kuhinja	12.10 m ²
7.16 Soba ravnatelje	10 m ²
7.17 Soba tajnika	10 m ²
7.18 Soba knjigovođe	10 m ²
7.19 Soba likvidatora obračuna plaća	10 m ²
7.20 Soba likvidatora blagajnika	10 m ²
7.21 Soba socijalnog radnika	10 m ²
Ukupno:	81.10 m²
Ukupno prostori za djelatnike:	245.20 m²

GOSPODARSKI PROSTOR

8.1 Kuhinja	70 m ²
8.2 Spremište namirnica	13 m ²
8.3 Garderoba i sanitarije kuhinjskog osoblja	9 m ²
8.4 Garderoba i sanitarije tehničkog osoblja	9 m ²
8.5 Spremište prljavog i spremište čistog rublja	13.70 m ²
8.6 Praonica i glačalice rublja	38.50 m ²
8.7 Radionica kućnog majstora sa sanitarijama	13.20 m ²
8.8 Spremište za smeće	4.40 m ²
8.9 Energetski pogon	33.10 m ²
8.10 Tehnička soba	8.80 m ²
8.11 Soba čistačice	11.70 m ²
Ukupno:	224.40 m²

OSTALI PROSTORI

9.1 Vjetrobran	7.50 m ²
9.2 Vratarnica	8.25 m ²
Ukupno:	15.75 m²

Ukupno zatvoreni prostori: **2 906.05 m²**

B: VANJSKI PROSTORI DJEČJEG VRTIĆA I JASLICA I DOMA ZA STARIJE

10.1 Dvorište dječjeg vrtića i jaslica	4 x 29.50 m ²
10.2 Dvorište dječjeg vrtića i jaslica	36 m ²
10.3 Unutarnje dvorište	1 550 m ²
10.4 Trijem unutarnjeg dvorišta	210.30 m ²
10.5 Trijem	486.20 m ²
10.6 Prostor za vježbanje na otvorenom	79.20 m ²
10.7 Prostor za boravak na otvorenom i sunčalište	80.60 m ²
10.8 Igrališta za djecu vrtićke i jasličke dobi	3 360 m ²
Ostale zelene površine	6 375 m ²
Krovni vrtovi (zeleni krov)	2 458.20 m ²
Krovne terase	1 061.80 m ²
Prilazni putevi	1 200 m ²
Površina prirodnog terena (m ²)	9 200 m ²
Postotak prirodnog terena	48 %
Otvoreni parking (29 parkirnih mjesta - 4 mjesta za invalide)	700 m ²
Gospodarski pristup i gospodarsko dvorište	80 m ²

C: URBANISTIČKI PARAMETRI

Površina čestice	19 215 m ²
Tlocrtna površina	4 651.80 m ²
Kig - koeficijent izgrađenosti	0.24
GBP (m ²)	5 712 m ²
Kis - koeficijent iskoristivosti	0.29
Katnost - visina vijenca	+3.60, +4.60, +7.70

"Ohana means family. Family means nobody gets left behind or forgotten."

Hvala mentorici profesoricu Ani Krstulović, komentorici profesoricu Ani Šverko i konzultantici profesoricu Mireli Galić na pomoći i savjetima pri izradi ovog Diplomskog rada.
Hvala svim profesorima na prenesenom znanju, savjetima i korisnim kritikama.
Hvala prijateljima i mojoj obitelji na strpljenju, razumijevanju i podršci kroz čitavo vrijeme, bez njih ništa od ovog ne bi bilo moguće.